

ŽELEZAR

JESENICE, DNE 18. NOVEMBRA 1982

ŠTEVILKA: 45 • LETO: XXXI

Naš kovinar, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik Železarja začel izhajati 26. januarja 1937. Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija od 15. aprila 1959 kot štirinajstrednevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Joža Vanič — Naslov: Uredništvo Železarja, SŽ — Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 2618, administracija 2619 in 2621. Tisk: TK Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju štev. 421/1-72.

DRUŽBENE OBVEZNOSTI V DEVETIH MESECIH

V devetih mesecih 1982 so družbene obveznosti Železarne znašale 798,5 milijona dinarjev, kar je 25 % več kot v enakem obdobju lanskega leta. Prispevki iz osebnega dohodka so znašali 292,5 milijona dinarjev, obveznosti, ki jih pokriva dohodkom, so znašale 292,9 milijona dinarjev, iz akumulacije oziroma iz lastnih sredstev pa smo bili dolžni financirati 113,1 milijona dinarjev družbenih potreb.

Analiza posameznih skupin prispevkov:

1. Prispevki iz osebnega dohodka so v primerjavi z enakim obdobjem

KAR IMAMO, NAM NI BILO DANO SAMO PO SEBI

Težke gospodarske razmere zaradi plačevanja dolgov iz preteklosti — tako v materialnem, kot moralno političnem pogledu — ki pa so pogojene tudi z zaostrenimi mednarodnimi političnimi razmerami in svetovno gospodarsko krizo, povzročajo težave pri oskrbi proizvodnje, vnesle pa so tudi določen nemir med prebivalstvom, ker že nekaj časa prihaja tudi do motenj pri oskrbi prebivalstva z nekaterimi artikli. Pri tem pa ne gre vedno samo za objektivne težave, temveč tudi za težave, ki jih povzroča človeški faktor.

Povzroča jih tudi potrošniška mrzlica med nekaterimi ljudmi, ki si zaradi večjega osebnega dohodka ali pridobivanja osebnega dohodka z več strani kopičijo zaloge, zaradi česar tu in tam tudi povzročajo pomanjkanje tega ali drugega blaga. Povzročajo pa jih tudi vrzeli v organiziranosti trgovske mreže, neenakomerna porazdelitev blagovnih skladov, večkrat pa tudi neprizadetost delavcev v trgovini do potrošnikov pri nabavi večjih količin blaga. Večkrat pomanjkanje določenega blaga povzročajo tudi špekulacije s cenami. Vse to seveda vnaša med ljudi nezaupanje in negotovost, ki ju nemalokrat stopnjujejo tudi različna »javna mnenja«, pri čemer ne bi smeli zanemariti tudi tistih, ki jih podtikajo naši socialistični samoupravni družbi sovražni ali nenaklonjeni elementi.

O teh vprašanjih so zelo kritično in odgovorno spregovorili vsi kongresi zveze komunistov in zveze sindikatov. Deveti kongres Zveze sindikatov Jugoslavije je med drugim zahteval redno in pravočasno preskrbo delovnih ljudi in občanov z osnovnimi življenjskimi potrebščinami ter ob tem poudaril, da je najpomembnejše, da je ta preskrbljenost enotna na vsem jugoslovanskem trgu.

Zelo učinkovito bi lahko v vzroke, ki jih glede oskrbljenosti povzroča človeški faktor, posegli potrošniški svet, o katerih pa v naši občini ni veliko glasu — neke so le na papirju, druge jih sploh ni. Po zakonu o združenem delu bi organizacije združenega dela, ki se ukvarjajo s prometom blaga in storitev na drobno, morale sodelovati s potrošniki, organiziranimi v krajevnih skupnostih ter drugih samoupravnih skupnostih in organizacijah potrošnikov ter se z njimi dogovarjati o zadevah skupnega pomena, zlasti pa o asortimentu in kakovosti blaga, ki ga prodajajo in storitev, ki jih opravljajo, o pogojih in načinih prodaje blaga in opravljenih storitev ter o drugih zadevah. Prav bi bilo, da bi prizadevanja za kar najbolj nemoteno preskrbo prebivalstva z osnovnimi življenjskimi potrebščinami spodbudila tudi krajevne skupnosti, da organizacijsko okrepijo in utrdijo dejavnost potrošniških svetov.

Mnogo teh obravnavanih vprašanj zadeva tudi našo samozaščitno kulturo oziroma našo samozaščitno organiziranost in naše ravnanje, pa tudi nivo naše pripravljenosti za primer splošnega ljudskega odpora ali kakršnekoli druge elementarne nesreče. Praksa je namreč večkrat pokazala, da so si nekateri, ki so imeli denar, nakopičili zalogo za mesece in več, mnogi drugi pa niso dobili niti za tekočo porabo. To je kaj slabo spričevalo za nivo samozaščitne in varnostne kulture, v kateri si morata tudi tovarštvo in solidarnost čvrsto podajati roke.

Seveda pa ob vsem tem ne bi smeli pozabiti, da nam to, kar imamo, ni bilo dano samo po sebi, oziroma ni prišlo samo po sebi. Ne da bi za tem poskušali prikrivati slabosti, ki so povezane s človeškim dejavnikom, temveč zato, ker so nekateri pozabili, drugi pa ne vedo, da je bilo doslej velik del prehojene poti naših narodov in narodnosti za svobodo in neodvisnost povezano z odrekanjem, žrtvovanjem, zategovanjem pasu in podobno. Pri tem mislimo na narodnoosvobodilno borbo, hude čase povojne obnove in izgradnje domovine, na gospodarsko blokado leta 1948 in dalje, ko smo se ob očitni skromnosti in revščini morali še odrekati, zagotoviti pasove in trdo delati. To bi morali večkrat poudarjati, kajti tri četrtine naših ljudi ni izkusilo in se ne spominja narodnoosvobodilne borbe, polovica pa ni doživela leta 1948 in tistega časa revnega socializma. Pa tudi tega, da smo iz vsake take težave izšli še bolj trdni in povezani v našo bratsko jugoslovansko skupnost.

Zadnji kongresi zveze komunistov in zveze sindikatov so napovedali odločno bitko ne samo za odpravo vseh vzrokov, ki povzročajo nezaupanje in negotovost med ljudmi, temveč tudi bitko za spreminjanje razmer in spreminjanje zavesti o načinu našega življenja, za nov pogled na življenje, ki naj bo odvisen izključno od našega dela. Vse to pa zahteva mnogo več bolj odgovornega političnega dela med ljudmi, dokumentiranega in argumentiranega, ki bo dalo tudi novih pobud, novih moči in novih akcij. Takega političnega dela, da bo v zavest slehernega od nas prišlo spoznanje, da si bomo le z boljšim in odgovornejšim delom ter varčevanjem krepili osnovo za socialno varnost vseh delavcev, delovnih ljudi in občanov. V vseh hudih časih v našem dosedanjem razvoju, časih mnogo večjega odpovedovanja in hujšega zategovanja pasu, smo vedno še bolj strnili svoje vrste in še čvrsteje prišli za delo. Iz vseh teh bitk smo izšli še močnejši, bogatejši. Zato bomo tudi v tej bitki zmagali in to toliko prej, kolikor več nas bo pošteno vpeto v uresničevanje politike gospodarske stabilizacije.

KAKO SLOVENCİ RAVNAMO Z ODPADKI

V 21. številki Izvršni svet Skupščine Socialistične republike Slovenije objavlja poročilo o uresničevanju zakona o ravnanju z odpadki, ki je bil sprejet leta 1978 zaradi neurejenosti razmer na tem področju. Z njim je bila dana načelna podlaga za celovito reševanje problema odpadkov na vseh področjih njihovega nastajanja in na vseh ravneh ukrepanja, razen za radioaktivne snovi in odpadke, ki nastajajo v procesu njihove uporabe in za odpadke, ki nastajajo pri vojaških vajah in drugih dejavnostih JLA ter v vojni industriji.

(Nadaljevanje na 9. strani)

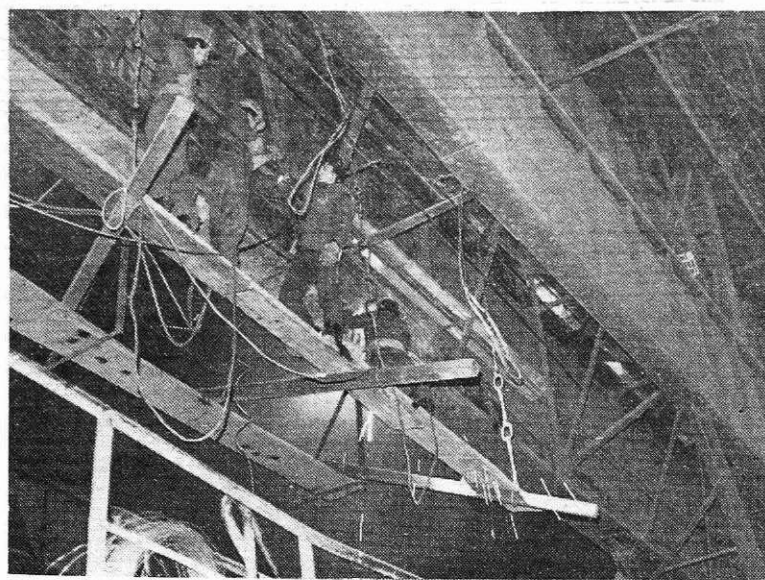
lani višji za 25 %, oziroma za 58,8 milijona dinarjev. Najbolj so se povečale prispevne stopnje Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja SRS, Skupnosti otroškega varstva občine, Kulturne skupnosti SRS, posebnega republiškega davka iz osebnega dohodka (v veljavi je od 1. januarja 1982 dalje in je namenjen razvoju kmetijstva) ter občinskega davka od osebnega dohodka.

Najbolj so se zmanjšale stopnje pri Zvezi skupnosti otroškega varstva SRS, občinski Skupnosti otroškega varstva po DM, Temeljni izobraževalni skupnosti ter Kulturni skupnosti občine.

Prispevki, ki jih pokriva doseganem dohodkom, so se povečali za 3 %, oziroma za 8,9 milijona dinarjev.

2. Prispevki za splošne družbene potrebe (pod točko 1) so se povečali za 28 %.

(Nadaljevanje na 8. strani)

Delo vzdrževalcev na livnem žerjavu v martinarni (Foto i. Kučina)

OMEJITVE ELEKTRIČNE ENERGIJE SO BILE NUJNE

Poročevalec skupščine SRS in SFRJ za delegacije in delegate štev. 21 z dne 9. novembra objavlja delegatska vprašanja in odgovor v zvezi z omejitvami električne energije. Ker je ta problem tudi za nas zelo aktualen, v celoti objavljamo vprašanje in odgovor.

VPRAŠANJE

Skupina delegatov za gospodarsko področje 36. okoliša — Ravne na Koroškem, je za zbor združenega dela zastavila naslednje delegatsko vprašanje:

Redukcije električne energije v letošnjem septembru so dobile obseg, ki je ostro prekinil proizvodnjo v delovnih organizacijah SOZD Slovenske železarne in povzročil izpad dohodka. Ker je predvidevati, da bo do podobnih kriznih stanj v oskrbi z

električno energijo v prihodnje še prihajalo, predlagamo Skupščini SR Slovenije, da pregleda urejenost oziroma neurejenost odnosov med proizvajalci električne energije. Tu mislimo predvsem na položaj tako imenovanih neposrednih odjemalcev, ki jih družbeni dogovor o izvajanju omejevanja porabe električne energije iz leta 1974 zavezuje k ukrepanju. Zakon o energetiki pa jih nadoomešča z uporabi, ki imajo poseben vpliv na obratovanje sistema; akti ISE pa jih enostavno ne ome-

najo več, ker izhajajo iz predpostavke, da je v elektroenergetskem sistemu zanesljivost oskrbe za vse porabnike enaka.

Delavci SOZD Slovenske železarne se zavedajo, da predstavljajo njihove elektro naprave za izdelavo jekla tudi rezervno proizvodno kapaciteto za elektroenergetski sistem in da so predpostavke o enakosti oskrbe v elektroenergetiki nerealne, saj so vedno prvi pri omejevanju porabe.

Zaradi vsega naštetega prihaja v izvajanju omejevanja do težav v proizvodnji zaradi nejasnih obveznosti, saj bi morala organizacija omejevanj delovati brezhibno.

O tem problemu smo razpravljali tudi delegati zbora združenega dela Skupščine občine Ravne na Koroškem na zasedanju 20. septembra 1982 in sprašujemo, kako dolgo se nameravajo nekateri tako enostransko obnašati? Odločno zahtevamo, da zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije ukrene vse potrebno, da Elektrogospodarstvo SR Slovenije s spoštje določila družbenega dogovora o izvajanju omejevanja porabe električne energije, oziroma poskrbi, da se čimprej pristopi k ponovnemu samoupravnemu sporazu-

(Nadaljevanje na 2. strani)

PRIPRAVE ZA PRIČETEK GRADNJE JEKLARNE 2

Delegatom delavskega sveta Železarne je bila na včerajšnji seji po ustaljenem običaju predložena informacija o poteku priprav za gradnjo jeklarne 2, ki jo v celoti objavljamo.

V času med 13. in 14. sejo delavskega sveta Železarne so potekale aktivnosti predvsem v smeri uveljavljanja planskih dogovorov in zagotavljanja možnosti pričetka gradnje. Pri ugotavljanju možnosti je bilo ugotovljeno, da še vedno obstajata dva neresena problema. Prvi se nanaša na zakon o investiranju gradnje, po katerem mora vsak investitor ob pričetku gradnje zagotoviti celotna sredstva, potrebna za investicijo. Tega pogoja za tako velik projekt, kot je jeklarne 2 in sploh za projekte v bazični industriji, ni mogoče realizirati, zato so

bile dane pobude, da se upošteva izjemnost projekta, tako izjemnost pa bi moral sprejeti zvezni izvršni svet.

Druga ovira je zagotovitev deviznih sredstev za odplačevanje uvozne opreme. Doseči je treba izjemno dovoljenje, da bo možno devizna sredstva, ustvarjena v izvozu v okviru protidobav, v celoti uporabiti za odplačilo anuitet in drugih stroškov v zvezi z uvozom opreme. Tako soglasje bi po oceni lahko dosegli v Interesni skupnosti za ekonomske odnose s tujino SR Slovenije.

(Nadaljevanje na 2. strani)

OSEBNI DOHODEK ZA OKTOBER

Poprečni osebni dohodek Železarne v mesecu oktobru je za 963 din na zaposlenega višji od poprečnega dohodka v mesecu septembru ali za 6,6 %. To povišanje je pripisati povečanju osnovnih postavk osebnega dohodka za 5 % in večji skupni proizvodnji.

Delavci TOZD Plavž so v oktobru izdelali 14.768,2 tone grodlja ali 108,6 % družbenega plana. Delavci v TOZD Jeklarne so v tem času izdelali 43.143 ton surovega jekla ali 103,9 % družbenega plana. Dober rezultat Jeklarne obeta boljše proizvodno predelovalnih TOZD v naslednjem mesecu in povsem opravičuje visok osebni dohodek jeklarjev.

Redno število plačanih ur v mesecu oktobru je 176 — torej za osem ur manjše od preteklih mesecev, kar vpliva tudi na število plačanih ur na zaposlenega v poprečju Železarne, ki se je znižalo za 4,5 ure. (186,9 september — 182,4 oktober, če odštejemo bolezensko odsotnost nad 30 dni: 180,5 september in 176,0 oktober).

Število nadur se od predhodnega meseca ni bistveno znižalo. V celoti samo za 83 ur. Znižal pa se je odstotek nadur v efektivnih urah tako, da znaša, na primer, v TOZD Valjarna žice 0,1 %, sledi ji TOZD Profilarna

0,2 %, posebej pa je treba izvesti TOZD Livarna, ki je svoje nadure močno znižala (september 2038 — oktober 46 nadur, odstotek nadur v efektivnih urah 0,4 %). Najvišjo udeležbo nadur v efektivnem času izkazuje TOZD HV Jesenice 6,4 %, TOZD Vzdrževanje 5,7 %, TOZD Remontne delavnice 5,6 %, čeprav so obseg nadurnega dela zmanjšale glede na september.

Število ur za manjkajoče se je v oktobru nekoliko povišalo v primerjavi z obračunskimi mesecem septembrom, in sicer za 1287 ur. Večji obseg dela za manjkajoče je bil opravljen v TOZD Jeklarne, kar je povezano z večjo intenzivnostjo obratovanja, vendar v nasprotju z večjo prisotnostjo na delu. Učinkovitost dela se zaradi tega v tej temeljni organizaciji ni toliko izboljšala kot količina proizvodnje.

(Nadaljevanje na 6. strani)

PLAVŽARJI IN JEKLARJI NADALJUJEJO Z DOBRIM DELOM

Tudi zadnji podatki, ki jih dnevno zbira statistična služba na sektorju za ekonomiko, kažejo, da plavžarji in jeklarji nadaljujejo z dobrim delom.

Do vključno 15. novembra so delavci v TOZD Plavž izdelali 7.517,4 tone grodlja, kar je sedem odstotkov nad linearnim mesečnim družbenim planom in 1,8 % nad povečanim operativnim programom.

Delavci v TOZD Jeklarne so v petnajstih dneh izdelali 20.539 ton surovega jekla, kar je 2,1 % nad linearnim mesečnim družbenim planom, ki je enak operativnemu programu.

V proizvodnih temeljnih organizacijah so ta čas dosegli 56.800 ton skupne proizvodnje, kar je 4 % pod linearnim mesečnim družbenim načrtom in 3 % pod operativnim programom.

Za prodajo je bilo v tem času izdelano 13.753,5 ton izdelkov in količina zaostaja za mesečnim linearnim planom glede na družbeni načrt 9,3 %, glede na operativni program pa 7,9 %.

OMEJITVE ELEKTRIČNE ENERGIJE SO BILE NUJNE

(Nadaljevanje s 1. strani)

mevanju o novih odnosih med Elektrogospodarstvom SR Slovenije in uporabniki električne energije.

ODGOVOR

Na zastavljeno vprašanje je odgovoril Janez Sternaša, član Izvršnega sveta in predsednik republiškega komiteja za energijo.

V času od 16. do 22. septembra letos so bile zaradi okvare v NE Krško in TE Šoštanj nujne omejitve dobave električne energije, ki so prizadele tako neposredne odjemalce (železarne Ravne, Štore, Jesenice, tovarno dušika Ruše in tovarno glinice in aluminija Kidričev) kakor tudi distributivne odjemalce. Omejitve so potekale v skladu s sprejetim družbenim dogovorom o izvajanju omejevanja porabe električne energije v SR Sloveniji in nadomeščanju nastale škode, ki podrobno določa zaporedje, obseg in čas predhodne objave omejitev za posamezne stopnje omejitev, da bi lahko uporabniki prilagodili proizvodni proces ob omejitvi dobavi električne energije. Zaradi resnosti elektroenergetskega položaja je elektrogospodarstvo že v začetku septembra z dopisom obvestilo vse neposredne distributivne odjemalce, da bodo ob morebitnih okvarah velikih blokov v elektrarnah nujne takojšnje omejitve električne energije in jih pozvalo, naj sprejmejo ustrezne ukrepe, da bo izvajanje omejitev hitro in učinkovito. O dejanskem uveljavljanju omejitev so bili uporabniki obveščeni v skladu z določili družbenega dogovora o izvajanju omejitev.

Omejevanje neposrednih odjemalcev je običajni ukrep elektrogospodarstva v primerih nenadnega pomanjkanja električne energije in moči zaradi okvar v elektrarnah, ki temelji na pogodbenih določilih med elektrogospodarstvom in neposrednimi odjemalci. Ti odjemalci namreč lahko najhitreje zadostijo zahtevam dispečerske službe elektrogospodarstva za zmanjšanje moči. Iz teh razlogov tovrstni odjemalci prav zaradi svoje prilagodljivosti zahtevam elektroenergetskega sistema tudi plačujejo dogovorjeno nižjo ceno električne energije kot ostali industrijski odjemalci, saj predstavljajo določeno rezervo v elektroenergetskem sistemu. Vrednotenje prilagodljivosti neposrednih odjemalcev

elektroenergetskemu sistemu, ki naj bi bila osnova za nižjo ceno električne energije, je predmet pogostih nesporazumov med neposrednimi odjemalci ter elektrogospodarstvom oziroma samoupravnimi interesni skupnostmi elektrogospodarstva. Zaradi tega je bilo izdelanih več študij strokovnih institucij, ki naj bi okvanticirale višino znižanja cene električne energije neposrednim odjemalcem zaradi njihove prilagodljivosti in načina njihovega odjema (pasovni odjem). Zednja študija, ki naj bi dala osnove za ustrezne spremembe tarifnega sistema za prodajo električne energije, je v postopku revizije v Samoupravnem interesni skupnosti elektrogospodarstva. Z dopolnitvami tarifnega sistema, katerega predlog je v pripravi v strokovni komisiji ISE, naj bi zagotovili enakopraven položaj vseh, ne samo neposrednih odjemalcev, ki imajo poseben vpliv na obratovanje elektroenergetskega sistema, tako da bi se čim bolj približali strokovnemu principu.

S predlaganimi dopolnitvami tarifnega sistema bo po našem mnenju razrešena večina problemov med neposrednimi uporabniki in elektrogospodarstvom v okviru Samoupravne interesne skupnosti elektrogospodarstva. Uvedeni bodo novi odnosi med uporabniki električne energije in elektrogospodarstvom, za kar se zavzema tudi skupina delegatov Skupščine občine Ravne v Zboru združenega dela Skupščine SR Slovenije v svojem delegatskem vprašanju.

NE MORE VSAK SAM SPREMINJATI NAPRAV

Mnenje na članek, objavljen v rubriki INOVATORJI O INOVATORSTVU v Železarni šte. 44 z dne 11. novembra.

— Ilegalna inovacija lahko uspe, lahko pa povzroči veliko škodo, če ni bila dobro pretehtana, — vnaša zmešnjavo na področju tehnične dokumentacije, — vsak ne more sam spreminjati delovnih naprav,

— najslabše je, če vodilni delavci dajejo inovacijske predloge, — odnos do inovacije ni isti, če je avtor od zunaj (druga TOZD),

— posamezni delavci, največkrat vzdrževalci, ali drugi storitveni delavci so izvajali inovacije, ki so včasih bolj škodovale kot koristile proizvodnji v TOZD.

To so ugotovitve inovatorja Jožeta Zidarja v razgovoru, objavljenem v navedeni rubriki.

Jože Zidar je 18. novembra 1975 prijavil službi za inovacije predlog predelave dna krožne Ignis peči. Predlog je registriran pod reg. št. 2220 in bil z izplačilom III. rente 3. septembra 1980 zaključen.

Predelava dna krožne peči je bila izvedena v letu 1973.

Kam spada ta inovacija? Izvršena v letu 1973, prijavljena leta 1975. Je to ilegalna, legalna, oziroma organizirana inovacija? Presodite, bralci, sami!

Če pogledaš načrt predelave dna krožne peči, ne moreš ugotoviti, kdo je avtor predelave, kdo je projektiral, obdelal idejo. Kdo kontroliral, potrdil in odobril, skratka nikjer nobenega podpisa. Vse rubrike v glavni načrta so prazne, razen številka načrta in letnica. Tako nepopolnost verjetno vnaša v vodenju načrtov, arhivirano na mikrofilmih, določeno zmedo oziroma netočnost.

V razgovoru Zidar posebno poudarja, da ne more vsak sam spreminjati delovanje naprav. Ta primer predelave dna peči mi je dobro znan, pa tudi to, da v dokumentih, vloženih pri službi za inovacije, ni zaslediti strokovnega mnenja, katerega od služb iz Železarne je to predlagano predelavo potrdila. V obdobju od leta 1973, ko je bila predelava izvršena in

do leta 1975, ko je bila vložena prijava inovacije službi, ni bil izdelan toplotni izračun ekonomičnosti inovacije.

Menim, da to predelavo zaradi tako skromnega števila strokovnih ocen (samo ena) lahko smatramo kot samovoljno (samovoljno spreminjanje delovanja naprav).

Zidar sam ugotavlja, da v primeru, če inovacija ni dobro pretehtana, lahko več škoduje kot koristi. Menim, da tudi ta inovacija ni bila dosti pretehtana, saj so strokovnjaki Vatrostalne v letu 1979 predlagali zmanjšanje rege med fiksnim in gibljivim delom peči. (Gibljivi del peči je dno peči). Strokovnjaki Metalurškega inštituta iz Ljubljane pa so predlagali v letu 1980 pozidavo dna peči na višino, kot je v originalnih načrtih FOURS IGNIS S. R. L. Milano.

Služba energetskega gospodarstva je v letu 1981 predlagala obnovo dna peči zaradi visokih specifičnih porab goriva in pregrevanja spodnjega ustroja peči ter pozidavo dna po originalnih načrtih Ignisa. Strokovna navodila za to so bila na voljo od konca leta 1979 dalje. Opeka je bila v skladišču že v letu 1980, pozidava pa izvršena šele v aprilu 1982.

V svojih izjavah Zidar ne omenja, da bi bila inovacija lahko tudi zavržena v proizvodni verigi. V tem primeru njegovo inovacijo lahko uvrstimo kot zavrnjeno.

V razgovoru tudi navaja, da sedaj kot vodja delovnih naprav v TOZD Valjarna debele pločevine pri marsikateri stvari lahko vztraja, ko gre za interese TOZD oziroma za naprave v TOZD.

Vprašujem se, zakaj Jože Zidar tudi ni uveljavljal pri obnovi dna krožne peči, kot so mu to predlagali strokovnjaki Vatrostalne in Metalurškega inštituta v Ljubljani.

V razgovoru tudi navaja, da je najslabše, če vodilni delavci dajejo inovacijske predloge. V tem primeru, kot je obnova dna peči, bi Jože Zidar kot eden vodilnih in poleg tega še odgovoren za stanje naprav, moral predloge strokovnjakov realizirati. Kljub različnim mnenjem, ali je bila predelava uspešna ali ne, uspešna bi morali v tem primeru prevladati interesi TOZD.

Taka nezainteresiranost oziroma neodgovornost pri rešitvi problema tudi slabo vpliva na delavce.

Janez Bregant

INOVATORJI O INOVATORSTVU

11.11.1980

Naš današnji sogovornik je Stane Mencinger, tehnolog v TOZD Remontne delavnice. Osem inovacij je izdelal do sedaj. Prvi predlog je vložil že okrog 1950. leta; temu pa so sledili še ostali. Tisti, ki deta v proizvodnji ali na terenu; ima veliko več možnosti za inovacijsko dejavnost, kot jo imam na delovnem mestu jaz. Ko sem se delat v operativni delovleku in v Jeklarni sem na delovnem mestu pogosto prihajal v stik z inovacijsko dejavnostjo. Bilo je precej inovacijskih predlogov. Sam sem to dejavnost podpiral, pa tudi administrativne dele prijav sem pogosto reševal. Vedno sem menil, da je to del moje delovne dolžnosti, je povedal.

Področje njegovega delovanja je dokaj široko. Deluje v DIATI, v ZIL, ukvarja se z mladimi, je tudi spodbujevalec inovacijske dejavnosti v svoji temeljni organizaciji. V Železarni stalno poudarjamo kadrovske probleme, je dejal. Pravimo, da ni dovolj usposobljenega kadra. Zato je potrebno mlade usmerjati, seznanjati jih moramo s kovinarskimi poklici. Lani smo začeli s kovinarskimi

Sam sistem oziroma način prijaviteljstva inovacij zahteva od avtorja tudi to, da se ukvarja s stvarmi, za katere ni kvalificiran. Zato menim, da je sama prijava inovacijskega predloga preobsežna. Od avtorja zahteva, da sam ugotavlja prednosti inovacije in njene finančne učinke. Tudi to je eden od vzrokov za tolikšno število ilegalnih inovacij.

Ravno tako se ni rešeno vprašanje ideje in njene realizacije. Sedanjih pravilnik o izumih in tehničnih izboljšavah ne obravnava vprašanja reševanja ideje za inovacijo in koliko je avtor ideje soudeležen pri realizaciji ter kakšen del inovacijskega prihranka mu pripada. Sedaj idejo lahko nagradimo le na podlagi posameznega razpisa.

Mislil, da bi razen v TOZD Žičarna in TOZD Valjarna debele pločevine težko zasledili, da bi samoupravni organi razpravljali o uvedbi kake inovacije ali tehnične izboljšave, se manj pa, da bi zahtevali mnenje strokovnih služb o upravičenosti izvedbe. Samoupravni organi razpravljajo le o tem, ali bodo inovacijo nagradili ali ne.

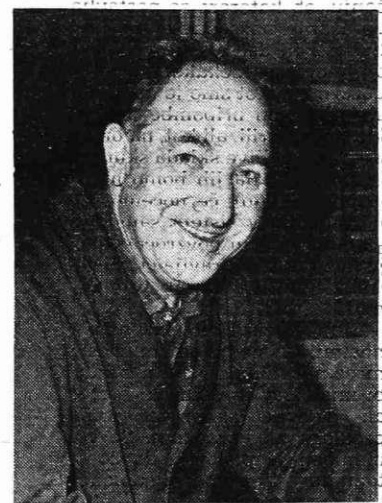
Slaba stran neorganiziranega inovatorstva je v tem, da se ne ve, če so izvedene rešitve res vedno najboljše, ker se z njimi ukvarja le posameznik ali pa skupina strokovne službe pa v takem primeru največkrat nimajo možnosti, da bi sodelovale, čeprav bi bilo koristno, da bi obravnavale vsako idejo oziroma inovacijski predlog. Ocenjujejo se tudi vedno le te izvedene inovacije in ne ideje.

Strokovnost ocenjevalcev je po Stanetovem mnenju tudi eden od perečih problemov. Ocene so v večini primerov pavšalne, tako da bi včasih lahko upravičeno podvomili, da ocenjevalci sploh poznajo področje, na katero se inovacija nanaša. Vsako idejo ali inovacijski predlog bi morala ocenjevati skupina strokovnjakov, ki bi lahko bila za določeno področje dela stalna ali pa bi se izbirala za vsak primer posebej. Tudi nagajevanje take skupine bi moralo biti urejeno, tako pa je to za ocenjevalce le dodatno delo.

Mnoge inovacije prijavljajo v oddelkih, katerih naloga je, da naprave izboljšujejo in povečujejo njihovo storilnost oziroma izkoristek. To je delovna dolžnost delavcev iz teh oddelkov in njihove inovacije bi najbrž morali drugače vrednotiti kot tiste, ki so nastale na lastno pobudo posameznikov.

DIATI je eno najstarejših pa tudi najbolj aktivnih društev. Žal ni našlo vedno dovolj razumevanja za svoje aktivnosti in pobude, tako da je v nemi članov popustila in rezultat tega je manjša dejavnost društva, nežadostno vključevanje mladih v društvo, toleriranje pohlepnosti posameznikov za denarjem, povečevanje posameznih inovacij. Takih primerov, ki niso ravno v ponos naši družbi, je nekaj in kolektiv je s tem premalo seznanjen. Spori, ki so danes pred sodiščem, bi se lahko reševali v okviru Železarne.

Uspešnim avtorjem bi morali dati več priznanja. Moralno priznanje kolektiva, temeljne organizacije, celotne delovne organizacije je včasih več vredno kot denarna nagrada, čeprav pri nas mislimo, da smo s tem, ko smo nekomu dali denar, vse rešili.

krožki na solah, ki jih financira Železarna, le z mentorji imamo nekaj težav. Iskra je prevzela pokroviteljstvo nad krožki elektronike. Gorenjska oblačila nad tekstilnimi krožki. To je začetek vključevanja organizacij združenega dela v izobraževanje in s tem začetek njihovega vpliva na delo v solah, oziroma na izobraževanje. Pozno smo pristopili k takemu načinu sodelovanja s solami, ki zagotavlja, da se bo stanje na tem področju vendarle izboljšalo.

Ko sva se pogovarjala o inovacijski dejavnosti v naši železarni je na kazal nekaj problemov, ki bi jih bilo na tem področju treba rešiti, nekatere pojave pa je tudi dokaj kritično ocenil. Naši predlogi so vedno že dejstvo, je dejal. Nimamo izdelanega učinkovitega sistema, ki bi zagotavljal dosledno registriranje idej oziroma pobud za inovacije. Vedno ugotavljamo inovacijski prihranek na podlagi že izvršene inovacije. Le dve temeljni organizaciji v naši Železarni, imata inovacijsko dejavnost tako organizirano, da samoupravni organi lahko vsaj delno odločajo o izvedbi inovacij, medtem ko druge lahko samo ugotavljajo že izvršene inovacije.

Menim, da bi vsa, tudi najmanjša pobuda za inovacijo in ne samo že izdelan inovacijski predlog morala biti registrirana, saj je možnost za razširitev inovacijske dejavnosti v vseh temeljnih organizacijah še velika.

Ko bi uvedbo inovacij v proizvodni proces reševali po samoupravnem poti, bi se tudi delavci sami bolje zavedali, da je to del njihovega dela in bi imeli tudi večji interes za izvedbo neke inovacije. Na ta način bi odpadle dileme okrog tega, kaj je delovna dolžnost in kaj inovacija. Po sklepu samoupravnih organov o izvedbi inovacije bi bil izdan delovni nalog in izvedba sama bi potem postala del delovne dolžnosti.

PRIPRAVE ZA PRIČETEK GRADNJE JEKLARNE 2

(Nadaljevanje s 1. strani)

Poleg teh ovir se vse bolj postavlja vprašanje zagotavljanja sredstev za domače kredite. Skupaj z Združenjo banko - Ljubljansko banko je bil narejen predlog financiranja, v katerem so upoštevane možnosti bank za kreditiranje jeklarne 2. Nekatere ocene pa so žal bolj pesimistične od teh.

Da bi rešili vse te probleme, so bili preko SOZD Slovenske železarne vzpostavljeni kontakti s predsedstvom republike Slovenije; Skupščino republike Slovenije; Izvršnim svetom Skupščine SRS in njegovimi institucijami.

Dne 15. oktobra je potekal v okviru teh priprav tudi razgovor s predsednikom predsedstva SR Slovenije Viktorjem Avbljem na Jesenikah. V teh razgovorih je bila dana polna dila pripravljena do konca leta 1982.

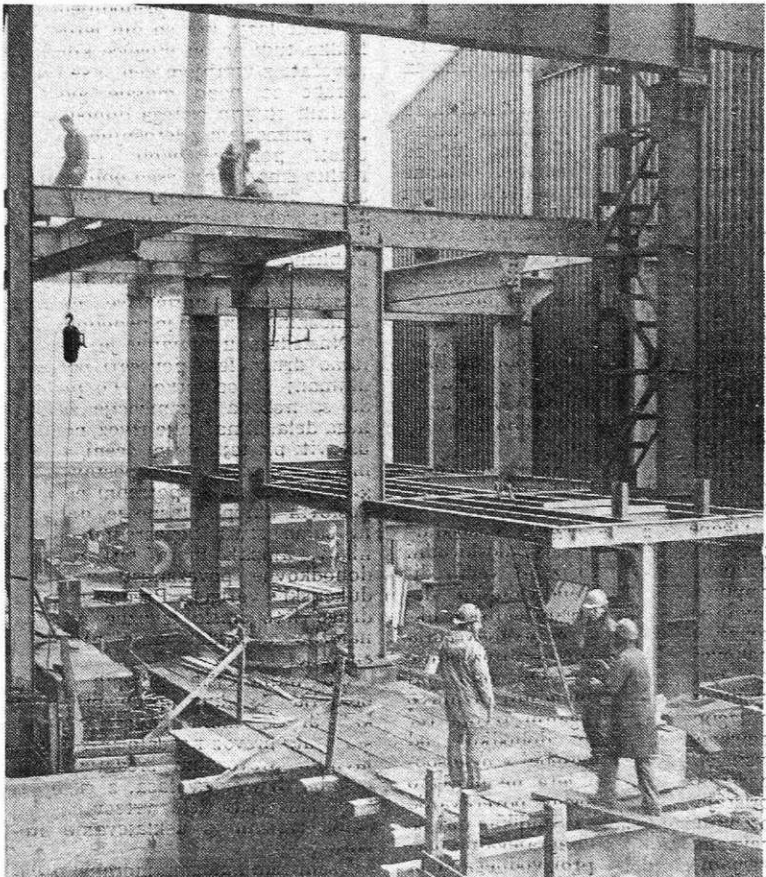
podpora projektu in obljuba za reševanje omenjene problematike.

Se vedno ni podpisana pogodba z EGS za zagotovitev električne energije. Vzrok je med drugim tudi ta, da nastopajo nekatere nejasnosti v zvezi s programom izgradnje daljnovidnega omrežja in transformatorske postaje 400/110 kW v Kranju. Dane so bile pobude za drugačen način plačevanja in sredstev za zagotovitev električne energije v okviru bančnih sredstev.

Predstavniki Ljubljanske banke so povabili Mannesmann Demag na razgovor. Zagotovili so, da bo vsa dokumentacija za uveljavitev že sklenjene pogodbe o dobavi opreme in v zvezi z najemom tujega kredita pripravljena do konca leta 1982.

Intenzivno tečejo razgovori s porabniki jekla za razvoj črne metalurgije. Zaključek aktivnosti pričakujemo ob sprejemanju letnih planov za leto 1983.

Stalno opozarjanje na manjko sredstev je povzročilo, da so strokovne službe v Železarni pripravile tudi variantni predlog izgradnje jeklarne 2, in sicer tako, da bi v fazi gradnje v prvi etapi zgradili eno peč, kotni liv in vakumsko napravo, najnujnejše adjustažne objekte s transportnimi napravami in objekti za varstvo okolja. Na ta način bi delno zmanjšali investicijski znesek v prvi fazi, lažje bi se vklopili v okviru razpoložljivih sredstev in dosegli nekaj boljše poslovni rezultat obratovanja jeklarne 2. Dilema pred končno odločitvijo je predvsem ta, da ob tem načinu in pristupu k naložbi ni polnih zagotovil za dokončanje naložbe po prvotnem investicijskem programu in bi zaradi tega moral podaljšati za nekaj let obratovanje dveh SM peči in enega plavža.

Montaža konstrukcije za vakumsko napravo (Foto J. Kučina)

IZVAJANJE SAMOUPRAVNIH AKTIVNOSTI DO 25. OKTOBRA

Tako kot vsaka odločitev bi morala biti tudi vsaka analiza produktivna: pokazati bi morala na vse šibke točke v procesu samoupravnega odločanja, od priprave in kvalitete informacij (kjer bi morala še zlasti osvetliti vlogo strokovnih služb), do izvedbe samoupravnih aktivnosti v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih itd. Osvetliti bi morala, koliko je samoupravljanje preseženo kot formalna politična pravica, koliko se je uveljavilo kot družbenoekonomski odnos, koliko je razrešen skozi samoupravljanje odnos »kapital-mezdno delo«, oziroma koliko to ni — in postati napotilo za akcijo, praktično rešitev.

Za takšno analizo je seveda potreben čas in sodelovanje različnih strokovnih služb, pač glede na predmet odločitve ter zato, da se zagotovi usklajenost odločitve z normativno ureditvijo določenega področja, pa tudi povratna informacija subjektom, ki sodelujejo v procesu odločanja.

Zato je treba reči, da se tale »analiza« dotika le nekaterih (folmalnih) elementov, ki nastopajo pri izvajanju samoupravnih aktivnosti, ki pa s svoje strani razkrivajo nekatere slabosti v funkcioniranju sistema samoupravnega odločanja.

Analiza zajema podatke o izvajanju večine samoupravnih aktivnosti v zadnjih šestih mesecih po naših evidencah (do vključno 25. oktobra).

Na splošno lahko ugotovimo, če pogledamo delovno organizacijo kot celoto, da iz izjemo obravnave polletnega poslovnega poročila, prve faze obravnave sprememb srednjeročnih planskih aktov ter samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev za zadovoljevanje pogojev rekreacije v Triglavskem pogorju, nobene samoupravne aktivnosti, ki jih navajamo kasneje, do 25. oktobra nismo izvedli v vseh TOZD ali delovnih skupnostih, da bi na delavskem svetu Železarn lahko ugotovili, da je samoupravna aktivnost zaključena, oziroma da bi pripombe iz razprav po TOZD in delovnih skupnostih lahko strokovne službe ocenile, če so toliko tehtne, da zahtevajo ponoven usklajevalni postopek oziroma usklajevanje na delavskem svetu Železarn.

Tako, na primer, do 25. oktobra še nismo prejeli ustreznih sklepov delavskih svetov o obravnavi: — SaS o ustanovitvi kulturne skupnosti SRS (Monter-Dravograd, EK-TKR-NGR), — SaS o ustanovitvi samoupravne stanovanjske skupnosti občine Jesenice (KO-FI, EK-TKR-NG), — pravilnika o ugotavljanju z delom pridobljenih delovnih zmognosti (Valjarna debele pločevine, Monter, KO-FI, EK-TKR-NG), — predlog spremenjenega SaS o temeljnih plana posebne raziskovalne skupnosti za energetiko, mineralne surovine in metalurgijo (Monter, EK-TKR-NGR), — SaS o organizirani prehrani med delom (delavski svet v EK-TKR-NGR je sprejel odločilo z ujemljivostjo, da »je seznam nalog, katerih stroški regresirane prehrane se štejejo kot materialni stroški; ne popoln in zadoljuje vodstva sektorjev, da pripravijo in dopolnijo spisek upravičencev«), — metodologija planiranja v Železarni in SOZD SZ (Monter, Strojne delavnice), — SaS o združevanju sredstev za pospeševanje izvoza (KO-FI).

Iz »programa samoupravnih aktivnosti za september« do 25. oktobra še vedno nismo imeli sklepov glede predloga o najetju kredita za sovlaganje v RMK Zenica in glede SaS o sovlaganju v Siliko Gostivar od desetih delavskih svetov TOZD, medtem ko pobude družbenega pravobranilca samoupravljanja za spremembe in dopolnitve SaS o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih med TOZD in delovnimi skupnostmi še ni obravnavalo sedem DS v TOZD in dva v delovnih skupnostih. Glede SaS o združevanju sredstev za graditev in obnovo objektov in omrežja pitne vode na območju občine Biograd n/m je DS TOZD Družbena prehrana ugotovila, da je bil v TOZD potrjen na zborih delavcev, prav tako pa je bil tudi SaS o ustanovitvi skupnosti za medsebojno plansko in poslovno sodelovanje pri graditvi stanovanj in drugih objektov, ki so ga sklepali TOZD Monter, Željalna, Vratni podboji in Valjarna žice in profilov, obravnavan na zborih delavcev v teh temeljnih organizacijah (zavrnjen je bil v TOZD Vratni podboji, ugotovitvenega sklepa pa še ni sprejel DS v TOZD Željalna).

Samoupravne aktivnosti iz programa za mesec oktober do 25. oktobra seveda še niso bile zaključene, pri čemer pa je treba upoštevati, da so se delavski sveti večinoma sestajali 10. in 11. novembra, pred sejo delavskega sveta Železarn in da so poravnali še marsikatero stare dolge, česar pa v tem zapisu ne ugotavljamo. Ni odveč, če obenem pomenimo, da tudi pri samoupravnih aktivnostih znano biti zelo pridni in jih izvedemo v roku — če gre za povečanje osebnih dohodkov ali za povečanje cen naših izdelkov.

Poseben problem pri izvajanju samoupravnih aktivnosti — poleg zaostajanja s programom — pa seveda predstavlja, kadar se delavci na zborih ali delavski sveti odločijo proti sprejetju kakšnega predloga, oziroma če imajo tako tehtne pripombe, da zahtevajo usklajevanje ne samo znotraj delovne organizacije, temveč tudi zunaj nje (npr.: sporazumi, ki se nanašajo na razna združenja, interesne skupnosti ipd.). Temu vprašanju, ob katerem se postavlja tudi vprašanje naše strokovne usposobljenosti in delegatske organiziranosti, moramo vsekakor nameniti več pozornosti, kot smo jo namenili doslej (ko smo pripombe pogostokrat kar zanamirali, ali kot, na primer, ob predlogu delitve sklada skupne porabe, sklenili, da jih bomo upoštevali prihodnje leto), če nečemo vzbuhati nezaupanja v sistem samoupravnega odločanja in povzročati malodušja med samoupravljalci. Seveda je treba analizirati vsak primer posebej.

Med vsemi samoupravnimi aktivnostmi, ki smo jih omenili doslej, namreč ni niti ene, v zvezi s katero ne bi imel vsaj en delavski svet TOZD ali delovne skupnosti pripombe, predloga ali vprašanja. Še več: pomemben je podatek, da so se (ob tem, da v 45 primerih samoupravne aktivnosti na delavskem svetu še niso bile zaključene, pri čemer pa niti ne upoštevamo izvajanja programa samoupravnih aktivnosti za oktober) delavci v temeljnih organizacijah na zborih kar 15-krat izrekli proti predlogu (kar v štirih TOZD, na primer, niso potrdili sporazuma o združevanju sredstev za skupno zadovoljevanje pogojev rekreacije v Triglavskem pogorju, v štirih pa tudi ne predloga spremenjenega SaS o temeljnih plana posebne raziskovalne skupnosti za energetiko, mineralne surovine in metalurgijo).

Za presojo pomembnosti pripomb, ne glede na to ali so dopolnjevalne ali alternativne, seveda v okviru določenih normativnih ureditev in za pospeševanje spornih vprašanj je pristojna ustrezna strokovna služba, za usklajevanje pa ustrezna samoupravna telesa, če že sicer ni predpisan dvofazni postopek sprejemanja. Zato bi CPSI, kadar se v razpravi pojavijo določene pripombe ipd., lahko samo v sodelovanju z ustrezno strokovno službo, v primeru, da je postopek določene samoupravne aktivnosti zaključen v predhodnih fazah, predlagal določeni (ugotovitveni) sklep.

Vsekakor se je v prihodnje (in tudi v zvezi z vsemi zadevami, ki še niso zaključene, oziroma ki so bile ponekod celo zavrnjene) treba izogniti vse preveč vkoreninjeni navadi, da se ugotovitveni sklep sprejme, ne da bi se poskrbelo, da bi bilo pojasnjeno, zakaj se določene pripombe in predlogi niso upoštevali in ne da bi se odgovorilo na vprašanja, ki so bila postavljena v razpravi.

Na to je opozoril tudi Sergej Kraigher — seveda je imel v vidu širši

družbeni prostor samoupravnega sporazumevanja in dogovarjanja — na delovanem pogovoru o metodah in izkušnjah skupščinskega sistema v skupščini SR Slovenije 1. oktobra letos: »Pri samoupravnem sporazumevanju se zastavlja dostikrat vprašanje, kako ravnati, ko recimo 80 odstotkov organizacij združenega dela sprejme samoupravni sporazum, preostala petina pa ne. V takih primerih je treba konkretno videti sporne probleme. Ustava predvideva možnost, da se za zadeve, ki so bistvenega pomena za uresničevanje temeljev planov — pod pogoji, ki jih določa ustava, lahko predpiše obvezno združevanje sredstev. Ni dobro prepogosto uporabljati te možnosti, a če drugače ne gre, jo je pač treba. Nekateri pravijo, da je vse delo, ki je bilo opravljeno za samoupravno združevanje in za doseženo soglasnost teh 80 odstotkov vseh zainteresiranih OZD nekoristno, če preostalih 20 odstotkov organizacij ne podpisuje sporazuma. To ni res. Za skupščino je to vsekakor pomemben pokazatelj o splošnem interesu in odnosu v družbi do teh interesov in predlaganih rešitev. To seveda nikakor ne dokazuje, da leži v vsakem primeru že v samem tako visokem soglasju tudi jamstvo, da je to tudi resnično skupni družbeni interes in da so tudi resnično najboljše rešitve. Lahko ima tista petina organizacij, ki niso podpisale sporazuma, argumente, ki zaslužijo, da se jih temeljito prouči. Mislim, da v takih primerih ne bi smeli podlegati čisti aritmetiki. Treba je vendar ugotoviti, zakaj določeno število OZD sporazuma ne sprejme. Če vidimo, da so njihovi argumenti nesprijemljivi, da gre resnično za lokalizem ali izkoriščanje monopolnega položaja, pa jim sporazum zato trenutno ni potreben, je treba to razčisti s političnim delom in bojem na vseh ravneh, pa čeprav traja nekaj mesecev ali še dalj. Pri sedanjem elektroenergetskem položaju, kjer se vsaka zamuda z začetkom gradenj prej ali slej težko mašuje, tega verjetno ne bomo dovolili, pri drugih stvarih pa morda lažje«. (Sobotna priloga Dela, dne 30. oktobra).

Poseben problem, ne glede na to, da se stanje izboljšuje, še vedno predstavlja to, da vodje SDS, ki pišejo zapisnike, v njih ne navajajo vselej, koliko delavcev se je udeležilo javne razprave, oziroma se je z osebnim izjavljanjem na zboru tako ali drugače odločilo za nek predlog, saj je to vendarle pomemben podatek, koliko delavcev sodeluje pri oblikovanju določenih odločitev, oziroma, če uporabimo Kraigherjeve besede, »je pomemben kazalec o splošnem interesu in odnosu v družbi do teh interesov in predlaganih rešitev«. Razen tega tudi delavski svet v primeru, ko gre za sprejem ugotovitvenega sklepa o odločanju z osebnim izjavljanjem, ne more ugotovljati v skladu s statutom, koliko delavcev je bilo za in koliko proti. Slednje pa seveda vodi do tega, da nekateri delavski sveti napišejo ob sklepu le koliko SDS je sprejelo takšno odločitev (te pa so različno številne) ali pa niti tega ne.

Podrobnejših podatkov v zvezi s temi problemi in z vsemi temi aktivnostmi v tem zapisu ne kaže povzemati, vendar pa bi bilo prav, da bi delavski svet Železarn v zvezi s samo tehniko izvajanja samoupravnih aktivnosti zadolžil ustrezne službe, da pripravijo predlog ustreznih ukrepov.

Božidar Lakota

AKTIVNOST SINDIKATA PO 10. KONGRESU ZSS IN OB UKREPIH ZIS

Osnovna misel, ki jo je izražala večina delavcev takoj po 10. kongresu Zveze sindikatov Slovenije, je: kongresne zahteve in sklepi so dobri, vprašanje pa je, ali jih bomo znali in zmogli tudi dosledno uresničevati. Tudi na nekaterih posvetovanjih v republiškem svetu ZSS in na seji predsedstva republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije je tekla beseda o uresničevanju kongresnih sklepov in o delu sindikata po najnovejših ukrepih Zveznega izvršnega sveta.

Čeprav gre na videz za dve različni stvari sta obe vsebinsko povezani. Za sindikat bi bilo nesprejemljivo, če bi aktualni problemi zasenčili uresničevanje kongresnih sklepov. Prav tako pa bi bilo nestvarno, če ob uresničevanju kongresnih sklepov v praksi ne bi upoštevali posledic in nalog, ki izhajajo iz ukrepov.

V zadnjem času smo priča poslabšanemu politično-varnostnemu položaju, kar gotovo zahteva večjo aktivnost sindikalnih delavcev. Posebej morajo vse sindikalne organizacije in organi v svojih okoljih oceniti, kakšne so razmere, kaj nanje vpliva in kako položaj reševati.

Tudi v sindikatih močno odmevajo ukrepi državnih organov. Ko jih ocenjujemo, ne moremo mimo ugotovitve, da so bili ukrepi nujni, da je večina ukrepov začasnih in da se moramo kar najbolje pripraviti na to, da bomo izkoristili možnosti, ki jih ukrepi ponujajo za povečanje izvoza in omogočanje uvoza za

izvoz. Gotovo pa je, da vseh ukrepov ne gre pretirano hvaliti, prav tako ne načina, kako so bili sprejeti. To se ne sme ponoviti.

Ob 20-odstotni devalvaciji dinarja je zelo pomembno, da ne dopustimo, da bi rast cen uničila njene pozitivne učinke. Zato je nujno, da tako imenovana celotna poraba (osebna, skupna in splošna) ostane v okviru čistega dohodka. V Sloveniji je, na primer, akcija za usklajevanje osebnih dohodkov tudi zaradi aktivnosti sindikata dala nekatere dobre rezultate. Seveda pa do konca leta osebnih dohodkov ne gre povečevati, saj bi tako razvrednotili dosedanje uspehe.

V zadnjem času prihaja tudi do nelikvidnosti oziroma neplačevanja računov v zakonitih rokih. Sindikat si mora prizadevati, da bo vsaka organizacija združenega dela blagovne storitve plačala v zakonitem roku.

Na politično vzdušje slabo vpliva tudi pomanjkanje nekaterih življenjskih potrebščin. Čeprav so, na

OBVESTILA KOLEKTIVU – OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE

OD 22. DO 28. NOVEMBRA

22. novembra, FRANC RAVNIHAR, vodja TOZD Valjarna žice, Lipce št. 7 a;
23. novembra, SREČO MEŽNAR, vodja TOZD Vratni podboji, Mojstrana, Dovje 107 a;
24. novembra, JANKO PERNE, vodja investicijskega razvoja, Jesenice, Titova 20, št. 81-904;
25. novembra, MARTIN ŠKETA, vodja SEO, Bled, Alpska št. 1, št. 77-130;
26. novembra, LADO ŠKETA, vodja TOZD Plavž, Bled, Alpska št. 1, št. 77-136;
27. novembra, JANEZ BIČEK, vodja TOZD Jeklarna, Jesenice, Udarina št. 9, št. 83-193;
28. novembra, JOŽE KRAMAR, vodja TOZD Energetika, Mojstrana, Dovje št. 112.

Dežurstvo je vsak delovni dan od 14. do 7. ure zjutraj naslednjega dne, in sicer tako, da je dežurni v tem času dosegljiv doma. Ob sobotah, nedeljah in praznikih traja dežurstvo od 7. ure do 7. ure naslednjega dne. V času dežurstva mora dežurni opraviti en obhod po Železarni, svoja zapazanja vpisati v dežurno knjigo ter o tem poročati obpredaji dežurstva članu poslovodnega odbora.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK – 22. 11.	IVAN MEŽIK	MIRKO ZUPAN
TOREK – 23. 11.	FRANC NOVAK	MITJA BENEDIČIČ
SREDA – 24. 11.	JOŽE CEJ	JANEZ VEHAR
ČETRTEK – 25. 11.	FRANC BERNIK	IVO LEBAN
PETEK – 26. 11.	MATIJA URH	IVAN KODRIČ
SOBOTA – 27. 11.	MIROSLAV ZUPAN	BRANKO CEPIČ
NEDELJA – 28. 11.	FRANC CERKOVNIK	IGOR MEŽEK

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 22. do 27. novembra bodo delale naslednje obratne ambulante:

DOPOLDNE: II. obratna ambulanta — dr. Janez Resman in III. obratna ambulanta — dr. Želimir Cesarec.

POPOLDNE: I. obratna ambulanta — dr. Nada Jensterle in IV. obratna ambulanta — dr. Marija Može-Kovačič.

DISPANZER ZA BORCE: IV. obratna ambulanta dr. Marija Može-Kovačič.

V soboto, 27. novembra, samo dopoldne: I. obratna ambulanta — dr. Nada Jensterle in IV. obratna ambulanta — dr. Marija Može-Kovačič.

ZOBNE AMBULANTE

DOPOLDNE: I. zobna ambulanta — v. dent. Viktor Stražišar in II. zobna ambulanta — dr. Alojz Smolej.

ZA BORCE: II. zobna ambulanta — dr. Alojz Smolej, vsak dan od 11. do 12. ure.

POPOLDNE: III. zobna ambulanta — dr. Bela Gazafi.

V soboto, 27. novembra, samo dopoldne: III. zobna ambulanta — dr. Bela Gazafi.

OBVEŠTILO DELAVCEM TOZD IN DELOVNIH SKUPNOSTI

Vse delavce TOZD in delovnih skupnosti delovne organizacije obveščamo, da bo ob izplačilu novembrskega osebnega dohodka 15. decembra tudi ponovno izplačilo regresa za leto 1982.

Upravičeni do izplačila regresa za letošnje leto, ki iz kateregakoli razloga niso prejeli regresa ob prvi delitvi 15. maja, pridobijo pa so pravico pri drugi delitvi, naj se prijavijo pri tajnici ali administratorju personalne evidence v TOZD ali delovni skupnosti, v kateri delajo, do vključno 22. novembra.

Kasnejših prijav, razen v primerih pridobitve pravice do izplačila po navedenem datumu do 31. decembra, ne bomo upoštevali.

primer, v zadnjih dveh mesecih na trg prihajale povečane količine olja in sladkorja, ga v trgovinah kar ni bilo dobiti. To govori o potrošniški mrzlici, govori pa tudi o slabi organiziranosti trgovcev. Koliko lahko pomaga sindikat v teh organizacijah in koliko lahko sodeluje v delu potrošniških svetov v krajevnih skupnostih?

Ni treba posebej govoriti o govoricah, ki zadevajo gospodarstvenike in politične funkcionarje. Gre za to, da znamo na take govorice hitro in učinkovito reagirati.

V sindikatu ne smemo dovoliti, da bi to, da so bili ukrepi nujni, pomenilo nekakšno zeleno luč za nesamoupravno vedenje. Razne koordinacije, štabi, politični aktivni ne morejo zamenjati samoupravnih organov, posebej delavskih svetov ne.

Trajne naloge, ki jih kongres nalaga vsem sindikalnim organizacijam, pa so: uveljavitev dejanskega odločanja delavcev o pogojih pridobivanja in delitve dohodka, uveljavljanje načela delitve po delu in rezultatih dela, spoštovanje sprejetih dogovorov in uveljavitev samoupravnega nadzora.

Aktualne naloge, ki se morajo z njimi spoprijeti sindikalne organizacije, pa so:

Ocena devetmesečnega gospodarjenja (dogaja se, da poslovodni delavci poudarjajo zgolj večjo disciplino in večjo individualno delovno storilnost, organizacijskih ukrepov in izboljšav ter uveljavljanja kakovostnih dejavnikov proizvodnje pa ne predlagajo). Ob tem naj sindikat zahteva temeljito razpravo o izgubah, o doseganju izvoza ter odvisnosti osebnih dohodkov od čistega dohodka (posebej v negospodarstvu do konca leta ne moremo pristajati na splošno povečevanje osebnih dohodkov!) Sindikat naj se zavzame za boljše nagrajevanje ustvarjalnega dela, proizvodnega dela in dela v težjih pogojih.

Eden izmed namenov devalvacije dinarja je tudi spodbuditev izvoza, oziroma da organizacije, ki izvažajo,

ne bodo imele izgub. Seveda pa bodo imele izgube druge organizacije. Zato je nujno, da sindikat spodbuja in podpre dohodkovno povezovalne ki omogoča lažje reševanje takih problemov uvoza in izvoza kot izgub.

Naslednja naloga je sodelovanje v pripravah resolucije za prihodnje leto. Izhodišče je, da pogoji pridobivanja dohodka v prihodnjem letu ne bodo lažji, kot so bili letos. Dohodka tudi ne bo mogoče kot letos povečati z višanjem cen. Vse oblike porabe se bodo morale gibati v realnih okvirih čistega dohodka. To pa v primerjavi z letošnjim letom v celoti pomeni okoli 7-odstotno realno zmanjšanje vseh oblik porabe ali — drugače rečeno — nominalna rast porabe bo prihodnje leto lahko približno 12 odstotkov (letos je bila približno 28 odstotkov). To pa pomeni večji izbor potreb, drugačne standarde in normative na posameznih področjih in podobno.

Naslednja ugotovitev je, da moramo drugo leto povečati izvoz za najmanj 15 odstotkov. To pomeni, da se nobena organizacija združenega dela, ki načrtuje izvoz, ne more ustaviti pri tej splošni oceni, ampak mora svoj plan izvoza postaviti čim višje. Za to pa so potrebni nekateri poslovni ukrepi. (Jasno je, da izvoz ni samo stvar neposrednih izvoznikov, ampak mora biti rezultat dohodkovne povezanosti v proizvodni verigi.) Prednost bodo drugo leto imele izvozne naložbe, naložbe v pridobivanje hrane in energije.

Ob najnovejših ukrepih pa se pojavlja še kup problemov, ob katerih se mora angažirati tudi sindikat: prevoz na delo in z dela z javnimi prevoznimi sredstvi, sprememba delovnega časa, s čimer je povezano tudi delo vrtecev in šol, bank, trgovin in usklajevanje prevozov.

Vsem tem nalogam moramo prilagoditi naše metode dela in organiziranost.

Matjaž Kek
(Informacije RS ZSS 11/VI)

15. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

Predsednik odbora za gospodarstvo pri DS TOZD Jeklovlek Stane Horvat je 9. novembra sklical 15. redno sejo. Pri pregledu sklepov 14. seje so ugotovili, da so izvršeni, razen sklepa 2.12, ker sektor novogradnji še ni poslal odgovora na vprašanje, zakaj se drobne investicije, ki so za letošnji planirane, ne realizirajo.

Odbor je obravnaval devetmesečno poslovno poročilo, ki sta ga podala vodja TOZD in računovodkinja. Ugotovili so, da so v devetih mesecih dosegli plan skupne proizvodnje in prodaje. Plan izvoza so dosegli le 60 %, ker je zaradi pomanjkanja narčil v prvem tromesečju in ustreznega polizdelka izpadla proizvodnja in dinamika izvoza na Poljsko in v ZRN. Primarno vprašanje proizvodnje je pomanjkanje in slaba kvaliteta polizdelka in ozko grlo pri brušenju gredic. V devetih mesecih so dosegli višjo produktivnost, ki je nad povprečjem leta 1981. Tudi izplen je boljši, stroški so nižji od planiranih. Izgubo, ki je v polletju znašala 5,1 milij. dinarjev, so v devetih mesecih zmanjšali na 3,8 milij. din.

Odbor je obravnaval osnutek poslovne politike Železarn v letu 1983, s katero zaposleni opredeljujejo temeljne usmeritve uresničevanja politike ekonomske stabilizacije in izvajanje družbenega plana v letu 1983 ter prevzemamo svoj del odgovornosti za izvajanje skupno dogovorjenih ciljev in nalog.

Odbor je obravnaval pravilnik za stimulacijo produktivnosti, ki stimulira izjemne dosežke v proizvodnji. Pravilnik velja tri mesece kot poizkusni izračun. Odbor je predlagal, da se v tem času imenuje strokovna komisija, ki bo zbiralala pripombe in pripravila predlog, da se pravilnik ustrezno dopolni.

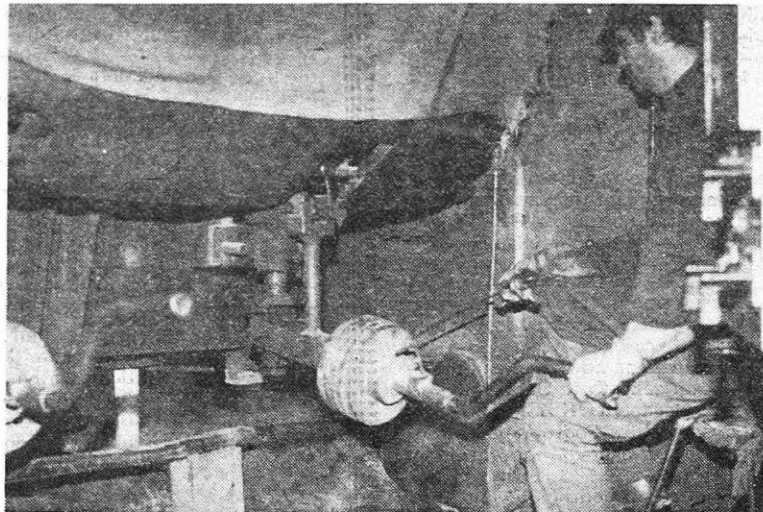
Vodja TOZD je odbor seznanil z varčevalnimi ukrepi, sprejetimi v Železarni, zlasti na področju varčevanja z nafto in naftnimi derivati.

V nadaljevanju so sprejeli plan proizvodnje za mesec november, ki

znaša 1.930 ton, od tega je vlečenega jekla 1.530 ton, luščenega 10 ton, brušenega 130 ton in valjano poboljšane jekla 160 ton, s povečanjem operativnega plana za 100 ton.

Plan izvoza za mesec november znaša 200 ton za Poljsko in 18 ton za NDR.

Odbor je pregledal spisek oprav-

Topilec pri četrti žili konti liva (Foto I. Kučina)

16. SEJA DELAVSKEGA SVETA

V TOZD Jeklovlek je bila 28. oktobra 16. seja delavskega sveta, ki jo je vodil predsednik Janez Židan. Odbor je najprej pregledal sklepe 14. in 15. redne seje, ki jih je podal vodja TOZD in ugotovil, da so izvršeni, razen sanacijskih ukrepov, ki so akcijski in v izvrševanju.

Delavski svet je obravnaval tudi sklepe 14. seje odbora za delovna razmerja in nanje ni imel bistvenih pripomb, kakor tudi ne na sklepe 14. seje odbora za gospodarstvo, ki jih je delegatom posredoval predsednik odbora.

Tehnolog Matevž Gluhar je delegate seznanil s predlogom pravilnika za izračun premije za višjo produktivnost. Pravilnik predvideva premijo za izredne dosežke v proizvodnji. Zajema produktivnost — 60 % in izplen 40 %, dodatno pa na premijo vpliva še doseganje operativnega plana proizvodnje. Podane so tudi splošne določbe tega pravilnika in participacija do premij po delovnih nalogah in opravilih.

S premiranjem se prične s 1. oktobrom in tri mesece bo izračun poskusen. V tem obdobju se odpravijo morebitne neskladnosti. Delavski svet je predlagal, da se naknadno vnese v pravilnik naslednje določilo: V primeru izjemnih dogodkov in višje sile, ki TOZD plana ni mogla doseči (pomanjkanje polizdelka, energije ipd.), se ne obračunava negativne premije.

Ugotovili so, da so vse samoupravne delovne skupine obravnavale program samoupravnih aktivnosti za mesec september in sprejeli ugotovljeni sklep, da so vse SDS, razen SDS Arnež, sprejele samoupravni sporazum o sovlaganju v Siliko Gostivar in predlog o najetju kredita za

ljenih nadur in ur za manjkajoče za meseca september in oktober ter ugotovili, da se gibljejo nižje od planiranih ob višji produktivnosti dela.

Sprejeli so sklep, da se ustavi vsako nabiranje odpadnega lesa v TOZD Jeklovlek. Odpadni les se depozira za potrebe Železarn, za kar odgovarja gospodar TOZD.

Ugotovili so, da je odprtih še nekaj prošelj za odpadni material in sprejeli sklep, da se do nadaljnjega upoštevajo prošnje delavcev TOZD za manjše količine odpadnega materiala.

Ob zaključku seje so potrdili predlog za fizično likvidacijo osnovnih sredstev — ravnalni stroj LOOSE in elektro motor 18,4 kw.

T. E.

16. SEJA DELAVSKEGA SVETA

16. seja delavskega sveta TOZD Žičarna je bila v ponedeljek, 8. novembra. Na začetku seje so delegati ugotovili, da so sklepi petnajste seje realizirani. Ker je bil delegat Hasan Bešić odsoten, se pripravi odgovor na njegovo vprašanje v pisni obliki.

Ugotovili so, da je devetmesečno poslovno poročilo obravnavalo in potrdilo 69,35 % delavcev glede na trenutni stalež oz. prisotnost. Sklenili so, da se kljub večji izgubi v TOZD ne spreminja ukrepov v sanacijskem programu, temveč je treba vztrajati na njihovem doslednem izvajanju. Predvsem bo potrebno znižati zaloge polizdelkov v TOZD Žebljarna in TOZD Elektrode, tako da ob koncu leta ne bodo presegle 500 ton.

Sprejeli so predlog za dodatno delo v prostih sobotah, vendar samo na proizvodnih strojih in le če bo zagotovljen kakovosten polizdelek in predlog varčevanja, po katerem bi morali stroške znižati vsaj za 3 % mesečno. Podroben program bo pripravljen do 15. novembra.

Na poročilo o izvrševanju ukrepov sanacijskega programa delegati niso imeli pripomb. Ugotovili so, da tudi na osnutek poslovne politike Železarn v letu 1983 ni bilo pripomb. Splošno mnenje pa je bilo, da je osnutek preveč optimističen glede na dosežene rezultate v letu 1982 in glede na realna predvidevanja za naslednje leto.

Na zboru delavcev je bil z večino, to je 73,95 % glasov glede na trenutni stalež, sprejet predlog sprememb samoupravnega sporazuma o združitvi v Ljubljansko banko, temeljno banko Gorenjske Kranj. Prav tako je bil z večino 73,18 % glasov sprejet samoupravni sporazum o združevanju dela in sredstev za področje izo-

braževanja in članstvo v društvu za neporušne preiskave.

Predlog nadomestila za prevoz na delo in z dela je bil obravnavan na zboru delavcev v TOZD. Delavci so soglašali s povečanjem osebnega prispevka na 200,00 din in s kriteriji za upravičence nadomestila. Z večino 74,71 % glasov je bil sprejet sklep, da morajo postati določila o nadomestilih za prevoze na delo in z dela sestavni deli pravilnika o nadomestilih za službene prevoze.

Delegati so potrdili predlog inventurnih komisij za popis premoženja in sredstev v TOZD s stanjem 31. decembra 1982.

V nadaljevanju so kot delegata TOZD Žičarna v KS Bled imenovali Alberta Vidica, v KS Podmežakla pa Hamdija Alagića.

Po sklepu delavskega sveta bodo republikanski sekretariatu za delo poslali prošnjo za odobritev nočnega dela žensk za dela in opravila adjuster Esab linij (tri delavke) in za adjuster HVŽ linij (šest delavk) za leto 1983.

Na seji so sprejeli tudi predlog vodje TOZD, da se kar najhitreje začne z izvajanjem enotnih disciplinskih ukrepov v zvezi s kršenjem delovne in tehnološke discipline. Prav tako je treba izvajati varčevalne ukrepe pri uporabi osebnih vozil, telefona, dnevnice, potnih stroškov in stroškov reprezentance.

Ob zaključku seje so delegati potrdili še oceno uspešnosti za vodjo TOZD v višini 16 %.

S. M.

18. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

V četrtek, 28. oktobra, je bila 18. seja odbora za gospodarstvo pri DS TOZD Žičarna. Člani odbora so najprej ugotovili, da so bili sklepi zadnje seje realizirani v celoti.

V nadaljevanju so potrdili operativni plan za mesec november, ki predvideva izdelavo 4.700 ton vlečne žice, od tega 3.840 ton za prodajo in 860 ton za domačo predelavo. Za izvoz je predvidene 300 ton žice za Irak, 160 ton počinkane žice za Italijo in 350 ton VAC žice.

V septembru je bilo izdelane 5.022 ton vlečne žice, od tega 3.553 ton za prodajo in 1.469 ton za domačo predelavo. Doseženi izplen je znašal 96,63 %, storilnost pa 205,80 kg/h na moža. Poprečni OD je bil 13.535 din. V prvih devetih mesecih je bilo izdelane 41.930 ton vlečne žice, od tega 30.699 ton za prodajo in 11.231 ton za domačo predelavo. V kvalitetnem asortimentu samo pri patentirani in EPP žici niso bile dosežene planirane količine. V prvih devetih mesecih so izvozili 7.464 ton vlečne žice. Dosežen izplen je bil 96,80 %, storilnost pa 183,37 kg/h na moža. Poprečni OD je bil 13.012 din na zaposlenega.

V nadaljevanju so člani odbora na predlog SDS sklenili, da se Jožetu Pešcu podeli posebna denarna nagrada v višini 3.000 din za njegovo prizadevnost pri delu in doseganje zelo dobrih delovnih rezultatov.

V mesecu septembru so bile vse opravljene nadure in korišćene ure za manjkajoče v skladu s samoupravnim sporazumom, izkorišćene pa so bile v glavnem za proizvodno delo.

Na seji sta bila sprejeta tudi sklepa, da se lahko 500.000 din sredstev AZ izkoristi za nabavo čistilne naprave na Esab liniji in da se objavi razpis za šest tehničnih problemov v skladu z organizacijskim predpisom. Potrjena je bila tudi višina nagrad za posamezne rešitve.

Soglašali so tudi z oceno delovne uspešnosti za vodjo TOZD v višini 16 % in jo predlagali v potrditev delavskemu svetu.

S. M.

14. SEJA DELAVSKEGA SVETA

V sredo, 10. novembra, je bila 14. redna seja delavskega sveta TOZD Hladna valjarna Jesenice. Sejo je sklical in vodil predsednik Kazimir Kotnik.

Pri pregledu sklepov prejšnje seje so delegati ugotovili, da so vsi sklepi razen enega izvršeni. Ta je dolgoročnejša značaj in je v izvajanju.

Pri obravnavi devetmesečnega poslovnega poročila so ugotovili, da je bil plan proizvodnje presežen kljub slabšim rezultatom v zadnjih mesecih. V primerjavi z letom 1981 je bilo leto doseženo 0,9 % več blagovne proizvodnje. Dimenzijski asortiment je bil slabši od planiranega, ravno tako je bila nižja tudi proizvodnja dinam hladno valjanih trakov in jekel. Finančni kazalci so v primerjavi z ostalimi TOZD v Železarni dokaj ugodni, saj je bilo ustvarjeno okoli 33 milij. din poslovnega sklada.

O devetmesečnem poslovnem poročilu so razpravljali delavci na sestankih SDS in ga sprejele s 167 glasovi ali 75,9 %.

Ugotovili so, da so pripombe na poslovno poročilo enake, kot so bile pri prejšnjih (zaostajanje investicij, kadrovska problematika, problematika polizdelkov, problematika vzdrževanja in nedosledno nagrajevanje po delu, OD niso v skladu oziroma zaostajajo z uspehi TOZD).

Delegati so bili seznanjeni z izvajanjem stabilizacijskega programa v devetih mesecih letošnjega leta. Ugotovili so, da zastavljene cilje TOZD dokaj uspešno izpolnjuje, kar je razvidno iz kazalcev, ki so razen porabe električne energije na globinskih pečeh izredno dobri, če upo-

števamo, da so v tem obdobju nastopale razne težave in pomanjkanja.

Delegati so soglašali z ukrepi, ki so bili sprejeti na vseh nivojih in se morajo dosledno izvajati. Odstopaj ne sme biti, v primeru, če se pojavi, je treba ukrepati v okviru pravilnikov, ki vsebujejo:

a) ukrepe glede tehnološke in delovne discipline, vključno z odškodninskimi povračili;

b) ukrepe glede racionalne porabe sredstev za reprezentanco, prevoze in podobno;

c) ukrepe, ki so šele v izdelavi s področja štedenja vseh vrst energije;

Na seji so tudi ugotovili, da so posamezne SDS že obravnavale osnutek poslovne politike Železarn v letu 1983. Na posamezne usmeritve ni bilo pripomb.

Na seji so ugotovili, da je predlog nadomestila za prevoze na delo in z dela je obravnavan na vseh sestankih SDS in z večino glasov potrjen.

Izvolili so tudi 13 inventurnih komisij. Na osnovi zakona o LO in družbeni samozaščiti so razrešili odbor za SLO in družbeno samozaščito ter imenovali komite za SLO in družbeno samozaščito v novi sestavi.

Ob koncu seje so razpravljali še o pripombah SDS na premijski pravilnik in ugotovili, da je razprava še v teku; morebitne pripombe bodo usklajevali na osnovi pravilnika in drugih ustreznih aktov.

sš

4. SEJA KOMITEJA ZA LO IN DRUŽBENO SAMOZAŠČITO

V TOZD Jeklovlek je bila 26. oktobra četrtja seja komiteja za LO in družbeno samozaščito, ki jo je vodil predsednik Stane Rev. Pri pregledu sklepov tretje seje so ugotovili, da so bili realizirani.

Predsednik odbora je najprej razložil sedanjo situacijo, ki zahteva odgovoren odnos vseh subjektivnih sil in vseh delavcev v vseh okoljih ter podal oceno varnosti in družbene samozaščite v TOZD Jeklovlek.

Predsednik delavskega sveta je člani komiteja seznanil s posvetom predsednikov delavskih svetov in samoupravnih delavske kontrole, ki so obravnavali oceno in razmere na nivoju Železarn.

Komite je ugotovil, da se je začelo usposabljanje delavcev v okviru civilne zaštite, vendar predavanja niso dobro obiskana.

Komite je sklenil, da se ugotovi odsotnost na osnovi evidence udeležencev in postavi odsotnost kot vprašanje disciplinske odgovornosti.

E. T.

15. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

Odbor za delovna razmerja pri DS TOZD Jeklovlek je imel 4. novembra 15. redno sejo, ki jo je vodil predsednik Anton Noč. Pri pregledu sklepa 14. seje so ugotovili, da so bili realizirani.

V nadaljevanju so obravnavali oceno strokovne usposobljenosti sodelavca, ki jo je podala strokovna komisija. Odbor je soglašal z oceno strokovne komisije, ki predlaga za kandidata dodatno znanje. Za to so predlagali, naj se sodelavec prijavi na razpis v prvi tečaj avtogenega rezanja in obločnega varjenja, ki bo organiziran prek ZIC.

Odbor je glede na izdelavo razvida del in nalog administratorja sprejel sklep, da naj pristojna komisija v sodelovanju z analitikom dela Francem Črvom izdela opis del in nalog »administrator«.

Sklenili so tudi, da se sodelavcu izda odločba za pripravljalca vložka po členu 229 pravilnika o delovnih razmerjih zaradi ukinitev delovnega mesta drugi žarilec in kalilec palic.

Sodelavki so na podlagi spravevala o dokončani osemletki odobrili tri dni izredno plačane dopusta.

Obravnavali so devetmesečno poslovno poročilo in v zvezi s tem tudi kadrovske problematiko. Ugotovili so, da je TOZD v tem obdobju dosegla planske obveznosti po količini in kvaliteti ob manjšem številu zaposlenih in z večjo prisotnostjo delavcev na delu.

Skupna odsotnost z dela je nižja za 2,23 %. Največ se je znižala bolezenska odsotnost (3,83 %) in porodniški in skrajšani delovni čas za 0,38 %. Vse ostale vrste odsotnosti so nekoliko porasle.

Odbor je potrdil razporeditev novovsprejetega delavca in obračun treh sodelavcev.

Prošnji sodelavke za prestop v TOZD Elektrode so ugodili s tem, da lahko prestopi z dnem, ko bo TOZD dobila ustrezno zamenjavo.

Potrdili so potrebo po dveh čistilnikih za določen čas in dveh mladotletnikov za delo na adjusterji in enega delavca za delo na tri izmene.

Sklenili so, da se na podlagi spremembe normativa objavi interni razpis za opravljanje delovnih nalog in opravi žarilec. Zaradi novih zadolžitve se zahteva dopolnitev znanja žerjavodij. Tečaj in izpit morajo opraviti najkasneje do 30. junija 1983.

Dvema sodelavcema so odobrili en dan izredno neplačanega dopusta.

Na znanje so vzeli obvestilo skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja, da je sodelavka sposobna za delo druge brusilke palic s polovičnim delovnim časom.

E. T.

STALNA MLADINSKA DELOVNA BRIGADA »ŽELEZAR«

Stalna MDB »Železar«, ki obstaja in dela že drugo leto, je tudi letos dosegla pomembne rezultate. Največji prispevek brigade je bil pri zbiranju sekundarnih surovin (stara železa in odpadni papir) znotraj Železarnice.

Brigada je opravila 18 lokalnih akcij, v katerih je sodelovalo več kot sto mladincev. Opravljeno je bilo prek petsto udarniških ur. Večina akcij je bila opravljena v času, ko je Železarna primanjkovala starega železa. Tako so člani brigade na štirih spomladanskih akcijah zbrali približno sto ton starega železa. To je bil njihov konkreten prispevek v tej težki situaciji. Zbrali so še 60 ton odpadnega papirja, delali pri urejanju arhiva in pomagali pri organizaciji raznih proslav (Poljane, Mežakla). Udeležili so se tudi lokalnih mladinskih akcij, ki jih je organiziral center za MDA pri OK ZSMS Jesenice.

Z vsem tem so še enkrat dokazali pripravljenost pomagati pri nadaljnjem razvoju naše družbe in nadaljevati Titovo pot. Mladi so se med seboj spoznali in seznanili s pomenom mladinskega prostovoljnega dela.

SEMINAR O INFORMIRANJU V ŠTORAH

Klub samoupraviteljev je organiziral seminar o informiranju v srednjih in osnovnih šolah. Izvajalec seminarja, ki je bil v soboto, 13. novembra, na Centru srednjih šol, je bila Delavska univerza Viktor Strazišar Jesenice.

Seminar je obsegal teme iz uredniške politike in grafičnega oblikovanja glasil, osnovna navodila, kako se oblikuje časopisna in radijska vest in razlika med novinarskim in literarnim pisanjem ter glavne značilnosti publicističnega stila.

Vabilo s programom so organizatorji in izvajalci poslali vsem srednjim in osnovnim šolam v občini, vendar so se odzvale le Zdravstvena šola in Center srednjih šol ter osnovna šola gorenjskega oddelka iz Žirovnice. Seminarja so se udeležile tudi tri mentorice, in sicer iz Železarskega izobraževalnega centra, osnovne šole Prežihov Voranc in osnovne šole Polde Strazišar. Skupaj z mentoricami se je seminarja udeležilo štirinajst slušateljev.

O uredniški politiki in grafičnem oblikovanju glasil je predaval Joža Varl, glavni in odgovorni urednik tehnika Železar. Poudaril je, da je sedanji koncept glasil, kot osnova uredniške politike, ki jih izdajajo šole, od šole do šole različen. Koncept pa mora izhajati iz namena glasila in okolja, kateremu je namenjen. Zato tudi ni recepta, kakšna naj bi bila njihova vsebinska zasnov.

Solska glasila so večinoma ali literarna ali nekakšna šolska kronika ali kombinacija obeh. Menil je, da bi bil najboljši koncept glasila, če bi vseboval oboje, vendar bi morali več prostora nameniti kritičnim razmišljanjem in ocenam ter dogodkom tako v šoli kot v njenem okolju.

Dejal je, da uredniški odbori, razen nekaj izjem, grafičnemu oblikovanju ne namenijo dovolj pozornosti ter predlagali nekaj idej, kako se tudi na ciklostilni tehniki z vinjetami in grafikami lahko pestro oblikuje šolsko glasilo.

O oblikovanju vesti je predavala Lilijana Kos, zaposlena na uredništvu Železarja. V svojem predavanju

POVRATNO SREČANJE V ODBOJKI

V sredo, 10. novembra, so mladi iz OO ZSMS TOZD Strojne delavnice organizirali povratno srečanje v odbojki z ekipo OO ZSMS TOZD Transport. Odigrali so ga v TVD Partizan v okviru rednih rekreacijskih ur za delavce Železarnice.

Prvo srečanje je bilo letos spomlad, takrat so bili pobudniki in organizatorji mladi iz TOZD Transport. Tekma je bila zanimiva in fer. Tudi tokrat so bili mladi iz Transporta boljši in so premagali sovratnike. Po končanem srečanju je bil kratek razgovor o medsebojnem sodelovanju v prihodnje.

Rezultati teh srečanj niti niso tako pomembni kot medsebojno sodelovanje in spoznavanje mladih med seboj. Prav taka srečanja pogrešamo in jih želimo še več v prihodnosti tako na področju športne rekreacije, kakor tudi na vseh ostalih področjih delovanja. OO ZSMS. Mladi železarji bi se lahko večkrat srečevali med seboj, se spoznavali, krepili in širili bratstvo in enotnost ter izmenjevali izkušnje o delu v svojih sredinah.

Asmir Grudič

Vse te akcije so bile tudi dobra priprava za naše mlade delavce, ki so se udeležili letošnjih republiških in zveznih akcij. Aktivnost in delo v stalni MDB »Železar« je bilo predpogoj za udeležbo na teh akcijah. Iz stalne brigade smo kadrovali mlade za udeležbo na republiški ali zvezni akciji. Letos se je teh akcij iz naše delovne organizacije udeležilo 18 mladih delavcev, sedem mladincev je dobilo priznanje UDARNIK, sedem priznanje za družbenopolitično aktivnost. S tem so dali pomemben prispevek k razvoju naše celotne družbe, hkrati pa se usposabljali za nadaljnje delo v svojih sredinah.

Naša stalna brigada je specifična in naša naloga niso samo lokalne

PRVA SEJA OK ZSMS JESENICE

V četrtek, 4. novembra, je bila prva seja novoizvoljenega predsedstva občinske konference ZSMS Jesenice. Na seji so sprejeli naslednje sklepe:

- do 15. novembra se pripravijo sklepi volilno-programske konference;
- do začetka decembra se pripravi organiziranost OK ZSMS Jesenice.

ce. Opravijo se razgovori z mladimi, ki bi prevzeli posamezne komisije. Celotno organiziranost OK ZSMS Jesenice pa bomo objavili v eni izmed naslednjih števil Železarja;

— vsi sklepi predsedstva OK ZSMS Jesenice se objavijo v Železarju;

— seminar za novoizvoljene predstavnike in sekretarje OO ZSMS ter članke predsedstva OK ZSMS bo v začetku decembra. Podrobnejše informacije bodo osnovne organizacije prejele kasneje;

— naloge na področju zgodovinskega NOB in revolucije v občini Jesenice:

- a) pregledati, koliko je v že zbranim gradivni iz NOB zajeto tudi delovanje SKOJ,
- b) iskati najustreznejše načine sofinanciranja za zbiranje gradiva o SKOJ in mladinskem gibanju,
- c) v okviru medobčinskega sveta je treba določiti nosilce posameznih nalog in rokovnikov;

— predsedstvo soglašja s samoupravnim sporazumom o zbiranju nju v jeseniški občini, vendar hkrati sprajuje, koliko se bo spoznam v celoti uresničil glede na gospodarsko situacijo, saj je že sedaj razvidno, da delovne organizacije poslušajo manj kot v prejšnjih letih.

Darko Mlačar

IZ OO ZSMS DELOVNE SKUPNOSTI KSI

V petek, 12. novembra, so se mladi iz delovne skupnosti za kadrovske, splošne zadeve in informiranje pogovorili o delu v preteklem mandatsnem obdobju in o problemih, s katerimi se srečujejo ter izvolili novo vodstvo. Podali so tudi nekaj predlogov za boljše delo osnovne organizacije.

V razpravi na poročilo o delu so omenili, da so interesi mladih v naši osnovni organizaciji zelo različni, saj je zelo pestro sestavljena. Poleg tega je problem tudi v tem, da so prostorsko raztreseni in se težko sestajajo. Tudi narava dela in delovni čas sta v nekaterih oddelkih takšna, da ovirata delo v mladinski organizaciji. Tako v delu niso uspeli vključiti gasilcev in čistil ter mladih iz ekspeditiv in socialno-zdravstvene službe. Največji problem je, da se med seboj sploh ne poznajo in nimajo niti najbolj osnovnih stikov.

Zato so na sestanku sklenili, da je treba obdržati stike med mladimi vsaj preko zapisnikov, sestajali pa naj bi se na različnih krajih: enkrat pri gasilcih, drugič pri čistilcih, tretjič pa pri tekačih in tako dalje. Organizirati bi morali več akcij, da bi se na njih medsebojno spoznavali. Vsakemu vabilu za sestanek je treba dodati tudi gradivo ali vsaj na kratko napisati, o čem se bomo pogovarjali. Tako bomo hodili na sestanke pripravljene in zanje ne bomo porabili preveč časa.

Posebno skrb bo treba nameniti položaju tekačev, saj so za svoje delo, ki je fizično zelo težko in dovolj odgovorno, slabo nagradjeni. Tudi odnos do njih je neprimeren, saj nekateri menijo, da je njihovo delo manj vredno.

Ker je problem tekačev zelo zapleten in zahteva za reševanje več časa, so se mladi dogovorili, da se bodo o tem pogovorili na posebnem sestanku, kjer bodo poleg tekačev prisotni tudi njihov vodja, predsednik osnovne organizacije ZSMS in ZSMS Železarnice ter predsednik izvršnega odbora sindikata naše delovne skupnosti.

V nadaljevanju so izvolili novega predsednika, sekretarja in člane predsedstva. Za predsednika je bil izvoljen Cveto Bizjak, za sekretarja Zvonka Sabotin, za člane predsedstva pa: Nanka Malkoč, Darja Škvarc, Neja Rak, Džina Čatak in Darja Logar. Novo predsedstvo naj

akcije, ampak pripravljenost pomagati v vsakem času pri odpravljanju vsakdanjih težav in problemov v svojih okoljih. Za svoje delo je stalna mladinska delovna brigada »Železar« prejela priznanje »meseca mladosti« občinske konference ZSMS Jesenice.

Naše nadaljnje delo bo usmerjeno na zbiranje sekundarnih surovin, selitev in urejanje arhiva Železarnice, stalno evidentiranje in usposabljanje mladih za delo v brigadi in v skupno akcijo s koordinacijskim svetom ZSMS Železarnice, da vsaka OO ZSMS organizira svojo lokalno akcijo.

Člani brigade čutijo potrebo po večjem sodelovanju z jeseniško srednješolsko mladino na lokalnih delovnih akcijah, kjer bi tako s skupno udeležbo prispevali k splošnemu napredku naše družbe ter utrjevanju in krepitvi medsebojnih odnosov.

Asmir Grudič

Pripravljenost je vedno boljša kakor golo pričakovanje

Tito

OSNOVE ZDRAVSTVENE ZAŠČITE V SPLOŠNEM LJUDSKEM ODPORU

Komplet materiala za transfuzijo krvi: Namenjen je za določevanje krvnih skupin na ploščici in v epruvetah ter dajanje konzervirane krvi. Vsebuje ročno centrifugo, anatomske pincete, držke za krvne žile, ploščice za določevanje krvnih skupin, stojalca za epruvete, različne brizgalke, sterilizator, bakteriološke epruvete, injekcije igle, test-serume A 20 — B — 20 — AB — 20 in D 20, sisteme za odvzem in dajanje krvi, ampule kalcijevega glukonata, ampule synopen, tablete natrijevega klorida, leukoplaste, komprese iz gaze, vato, lističe za krvne skupine, pisalni pribor in ostalo. Material je pakiran v impregniranih lesenih zabojih, teža 15 kg.

Komplet obvez za opekline: Namenjen je za oskrbo bolnic. Vsebuje 40 kom. sterilnih zavojev. Rok trajanja 20 let. Pakirano v vrečah iz gumiranega platna, teža 25 kg.

Komplet zdravil za nudenje splošne medicinske pomoči: Vsebuje zdravila, serume in potrošni material za nudenje pomoči 200 poškodovancem oziroma ranjenim osebam. Vsebuje gotova zdravila in preparate, kot so antibiotiki, anestetiki, antiseptiki, hipnoanalgetiki, serumi in spazmolitiki v obliki ampul, kapsul in tablet, farmacevtske kemikalije, zavojni in kirurški šivalni material.

Tablete za pripravo napitkov opečenim: Služijo za izravnavo porušenega elektrolitičnega ravnotežja v primerih večje izgube telesnih tekočin (opekline druge in tretje stopnje, driske in povračanje). Tablete vsebuje 3 gr natrijevega klorida in 1,5 gr natrijevega bikarbonata. Po potrebi se ena tableta raztopi v 1 litru vode in popije v času dveh ur. Tablete so pakirane po 10 komadov v aluminijastih skatlicah.

OPREMA ZA NUDENJE SPECIALISTIČNE POMOČI

Komplet za anestezijo: Izvajanje anestezije poteka z etrom. Anestezijski aparat s priborom je pakiran v leseni zaboj in se istočasno uporablja kot mizica. V drugem zaboju so brizge, nožna črpalka, zdravila in anestezijska sredstva.

Komplet zdravil za kirurška opravila: En komplet zadostuje za kirurški poseg pri 100 prizadetih osebah. Vsebuje antibiotike, analgetike, vazotonike, analeptike itn. Pakirano je v impregniranih lesenih zabojih.

Komplet kirurških instrumentov: Namenjen za kirurško obdelavo ranjenih in opečenih ter za neodložljive operacije v terenskih pogojih. Vsebuje različne vrste pincet, skalpele, škarije, kleščice, kljukice za rane, različne vrste žag in žagice, injekcijske igle, strojček za striženje kosmatih delov telesa, brivski strojček, gumbaste sonde, kapalke za narkozo, odpirala za usta, kanile, kirurške nože različnih vrst, sterilizatorje in respiratorje. Instrumenti so posebej pakirani in konzervirani v posebne platnene vložke, vse skupaj pa zapakirano v impregnirani leseni zaboj. Konzervacija instrumentov omogoča zaščitno dobo 10 let.

Komplet osnovnega kirurškega instrumentarija: Namenjen je za neodložljive kirurške posege. Vsebuje gumijaste cevi za drenažo, gumijaste katetre, pribor za punktiranje, aparat za merjenje krvnega pritiska, kapalke za narkozo, masko za narkozo, strojček za striženje, stetoskop, različne brizge, različne držke za krvne žilice, kirurške igle, trahealne kanile, kleščice za kosti — jezik in polipe, kljukice za rane, amputacijske nože in žage, skalpele in sterilizatorje za instrumente. Čas konzerviranja instrumentarija 10 let.

Komplet perila za operacijske posege: Vsebuje potrebno sterilno perilo za opravljanje kirurškega dela. Perila je dovolj za kirurško obdelavo osmih ranjencev oziroma poškodovancev.

V tem kompletu so rjuhe za operacijo in komprese, čepice, halje, maske, brisače za kirurške, platnene vreče za sterilizacijo zavojnega materiala. Sterilno perilo je pakirano v sete in je vstavljen v hermetično zaprte skatle. Sterilnost perila in opreme je zajamčena za 20 let.

Komplet potrošnega materiala za kirurško obdelavo: V njem je neobhodno potreben material za 15 kirurških intervencij. Vsebuje splošne in lokalne anestetike v ampulah in stekleničkah, antiseptike, kirurški šivalni pribor, ampule redistirane vode, leukoplaste, smukec, parafin, bencin, alkoholni spirit in kirurške rokavice.

Nadaljevanje

MLADI V KS JAVORNIK-KOROŠKA BELA KREPKO PRIJELI ZA DELO

Po daljšem molku se zopet oglašamo iz OO ZSMS Javornik-Koroška Bela. Čeprav so nas preteklo leto pestile hude težave z aktivnostjo mladih v naši osnovni organizaciji, smo te dokaj uspešno prebrodili. A kot je v življenju ponavadi, so te težave takoj zamenjale nove, drugačne, zato pa nič manj neprijetne. Šmo pač v takem obdobju, ko se varčuje na vsakem koraku, delovne organizacije se kako gledajo na vsak dinar — skratka vse je podrejeno ostrim zakonitostim stabilizacije. Mladi pa smo tako polni želja in interesov.

Zato smo mladi v KS Javornik-Koroška Bela sklenili, da ne bomo stali križem rok. Treba je bilo nekako priti do denarja in za pridne roke priložnosti ne manjka. Tako smo se dogovorili s TOZD Vatrostalna Jesenice, da bomo za primeren honorar skladali opeko, oziroma zidarski lom in to kadarkoli bi nas potrebovali. Vemo, da je ta naloga težavna, ker je v relativno kratkem času težko zbrati ustrezno število mladincev. Delo pa tudi ni lahko. Vendar želimo dokazati, da se tudi mladi ne ustrašimo še tako težkega dela.

Prve akcije so že stekle, tako da nam je uspelo v borih treh etapah preložiti kar 46 ton zidarskega loma. S tako prisluženim denarjem in denarjem, ki ga bomo še prislužili, si bomo izpolnili največjo željo — obnovili bomo prostore mladinskega kluba v domu Julke in Albina Pibernik na Javorniku. Tu so včasih intenzivno potekale razne mladinske

aktivnosti, če omenimo samo namizni tenis, šah, kulturne večere, predavanja in mladinske plesje, ki so bili kar množično obiskani.

Z obnovitvenimi deli bi radi pričeli že kar naslednji teden. Na mladinske plesje, ki zahtevajo več organizacijskih priprav, bomo pomislili

nekje okrog novega leta. Tako bo tudi mladina KS Javornik-Koroška Bela dobila svoj kotiček in ne samo to — mlade bomo le tako preusmerili z gostilniškega posedanja in popivanja v koristno družbeno aktivno delo.

OO ZSMS Javornik-Koroška Bela

»MLADI SLOVENIJE '82«

Ob 11. kongresu ZSMS je v založbi Centra za obveščanje in propagando pri republiški konferenci ZSMS izšla publikacija Mladina Slovenije '82, ki skuša čimbolj realno in celovito prikazati življenje, delo, položaj, vlogo in probleme mladih Slovenije. Čeprav na mladinski strani pišemo predvsem o delu in problemih mladih jeseniške in radovljanske občine, so ti zapisi zanimivi tudi za naše občine in na ta način, prek mladinske strani v Železarju, se bodo seznanili z vsebino tudi ostali, ki te publikacije nimajo.

V raziskavo o mladi generaciji so se poleg RK ZSMS vključili še: Fakulteta za sociologijo, politične vede in novinarstvo, Ekonomska fakulteta, Zavod za statistiko SRS, Zveza skupnosti za zaposlovanje in Zveza stanovanjskih skupnosti. Svojevstven pečat tej publikaciji pa dajejo številni mladi s svojimi mnenji in ugotovitvami.

Ta publikacija pa naj bi bila hkrati tudi prvi korak k sistematičnemu proučevanju problematike mlade generacije.

Svoj delež so k publikaciji prispevale tudi osnovne organizacije in or-

gani ZSMS prek anket in analiz lastne aktivnosti.

Publikacija je razdeljena v šest poglavij, ki jih bomo postopoma spoznavali v naslednjih številkah Železarja:

— osnovni demografski podatki oziroma značilnost mladine,

— dejavnost in učinkovitost organizacije ZSMS,

— mesto in vloga mladih v političnem sistemu socialističnega samoupravljanja, predvsem v delegatskem sistemu in samoupravljanju v TOZD in KS,

— družbeno-ekonomski položaj mlade generacije,

— mladi s subjektivnega vidika — stališča in vrednote,

— mladi in mladinski tisk.

Vsekakor ta publikacija ni dokončna ocena stanja v ZSMS, v času po kongresu bo marsikaj dodanega in dopolnjenega z novimi viri aktivnosti mlade generacije.

Toliko v uvod in pojasnilo k temam, ki jih bomo srečevali v naslednjih številkah Železarja. N. J.

OSEBNI DOHODEK ZA OKTOBER

Nadaljevanje s 1. strani

Odstotek učinka se v poprečju Železarn ni bistveno spremenil. Najvišje povečanje izkazuje TOZD Jeklarne, nekatere TOZD pa beležijo ob tem bistveno zmanjšanje deleža OD iz učinkovitosti (Valjarna žice in Valjarna debele pločevine) zaradi slabše izkoriščenosti razpoložljivega delovnega časa.

Odstotek stimulacije za rast produktivnosti se je povišal v poprečju za 1,1 %. Pomembno višjo stimulacijo so dosegle TOZD Jeklarne, Livarne in Želbljarna, prvi dve sta dosegli višjo stimulacijo zaradi povečanja proizvodnje, Želbljarna pa je povečala tudi izvoz. Nekoliko manjše je povečanje v storitveni dejavnosti, ki je

pridobila na račun višje skupne proizvodnje Železarn. V Vratnih podobnih se je stimulacija zmanjšala za 6 % ob tem, ko je proizvodnja nižja za 28 %.

V strukturi OD za oktober se je delež elementov za opravljeno delo povečal glede na september za 1,3 %. Največji delež gre na račun višje učinkovitosti.

Udeležba dodatkov za časovne pogoje se je povečala zaradi dela ob nedeljah za 0,5 %. Udeležba rednega in izrednega dopusta je padla za 3,7 % (od 10,5 septembra na 6,8 oktobra). Bolezenska odsotnost do 30 dni je ostala na istem nivoju kot v mesecu septembru.

Z višjo skupno proizvodnjo v me-

secu oktobru smo vsekakor lahko zadovoljni. K boljšemu rezultatu je največ prispevala TOZD Jeklarne, saj je izdelala 9.240 ton jekla več kot v septembru. S tem so si delavci Jeklarne prislužili skoraj 30 % večji osebni dohodek, povečanje njihove proizvodnje pa znaša 27 %.

Večji osebni dohodek so prejeli delavci TOZD Jeklarne po več merilih:

- premija za proizvodnjo (predvsem SM jeklarne)
- osnovni učinek (41 % septembra, 48 % oktobra)
- stimulacija za rast produktivnosti (4 % septembra, 9 % oktobra)
- večji obseg plačanega časa (september 181,5 ur na delavca, oktober 186,0 ur)
- več ur za manjkajoče (september 3798 - oktober 5114).

Z neprimerno boljšim proizvodnim rezultatom se je TOZD Jeklarne po višini OD zopet povzpela na prvo mesto v Železarni, medtem ko je bila ob skromnem rezultatu v septembru upravičeno pod poprečjem Železarn.

Premijski sistem za produktivnost dela v TOZD Livarna je pomembno prispeval k zmanjšanju obsega nadur v tej temeljni organizaciji. Delavci so prejeli na osnovi premijskega pravilnika plačilo glede na individualno učinkovitost, kar je nova kvaliteta v poizkusnem obdobju uvažanja premijskih pravilnikov. Višina osebnega dohodka za TOZD je približno enaka kot pred uvedbo pravilnika, pravičnejša in spodbudnejša pa je delitev OD znotraj TOZD.

Na osnovi premijskih pravilnikov so prvič delili OD tudi v TOZD Jeklovlek, Remontne delavnice in Vzdrževanje. Prva TOZD je ob visoki proizvodnji dosegla nadpoprečno raven produktivnosti dela, delavci Remontnih delavnic in Vzdrževanja pa so z manjšo porabo časa na vzdrževalnih delih prispevali k daljšemu času obratovne sposobnosti proizvodnih naprav.

Njihov prispevek pa glede na obseg plačanega časa (tudi nadurnega dela) še vedno ni takšen, kot si ga želi večina proizvodnih temeljnih organizacij. Oddelek za nagajevanje

PRIMERJAVA UR IN ZASLUŽKOV OKTOBER 1982

Obdobje	Urna zaposl.	OD na uro	Din na zaposl. brez bol.	Din na 182 ur brez bol. nad 30 dni	% učinka	Indeks OD 1981=100
L 1978	182,7	32,19	5.881	5.859	34,4	47,3
L 1979	183,1	41,87	7.688	7.620	36,7	62,0
L 1980	182,3	50,35	9.176	9.164	40,0	74,0
L 1981	181,8	67,12	12.367	12.377	45,4	100,0
I. 1981	184,3	58,76	10.828	10.694	44,0	86,4
II.	172,3	59,33	10.226	10.798	44,4	87,2
III.	182,7	57,71	10.544	10.503	44,6	84,9
IV.	184,4	58,44	10.776	10.636	45,0	85,9
V.	182,8	64,85	11.857	11.803	45,3	95,4
VI.	180,2	64,90	11.697	11.812	46,6	95,4
VII.	189,8	65,71	12.475	11.959	45,1	96,6
VIII.	178,7	67,48	12.062	12.281	46,5	99,2
IX.	181,4	66,65	12.093	12.130	46,2	98,0
X.	183,3	66,32	12.157	12.070	45,3	97,5
I-X	182,0	65,62	11.944	11.944	45,3	96,5
I. 1982	184,5	78,22	14.436	14.236	46,6	115,0
II.	173,6	80,96	14.059	14.735	49,4	119,1
III.	184,5	75,7	13.969	13.783	48,0	111,4
IV.	183,9	75,64	13.913	13.766	48,0	111,2
V.	184,6	76,18	14.060	13.865	48,1	112,0
VI.	179,6	73,95	13.280	13.459	47,2	108,7
VII.	182,6	80,99	14.785	14.740	46,1	119,1
VIII.	182,9	79,54	14.550	14.476	43,9	116,9
IX.	180,5	78,85	14.233	14.351	46,1	115,9
X.	176,0	85,51	15.163	15.677	46,8	126,7
I-X 1982	181,3	78,58	14.245	14.302	47,0	115,6

STRUKTURA OD ZA MESEC OKTOBER 1982

Vrsta izplačila	Znesek OD v din	DIN na fiz. zaposl.	Struktura OD v %		
			24 = 100	21 = 100	17 = 100
1. Osnovni OD	41.273.367	6.512	41,7	43,1	48,1
2. Učinek	19.313.343	3.047	19,6	20,2	22,5
3. Stim. za pr.	3.007.969	475	3,0	3,1	3,5
4. Ocena del.pr.	5.411.909	854	5,5	5,7	6,3
5. Skupaj 1-4	69.006.588	10.888	69,8	72,1	80,4
6. Nočni dodatek	2.861.142	451	2,9	3,0	3,3
7. Popol. dod.	1.538.755	243	1,6	1,6	1,8
8. Nadurni dod.	810.742	128	0,8	0,8	0,9
9. Nedelj. dod.	1.320.478	208	1,3	1,4	1,5
10. Sobotni dod.	391.372	62	0,4	0,4	0,5
11. Praznični dod.	5.726	1	—	—	—
12. Skupaj 6-11	6.928.215	1.093	7,0	7,2	8,0
13. Otežkoč. dod.	1.451.571	229	1,5	1,5	1,7
14. Dod. za del. dobo	3.279.240	517	3,3	3,4	3,8
15. Sob. dopust	603.407	95	0,6	0,6	0,7
16. Ostala doplač.	4.581.343	723	4,6	4,8	5,4
17. Skupaj 5 + 12 do 16	85.850.364	13.545	86,8	89,6	100,0
18. Plačan prazn.	3.169	—	—	—	—
19. Redni, izred. dopust	6.656.490	1.051	6,8	7,1	7,8
20. Nadom. OD za bol. od. do 30 dni	3.200.214	505	3,2	3,3	3,7
21. Sk. OD iz sred. del. organiz.	95.710.237	15.101	96,8	100,0	111,5
22. Nad. OD za bol. ods. nad 30 dni	2.783.964	439	2,8	2,9	3,2
23. Ost. refundacije	395.510	62	0,4	0,4	0,5
24. Izplač. neto OD	98.889.711	15.602	100,0	103,3	115,2

PREGLED SESTANKOV SDS

V minulih treh tednih, ko nismo objavljali pregleda sestankov samoupravnih delovnih skupin, se nam je nabral kar zajeten kup zapisnikov, ki se nanašajo na izvajanje programa samoupravnih aktivnosti v oktobru in novembru, nekateri pa še tudi na septembrski program. Gre za sledeče zadeve: predlog sprememb in dopolnitev samoupravnega sporazuma o združitvi v Ljubljansko banko, Temeljno banko Gorenjske, predlog samoupravnega sporazuma o združenju dela in sredstev za področje izobraževanja in članstvo v društvu za neporušne preiskave, predlog samoupravnega sporazuma o združenju dela in sredstev za razširitev in dopolnitev proizvodnje pomožnih livarskih in metalurških sredstev v EXO-TERM Kranj, devetmesečno poslovno poročilo, poslovno politiko Železarn za leto 1983 ter predlog nadomestila za prevoze na delo in s dela, pa tudi za predlog o najetju kredita za sovlaganje v RMK Zenica in sporazum o sovlaganju v Siliko Gostivar, ki bi ga morale SDS obravnavati že v septembru. Pri obravnavanju teh zadev se ne bomo preveč zadrževali. Povzeli bomo predvsem konkretno problematiko, s katero se srečujejo in nanjo opozarjajo delovne skupine. Omenimo naj še to, da smo od nekaterih SDS v tem času prejeli tudi po dva zapisnika in da so ponekod SDS evidentirale tudi delegate za skupščine krajevnih skupnosti.

Iz TOZD PLAVŽ smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, aglomeracija 1 in 2 ter plavž 1, 2, 3 in 4. SDS plavž 1 se med drugim vprašuje, kaj delajo na energetiki, da dovolijo puščanje polovice plina ene peči v atmosfero. Jezi se tudi na nabavno službo. »Lahko je poročati, koliko smo porabili, za kvaliteto pa se nihče ne vpraša«, se hudejejo, ko ugotavljajo, da so zaščitna sredstva, čevlji in rokavice izredno slabe kvalitete. SDS plavž 4 ugotavlja, da je oskrba kantine popoldne in ponoči mnogo slabša kot dopoldne. SDS aglomeracija 1 in 2 (9. novembra) opozarjata na težave, ki so se pojavile s prvim mrazom. Obrabata se na gospodarja, da naj bi poskrbel za zasteklitev nekaterih objektov, medtem ko za objekta 19 in 24 predlagata, naj se jih zapre, oziroma naj se v njih namesto stekel namesti pločevina.

Iz TOZD JEKLARNA smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, SM peči 1, 2 in 3, livarna jama 1, 2 in 3, priprava vložka 1, 2, 3 in 4, elektropeči 1, 2, 3 in 4, kontiliv 1 in 2, priprava ferolegur, kamolom Trebež ter ponvično gospodarstvo 1, 2 in 3 (večinoma po dva zapisnika vsake SDS). V zvezi s poslovanjem v devetih mesecih naj omenimo le pripombo SDS vodstvo TOZD, da zaradi pomanjkanja osnovnih materialov ni bilo mogoče izpolnjevati kvalitetnega programa (zaradi stalnega pomanjkanja ferolegur ni bilo mogoče delati dinamo in nerjavni jekel), da pa je bil ostali program sicer izpolnjen. Na sestanku SDS livarna jama 1 so se ponvičarji pritožili, da so gorilci pri ponvičarjih, ki se ogrevajo pri ponvičarskih zidanjih, pretežki in jih je zato težko vzeti s ponvice. Zanimalo jih je tudi, kako je z opeko za ponvice na drsno zapiralo. Pravijo, da se ponvice hitro obrabijo in zato je katera peč brez ponvice, kar povzroča zastoj. Skupaj s SDS SM peči 1 ista skupina opozarja tudi na problem tople vode v kopalnici in problem razsvetljave obrata ter na izredno počasno delo prometa pri menjavi livnih garnitur. Tudi SDS SM peči 2 in livna jama 2 se pritožujeta nad slabo razsvetljavo. SDS priprava vložka 1 je obravnavala tudi ukrepe za izboljšanje stanja. Pogovarjali so se o predčasnem zapuščanju delovnih mest, pri čemer so se nekateri izgovarjali, da to počno tudi v nekaterih drugih temeljnih organizacijah. SDS elektropeči 1 opozarja, da je treba v livni jami čimprej zapreti vhodno steno, kajti z mra-

zom prepri postaja vse hujši, žerjavovodja livnega žerjava pa je zaprosil za namestitev peči v kabini žerjava. Skupaj s SDS BBC peči je ta SDS zahtevala strožje ukrepe v zvezi z izpolnjevanjem delovne discipline. SDS priprava ferolegur je dala več pripomb v zvezi s stanjem »na rokah«. Tako pravi, da je tam treba napraviti red z rezervirani deli za peči, ker je nametano vse povprek. Razno pločevino in profile morajo odstraniti lastniki, za katere pa se ne ve, ali so od »Metalne« ali iz sektorja novogradenj ali od drugih tujih firm, kajti sicer sami nimajo kam odložiti grafitnih elektrod. Menijo, da bi bilo treba tam namestiti rampo in tako zapreti pot, ki tudi sicer ni namenjena za »javno uporabo«, temveč za dostavo njihovega materiala do silosov. Omenjajo tudi, da ima vozač »Bobcata« zaradi prometa z osebnimi avtomobili, kombiji, tovornjaki po tej cesti, težave pri razkladanju njihovega materiala ter da je že zaradi varnosti razkladanja tu nujno treba namestiti rampo. SDS ponvično gospodarstvo 1 se hudeje, da v garderobi ponvičnih zidarjev še vedno ni urejena razsvetljava, vprašujejo pa tudi, kako se bo rešil problem dotrajanega in neustreznega 32-tonskega žerjava. Na podobna vprašanja opozarjata tudi ostali dve skupini ponvičnega gospodarstva.

Iz TOZD LIVARNA smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, modelna mizarna, čistilnica odlitkov ter jeklo-livarna 1 in 2. Pripomb v zvezi z obratno problematiko na njihovih sestankih ni bilo.

Iz TOZD VALJARNA BLUMING-ŠTEKEL smo prejeli zapisnike SDS bluming 1 ter adjustaža bluming 1, 3 in 4. SDS adjustaža bluming 1 opozarja, da je treba čimprej urediti vprašanje tople vode v garderobah. SDS adjustaža bluming 4 je razpravljala o delovni in tehnološki disciplini. Ugotavlja, da je prav sedaj, ko je velik poudarek na stabilizacijskem ponašanju, zelo slaba. In to v vseh ožirih (izkoriščanje delovnega časa, dosledno izpolnjevanje delovnih nalog).

Iz TOZD VALJARNA ŽICE smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, ter valjarna žice 1, 2 in 3. SDS valjarna žice 1 ponovno izpostavlja kot zelo pereče vprašanje garderobnih prostorov. Se posebej se pritožujejo nad preskrbo s toplo vodo za umivanje ter nad nezadovoljivim ogrevanjem.

Iz TOZD HLADNA VALJARNA BELA smo prejeli zapisnike z izmenskih zborov delavcev, na katerih so delavci obravnavali poleg poslovnega poročila še nekatere druge zadeve iz programa samoupravnih aktivnosti za oktober in november. Delavci, ki so 3. novembra delali na nočni izmeni, so opozorili na problem ogrevanja vode za umivalnice in kopalnice v HVB (to vprašanje je bilo že na zahtevo delavskega sveta TOZD posredovano TOZD Energetika). Na isti problem so opozorili tudi delavci dopoldanske izmene, opozorili pa so tudi na problem otroških dodatkov, ki jih marsikdo zaradi nadurnega dela izgubi.

Iz TOZD ŽIČARNA smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, žičarna I-1, I-2, I-3, II-1, II-2, II-3, patentirnica 1, 2 in 3, pocinkovalnica, votličarna ter adjustaža; prejeli pa smo tudi zapisnike z zborov delavcev, na katerih je po več SDS skupaj obravnavalo devetmesečno poslovno poročilo. Na sestanku SDS žičarna I-3 je bilo postavljeno vprašanje obratovnega časa njihove kantine na nočni in popoldanski izmeni. Večina članov SDS namreč meni, da je čas obratovanja kantine na popoldanski in nočni izmeni predolg, kar posameznim delavcem omogoča, da kristijo kantino tudi za »nepredvidene odmore«. Zato SDS predlaga, da naj bi na popoldanski izmeni kantina obratovala od pete do poslednje ure, ponoči pa od ene do poltretje ure. SDS žičarna II-1 v zvezi s »kroničnimi« težavami z nekvalitetno žarjeno žico VAC postavlja sledeče vprašanje: Zakaj ni mogoče doseči konstantno kvalitete površine in kdo je za to odgovoren? SDS žičarna II-2 se pritožuje nad preskrbo s toplo vodo. Zmanjkuje je ob knu dne. Opozarja, da je treba popraviti kalorifer. SDS patentirnica 1 opozarja, da še vedno ni rešeno vprašanje stimulacije patentirnic. SDS

pocinkovalnica vprašuje, če bi lahko dobili brezrokavne bunde, ko bo pritisnil hud mraz. Na koncu še nekaj ugotovitev z enega izmed zborov delavcev, ki se ga je udeležila tudi SDS vodstvo TOZD. Opozorjeno je bilo na slabo storilnost po posameznih strojnih grupah ter na veliko fluktuacijo žičarjev, ki prav gotovo precej vpliva na proizvodne rezultate. Ugotovili so, da so se zelo povečale zaloge vlečenega materiala in da jih finančno zelo bremenijo. Zato je zbor delavcev sklenil, da je treba v sanacijski program vključiti tudi zmanjšanje zalog vlečene žice. Sklenili so, da si mora vsak posameznik v kar največji meri prizadevati za odpravo poslovne izgube.

Iz TOZD PROFILARNA smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, profilarna 1 in 2 ter predelava profilarne. Obravnavale so zadeve iz programa samoupravnih aktivnosti za oktober in november.

Iz TOZD JEKLOVLEK smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, hladna predelava 1 in 2, brusilnica 1 in 2 ter adjustaža 1 (od nekaterih tudi po več). Omenimo naj, da SDS vodstvo TOZD v zvezi z devetmesečnim poslovnim poročilom ugotavlja, da z vložkom, ki ga imamo na kritični meji zalog, ne znamo dobro delati in da bo zato treba poostri kontrolo in odgovornost na področju izboljšanja kvalitete dela, ki obsega celotno proizvodno verigo in dohodkovno povezanost. Pogovarjali so se tudi o realizaciji sanacijskega programa v TOZD in ugotovili, da veliko vprašanj in nalog ostaja le na papirju. Nekateri SDS so obravnavale tudi pravilnik o premijah. Na sestanku SDS adjustaža 1 so delavke v zvezi z njim pripomnile, da bi moral biti odstotek premije enak za vse delavke v primeru, ko delajo v skupinski normi in se morajo med seboj nadomeščati. SDS hladna predelava 2 in brusilnica 2 v zvezi s premijami menita, da je do višje participacije bolj upravičen dispešer vložka kot pa pečarji (toplotni tehnik in žarilec). Predlagala je tudi, da bi v primerih, ko sta na eni dnini pri peči več kot dva pečarja, eden šel delat tja, kjer manjka delavec.

Iz TOZD ELEKTRODE smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, rezalnica 1 in 2, oplaševalnica 1 in 2, priprava ognjevzdržnega materiala, priprava praškov, ter transport-skladiščenje. Tudi te SDS so poleg drugega obravnavale pravilnik o izračunavanju premij in ga potrdile z določenimi pripombami, za katere so sklenili, da jih bodo uskladili na seji delavskega sveta. SDS rezalnica 1 in oplaševalnica 1, ki sta se sestali skupaj, sta imeli pripombe glede ogrevanja v temeljni organizaciji, še zlasti v novi hali rezalnice. »Kljub večkratnim urgencam še do danes ni urejeno ogrevanje«, trdi SDS na sestanku dne 8. novembra. Ostale SDS, ki so se sestale na skupnem zboru, ugotavljajo, da se zaradi nepazljivosti, neuporabe zaščitnih sredstev itd. povečuje število obratnih nezdov.

Iz TOZD ŽEJBLARNA smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, želbljarna 1, 2 in 3, zavijalnica želbljarne ter orodjarna. Razpravljale so o poslovanju v minulih devetih mesecih ter o predlogu poslovne politike za leto 1983. SDS vodstvo TOZD ocenjuje, da je gospodarska situacija v TOZD in v delovni organizaciji kritična. Ocena poslovanja v TOZD je sicer »minimalno pozitivna«. Kljub temu je treba storiti vse, da bi uresničili proizvodnjo po družbenem planu in čimbolj presegli izvozne obveznosti. Menijo, da bi bilo treba do konca leta zmanjšati zaloge žice in gotovih izdelkov. Delavce v proizvodnji bi bilo treba motivirati za bolj produktivno delo z uvedbo premijskega sistema. Posebnih vprašanj v zvezi z ožjo obratno problematiko, razen v okviru poslovnega poročila, SDS niso zastavljale.

Pregled ostalih zapisnikov, s poudarkom na ožji obratni problematiki bomo objavili prihodnje.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje — Božidar Lakota

LINIJA NAJMANJŠEGA NAPORA NE VODI V NOVO KVALITETO

Samoupravna delovna skupina kadrovskega sektorja je na sestanku 27. oktobra sprejela dva samoupravna sporazuma in pri tem imela zanimivo pripombo, nad katero se kaže zamisliti. Citiramo: »Nadalje pa so člani delovne skupine pripomnili, naj bi samoupravne sporazume in njihove pripombe, ki so strokovnega značaja, sprejemali in potrjevali delavski sveti na predlog strokovne službe in ustreznega odbora, ker delovna skupina ne dobiva dovolj informacij, da bi o predlogu lahko konstruktivno odločala.«

Ali naj to pomeni, da naj bi samoupravno delovno skupino kot osnovno celico samoupravnega odločanja in oblikovanja stališč, po katerih naj bi se ravnali delegati, preprosto ukiniti? Kakšno vlogo naj bi ji določili potemtakem?

To je načelno vprašanje, ki ga kaže razčistiti. Ni namreč vseeno, če se hoče 31 delavcev — in to ne PK in VK delavci — odpovedati svoji, z ustavo, z zakonom, s samoupravnimi akti opredeljeni pravici, samo zato, ker pri informiranju nekaj zaškrbijo. Razumljivejše bi namreč bilo, če bi dejali, da jim pri odločitvi za to in to manjkajo taki in taki elementi, zaradi katerih ne vidijo pravega smisla odločitve, ne posledic, ki bodo iz nje izvirale. Treba je reči, da se pripombe v zvezi z informiranjem postavljajo v marsikateri delovni skupini, celo na delavskih svetih, da pa se vprašanje sporazumevanja še ni pojavljalo s takšno ostrino, ki pravzaprav posega v sam temelj delegatskega sistema.

»Kajti,« pravi komentator v prvega členu zakona o združenem delu, »splošni in skupni interesi se določajo predvsem s samoupravnimi sporazumi v samem združenem delu, zatem pa z družbenimi dogovori združenih samoupravnih subjektov z organi družbenopolitičnih skupnosti, pri čemer imajo poseben pomen samoupravni sporazumi in družbeni dogovori o temeljnih planih, ki postajajo najpomembnejši instrumenti združevanja dela in sredstev.« (Komentar zakona o združenem delu, ČGP Delo — TOZD Gospodarski vestnik, Ljubljana 1978, stran 23).

To vprašanje ima svojo težo tudi zato, ker se pri posameznikih v okviru te skupine pa tudi v širšem krogu pojavlja v različnih oblikah in reakcijah.

Na značilen primer smo že opozorili v nedavni polemiki s strokovnim delavkom in strokovnim delavcem kadrovskega sektorja o odgovornosti samoupravnih delovnih skupin, pri čemer pa je treba omeniti tudi to, da je vodja oddelka za kadre zahteval, na osnovi razprave na strokovnem kolegiju Železarne, da se prepove objava mojega odgovora oziroma nadaljevanje polemike z obema strokovnima delavcema, čeprav pri vsem skupaj ni šlo za nič drugega kot za razčiščenje nekaterih načelnih vprašanj samoupravljanja.

Značilen primer je tudi stališče v gradivu, ki je bilo pripravljeno za povest o delu delavskega sveta Železarne, ki je bil 15. septembra in ki nosi naslov »Razmislijanja, ugotovitve in predlogi o aktivnosti delegatov delavskega sveta Železarne in kako izboljšati delo delavskega sveta, kjer pravi: »Več besed DELU, ne v svojem mitološkem (političantskem) pomenu, ampak ceniti in oceniti dobro opravljeno delo. Vsak, tudi najbolj zakoten politik se lahko meša v katerokoli področje človekovega (železarskega) ravnanja, posebno se ekonomske sfere, čeprav o tem nima pojma in samo papagajsko ponavlja, kar je bil nekje slišal. Red bomo v naši državi vzpostavili, ko bo imel vsak jasno določeno področje dela.« Komentar pravzaprav ni potreben.

Isto misel smo slišali tudi v razgovoru, ki smo ga imeli v okviru delovne grupe za dograjevanje delegatskega sistema v Železarni: »Kako naj jaz odločam o kakšni investiciji, o tem naj odločajo strokovnjaki, čeprav nam je povsem jasno — oziroma nam bo v sedanjih zaostrenih situacijah postajalo vse bolj jasno — da vsaka investicija potegne za seboj določene posledice, da moramo zato združevati sredstva, se »odreči« delu ustvarjenega dohodka, da se glede na to postavljamo dilema, ali se odločimo za investicijo v svojem TOZD ali v drugem, kjer se bodo sredstva boljše obrestovala, torej za ožji ali širši interes, da moramo tudi zato toliko bolj dosledno izpolnjevati plan, da bomo dosegli tudi višino planiranega osebnega dohodka, ne pa da samo zahtevamo povijanje, itd. Pri vsem tem pa je moja neodtujljiva pravica, da gospodarim z dohodkom, ki ga pomagam ustvarjati in mi že zato ne more biti vseeno, kako se bo z njim gospodarilo. In prav na ta način, kot posamezniki in vsi skupaj, uresničujemo zahtevo, da se kot razred dvignemo na raven kolektivnega intelektualca — upravljalca.

Podobna razmislijanja, čes, naj mi dajo mir s temi sporazumi, pravilni-

ki itd., raje naj mi plačajo moje delo tako, kot je treba, o drugem naj odločajo tisti, ki se na to spoznajo, pa se pojavljajo tudi med ne tako majhnim številom delavcev. Splošna razmislijanja, ki jim lahko rečemo tudi mezdna miselnost, da je treba povečati osebne dohodke, ker so se povečali življenjski stroški (in ker nam bo ta denar menda kar tako nekdo podelil, ne glede na to, koliko smo ustvarili dohodka, ki ga lahko delimo) so se pojavljala zelo pogosto tudi v zapisnikih delovnih skupin v prvi polovici letošnjega leta.

Mezdna miselnost pa seveda pomeni korak nazaj v razvoju našega sistema, odmik od zgodovinskega interesa delavskega razreda, da bi gospodaril z vrednostjo, ki jo ustvarja in ustvarjanje idejne klime, v kateri se krepi moč in oblast tehnokratskih in birokratskih struktur in celo zahteva po odrešitvi trdi roki: skratka, pri takšnem razmislijanju se človek odreče celo formalni politični pravici do samoupravljanja, kaj šele, da bi si prizadeval, da bi samoupravljanje preraslo v družbenoekonomski odnos, v katerem bi bilo razmerje medno delo — kapital bistveno preseženo. Lahko bi se ponorečevali z Marxom in Engelsom, češ da so birokrati in tehnokrati potemtakem — birokrati in tehnokrati v interesu delavskega razreda (onadva se sicer v Manifestu, poglavje o konservativnem ali buržoaznem socializmu ponorečujeta, do so buržuji — buržuji v interesu delavskega razreda).

Mezdna miselnost in ohromljena razredna zavest imata seveda svojo notranjo logiko, po kateri mora v krizni situaciji navsezadnje priti do njenega zloma in oblikovanja takšne ali drugačne rešitve.

»Ekonomika politika je bila po načinu vodenja razmeroma avtonomna v odnosu do vsega mehanizma deklariranega samoupravnega urejanja odnosov v reprodukciji,« ugotavlja, na primer, Milan Kučan (Delo, dne 29. oktobra). Po njegovi oceni je »njena osnovna slabost — pri oblikovanju velja za vse ravni, od OZD do Zveznega izvršnega sveta — v tem, da je bila in delno še zmeraj je volonteristična,« kar »pomeni, da so bili razvojni in drugi cilji dostikrat rezultati želja, niso pa bili upoštevani ne realni pogoji, ne realne možnosti.« Ti nerealno postavljeni razvojni cilji so bili po njegovih besedah, »poglavni vzrok trajnega pritiska na ekonomsko politiko, da je z instrumenti denarne in kreditne politike, politike cen, skupne, splošne in osebne porabe in drugimi sicer zagotavljala uresničevanje teh ciljev, a na račun bodoče akumulacije in dohodka in na račun tuje akumulacije prek vse večjega zadolževanja v tujini.«

Blagostanje in razcvet, ki smo ga doživljali v teh letih, torej ni bil povsem rezultat našega dela in dobrega gospodarjenja, čeprav je ustvarjalo mogočen videz neke uspešnosti, ki je blokirala kritiko takšnega ponašanja in opozorila, ne glede na to, odkod so prihajala. Dr. Dušan Biber navaja, na primer, v pismu redakciji revije »Danes« (26. oktober) sledečo misel tovariša Tita, ki jih je izrekel v razgovoru s političnim aktivom SR Slovenije na Brdu pri Kranju v letu 1978, ko naša zadržanost v tujini še ni dosegla niti polovice sedanje vsote: »Naša zunanja zadolženost je še v mejah, ki jih gospodarstvo lahko tolerira, toda preko njih ne bi smeli iti. Mi smo solventni, toda če bi prišli v situacijo, da ne bi bili solventni, bi se zunaj izgubljalo zaupanje v Jugoslavijo. Danes Jugoslavija lahko dobi kredite povsod, ker je kreditno sposobna. Če pa bi to sposobnost izgubila, bi upadel naš politični prestiž. Zato moramo dobro paziti, da ne gremo prek razumne ravni zadolževanja. To je skupna dolžnost vseh naših družbenopolitičnih skupnosti in delovnih organizacij. Zato bi bilo dobro, da bi bile vse naše delovne organizacije dobro informirane o tekočem gospodarskem razvoju, o gospodarski situaciji države.«

Glede na rezultate — še enkrat večja zadolženost — pa bi bilo moč soditi, da so nekatere strukture ta opozorila razumele kot poziv k še večjemu zadolževanju. Izkoristi priliko, dokler imaš še možnost! Zadolži se, že zaradi inflacije se ti dolg splača! Če bodo težave, če boš postal ne likviden, ti bodo kredite odpisali, da li nove — bo že pomagala socialistična družba, saj ne bo pustila toliko in toliko delavcev na cedilu. Življenje

na kredit nam je vsem prišlo tako v meso in kri, tako navadnim potrošnikom kot vsem drugim, da se je zdelo nenormalno, če ob inflaciji sploh kdo varčuje, če nima vsaj nekaj kreditov, saj so osebni dohodki rasli ne glede na rezultate dela, vrednost obroka, ki ga je bilo treba odplačevati, pa je nenehno padala. Inflacijska logika je obsedla vse, od navadnega potrošnika do poslovodnih struktur.

Z inflacijsko logiko, po kateri se splača trošiti, varčevati pa ne, je bilo moč pred delavci upravičiti vsak parcialni in lokalni interes. (Če ne bomo izkoristili mi, bodo drugi! Ali pa: Če ne bomo takoj izkoristili, bomo zamudili!) Na račun prihodnje akumulacije, z emisijo in zadolževanjem v tujini je bilo moč zagotoviti dobro plačilo za slabo delo, socializirati dolgeve in slabo poslovanje ter gospodarjenje, socialni mir. Vsakdo, ki je količkar mugal, se je, ne glede na svoje mesto na družbeni lestvici, lahko zadovolji svoje ambicije ali potrebe. Vse skupaj pa je dokazovalo neko uspešnost, za katero so se potuhli raznorazni tehnokrati in birokrati, pred vsakim opozorilom, da tako ne more iti v nedogled, ne glede na to, odkod je prihajalo. Svojo zaslonbo so lahko našli celo med delavci, ki so z zadovoljstvom uživali svojo sedanjost ter zaupanjem, v samozadovoljstvu zaslepljeni s to kratkoročno logiko, zrlji v prihodnost. S »potrošniški« dobrinami (avto, hiša, vikend, barvna televizija, gospodinjski aparati, potovanja) ovekovečen družbeni ugled, možnost, da se ga s temi dobrinami ovekoveči, je hromila razredno zavest delavstva, zavajala ga je v mezdno miselnost, proč od njegovih bistvenih interesov (gospodarjenje s celotno družbeno reprodukcijo) ter ga silila v prepričanje, da so kakršneoli razprave o tako imenovanih zgodovinskih interesih delavskega razreda, o političnem sistemu, skozi katerega lahko te interese uveljavlja itd., smo nekakšna odvečna filozofija.

Rezultat takšnega stanja, ki je gojil tako enim kot drugim, pa je bila na eni strani nizka produktivnost, slaba organizacija dela, možnost za nesmotrno povečevanje režije, za pretirano investiranje v gradnjo »spomenikov« — neproduktivnih objektov (ki pa se jih je dalo v situaciji, ko je bilo na razpolago dovolj denarne mase, kaj lahko upravičiti), na drugi strani pa možnost za ustvarjanje najrazličnejših centrov moči in samovolje posameznikov, ki so si medsebojno ščitili svoje privilegije, interese, zlorabo položaja, krsitve.

Končni rezultat je, v situaciji, ko se je breme minulih grehov zgrnilo na nas in začelo ogrožati naš potrošniški standard, kriza nekega ponašanja, ki je očitno doseglo svoje meje ter vse glasnejše zahteve po drugačnem ponašanju, po zaostrovanju odgovornosti, po iskanju krivcev, pa tudi spoznanje, da je končno le treba začeti živeti od lastnega dela.

Smo v gospodarski krizi — pred tem si nihče več ne zatiska oči — v kateri pa bi nekateri radi ribarili v kalnem, ponujajoč svoj politični koncept kot izhod iz nje. In to ne glede na to, da so se v letošnjem letu kongresov, kot je dejal Mitja Ribičič v pozdravnem govoru na 9. kongresu ZSJ, »na vsakem izmed teh najvišjih srečanj posebej v imenu svojega članstva in svoje organizacije, na vseh skupaj pa v imenu našega delavskega razreda in delovnih ljudi, narodov in narodnosti celotne socialistične skupnosti, plebiscitarno opredelili za kontinuiteto naše revolucije, za dosledno uresničevanje in razvoj socialističnega samoupravljanja, ki je utelešenje te revolucije.«

Poudaril je, da »v naši državi danes poteka množičen razredni boj delavskega razreda in vseh delovnih ljudi za popolno zmago samoupravnega združenega dela nad utrditvami odtujenih centrov finančne in gospodarske moči in da lahko ta boj primerjamo z našo narodnoosvobodilno vojno in našim bojem proti stalinizmu za pravico do naše lastne poti v socializem«. Pa tudi, da se »delavec ne more slepit s tezo, da je sedanjega stanja krivo samoupravljanje, ker dobro ve, kdo, kdaj in kje je pri nas odločil o presežnem delu in novih investicijah, da »ve, da je največ težav prav tam, kjer je najmanj samoupravljanja«.

Član predsedstva sveta ZSJ Lojze Fortuna je v komisiji za družbenoekonomsko odnose in razvoj poudaril, da si »morajo organi in organizacije sindikatov priboriti pravico, da bodo o vseh naložbah odločali delavci« in da »bi se tako bistveno zmanjšal de-

Viviranje na konti livu (Foto I. Kučina)

lež naložb, še zlasti negospodarskih in neproizvodnih v družbenem proizvodstvu.

Vse to, še zlasti pa od dosedanjega potrošniškega samozadovoljstva, lagodnosti, življenja na račun prihodnje in tuje akumulacije, uspravane, otopela, ohromljena, nekritična razredna zavest, ki je tako postala vse preveč sprejemljiva za propagando te ali one, dejanskemu interesu delavskega razreda tuje alternative, nas sili v spopad in razčiščenje — na osnovi argumentov — z vsem tistim, kar bi nas utegnilo pahnuti korak nazaj od sedanjih pridobitev. Gospodarsko krizo in težave, v katerih smo, je treba torej videti tudi kot rezultat naše ohromljenosti in uspravane zavesti ter jo razumeti kot poziv za spopad, če povzamemo Ribičiča, na »utrdbe odtujenih finančnih in gospodarskih centrov moči«. Spoznanje, da je treba živeti od lastnega de-

la, ne pa od prihodnje akumulacije, emisije in tujih kreditov, lahko v tem primeru deluje kot hladna, a vendarle osvežujoča prha, ki nas drami.

Brez spopadov, tudi s teorijo, seveda ne gre: kajti, kot pravi Marx, tudi teorija postane materialna sila, ko zajame množice, pri čemer nam še kako ne sme biti vseeno, katera. Navsezadnje, lahko bi se vprašali s Francem Šetincem: »Koliko trdnjeh in stvarnejših bi bila enostost, če bi prihajali do nje z resničnim sočutjem razlik v interesih in pogledih, z demokratičnim bojem mnenj, da, celo z ostrimi konfrontacijami, če so potrebne, namesto da se najprej postavljamo s skoraj stoddostno enotnostjo, nato pa gre praksa po poti neenotnosti in konfliktov.« (Delo, dne 20. oktobra).

Naš kolektiv pri tem ni nikakršna izjema. Božidar Lakota

SREČANJE S ČLANI KLUBA »JUGOSLAVIJA« IZ BELJAKA

Člani kluba Jugoslavija iz Beljaka so v soboto, 13. novembra, odigrali prijateljsko nogometno tekmo z gostitelji, mladimi iz železarne Jesenice. Po tekmi so se predstavniki kluba in jugoslovanski konzul v Celovcu ter predstavniki Železarne in občine Jesenice pogovorili o možnostih nadaljnjega sodelovanja med občno Jesenice in začasno zaposlenimi delavci v Avstriji, ki so organizirani v klubu Jugoslavija.

Pobudnik za športna srečanja in sodelovanje s člani kluba Jugoslavija je bila zveza mladine v naši Železarni. Sodelovanje na športnem področju traja že štiri leta, vendar bi to sodelovanje želeli razširiti še na druga področja. V razgovoru so udeleženci razpravljali nekaj vprašanj, ki so povezana s tesnejšim in bolj pestrim medsebojnim sodelovanjem.

V začetku pogovora je konzul Zoran Markovič predstavil delo klubov začasno zaposlenih Jugoslovancev in gospodarsko stanje v Avstriji.

Na Koroškem delujejo trije klubi, in sicer v Celovcu, Beljaku in Špitalu, v njih pa se zbirajo delavci vseh jugoslovanskih narodov in narodnosti. Tako se v klubih zbira od tri tisoč do šest tisoč delavcev, odvisno od sezonskega dela in števila zaposlenih.

Zaradi težkega gospodarskega položaja in krize, ki je zajela ves svet, se tudi na Koroškem pojavlja višek delovne sile in imajo pri zaposlovanju prednost domači delavci. Posledica tega je odpuščanje delavcev iz Jugoslavije. Delno bo problem odvečne delovne sile rešen tako, da se bodo naši delavci zaposlili v gradbeništvu in drugih vejah gospodarstva, saj Avstrijci načrtujejo nove investicije, v okviru katerih se bodo lahko zaposlili naši delavci.

Klubi dobro delajo, rezultati pa so temu primerni. Delavci se dobro odzivajo na prireditve, ki jih klubi organizirajo, le pogoji dela so slabi. Predvsem nimajo dovolj sredstev, saj vse prireditve financirajo sami, delo klubov pa je pogosto odvisno od samoiniciative predsednikov. Z ostalimi klubi dobro sodelujejo, vendar bi sodelovanje radi še poglobili.

Leta 1984 bodo na Koroškem delavsko-sportne igre, katerih naj bi se udeležili tudi koroški Slovenci. Pri organizaciji in zbiranju sredstev za igre imajo člani kluba določene pro-

bleme, zato pričakujejo, da bi jim Jeseničani pomagali s tem, da bi jim preskrbeli zastavice za slavnostno otvoritev.

V nadaljevanju pogovora je predsednik kluba Jugoslavija Mišo Rokavina izrazil željo, da bi bila občina Jesenice pokrovitelj kluba Jugoslavija. Tako bi se sodelovanje poglobilo, saj bi pokroviteljstvo Jesenic klub obvezovalo za kvalitetnejše in bolj pestro sodelovanje.

Bogdan Ravnik, predsednik komisije za mednarodno sodelovanje pri SZDL Jesenice, je poudaril, da si tudi mi želimo tesnejšega sodelovanja, vendar bi želeli, da bi bilo sodelovanje tudi na gospodarskem področju in ne samo na športnem in kulturnem, kot je bilo do sedaj. Zato bi morali razmišljati predvsem o tem, kako bi prek klubov navezali tesnejše gospodarske stike z Avstrijo.

Anton Požar, predsednik občinske konference ZSMS Jesenice, je vprašal, kakšno je sodelovanje kluba Jugoslavija s koroškimi Slovenci.

V odgovoru je konzul pojasnil, da je sodelovanje z njimi na kulturnem in športnem področju zelo dobro, saj ni srečanja ali prireditve, kjer ne bi bili prisotni tudi koroški Slovenci.

Ob koncu srečanja so se dogovorili, da bi se morali o vseh oblikah sodelovanja pogovoriti bolj določno in pogledati, kakšne so možnosti in interesi za določeno obliko sodelovanja.

Najprej je torej treba narediti program sodelovanja in potem v okviru socialistične zveze ugotoviti, kakšne so možnosti za njegovo uresničitev.

Pogovora so se udeležili tudi mladi iz železarne Jesenice, Stane Repovž kot predstavnik sindikata Železarne in Romana Bradič, izvršna sekretarka občinske konference ZKS Jesenice.

Lilijana Kos

DRUŽBENE OBVEZNOSTI V DEVETIH MESECIH

(Nadaljevanje s 1. strani)

I. — IX. 1981

I. — IX. 1982

VRSTA PRISPEVKA	osnova	stopnja v %	vir	znesek	osnova	stopnja v %	vir	znesek	82/81
I. PRISPEVKI IZ OSEB. DOHODKA				233.784.770	292.545.618				125
Zveza skupnosti otroškega varstva SRS	bruto OD	1.16	OD	9.914.078	bruto OD	0.91	OD	11.490.510	116
Skupnost zdrav. varstva	bruto OD	1.10	OD	8.994.012	bruto OD	1.16	OD	11.853.283	132
Skupnost pokoj. in invalid. zav. SRS	bruto OD	11.10	OD	90.122.417	bruto OD	11.34	OD	115.875.792	129
Občin. skup. otroš. varstva po DM	bruto OD	1.45	OD	12.392.604	bruto OD	1.26	OD	13.512.482	109
Dodat. prisp. solidar. za Črno goro (po delovnem mestu)	bruto OD	0.80	OD	6.933.032	bruto OD	0.80	OD	8.663.709	125
Skupnost otroš. varstva občine	bruto OD	0.80	OD	6.933.032	bruto OD	1.07	OD	8.663.709	125
Temeljna izobraževalna skupnost	bruto OD	6.38	OD	6.933.032	bruto OD	5.77	OD	8.663.709	125
Kulturna skupnost občine	bruto OD	1.00	OD	6.933.032	bruto OD	0.42	OD	8.663.709	125
Kulturna skupnost SRS	bruto OD	0.56	OD	6.933.032	bruto OD	0.56	OD	8.663.709	125
Telesno kult. skupnost občine	bruto OD	0.62	OD	6.933.032	bruto OD	0.58	OD	8.663.709	125
Skupnost socialnega varstva občine	bruto OD	0.67	OD	6.933.032	bruto OD	0.61	OD	8.663.709	125
Posebni republ. davek iz OD	bruto OD	1.00	OD	6.933.032	bruto OD	1.40	OD	8.663.709	125
Občinski davek iz OD	bruto OD	0.40	OD	6.933.032	bruto OD	0.40	OD	8.663.709	125
Republ. davek iz OD za dopol. delo	bruto OD	18.33	OD	8.665.344	bruto OD	18.33	OD	9.223.980	106
Davek na pogodbeno delo	bruto OD	SOB Jes. 40 %	OD	2.816.265	bruto OD	SOB Jes. 40 %	OD	4.205.206	149
		SOB Rad. 25 %	OD			SOB Rad. 40 %	OD		
II. PRISPEVKI IZ DOHODKA OZIROMA ČISTEGA DOHODKA				384.773.469	505.991.419				132
1. Prispevki za splošne družb. potrebe				87.830.852	112.247.893				128
Davek iz dohodka republiki	osn. za izračun davka	TO: 3.0	dohodek	22.543.213	osn. za izračun davka	TO: 3.25	dohodek	17.746.085	79
Prisp. za solidarnost iz doh.	osn. za izračun davka	DSSS: 0.2	dohodek	1.649.473	osn. za izračun davka	DSSS: 0.2	dohodek	986.523	60
Prispevek za LO	dohodek	0.18	dohodek	2.445.626	dohodek	0.18	dohodek	3.440.918	141
Prispevek za zaklonišča	nabav. vred. poslo. zgradb od m ² zemljišč	odvisno od vrste zemlj.	dohodek	660.278	nab. vred. poslo. zgradb od m ² zemljišč	odvisno od vrste zemlj.	dohodek	939.767	142
Prisp. za uporabo mest. zem.	bruto OD	0.50	dohodek	3.883.165	bruto OD	0.50	dohodek	4.634.133	119
Prisp. za solidarn. št. št. št.	bruto OD	0.06	dohodek	4.297.501	bruto OD	0.03	dohodek	4.114.743	96
Prispevek za SISEOT	real. uvoz	0.06	dohodek	688.717	realiziran uvoz	0.03	dohodek	405.080	59
Del čist. dohodka za PS — za posojilo skladu federacije za kreditiranje hitrejš. razvoja	poslov. sklad	1.0 3.0	lastna sr.	51.632.526	poslov. sklad	1.0: 1.6 3.2	last. sred.	79.884.396	155
Druga plačila iz doh. po predpisih drugih republik prispevek za gozdar. (SR Hrvat.) davek prebivalcev	od m ² zemlj.	2.65 din/m ²	dohodek	30.389	od m ² zemlj.	3.71 din/m ²	dohodek	42.544	140
								53.704	—
2. Prispevki za skupno potrošnjo na področju social. varn.				94.190.832	121.598.153				129
Prispevek iz dohodka za invalid. in pokoj. zavarovanje	posl. sklad	0.27 ali 1.27	dohodek	18.836.847	posl. sklad	0.27 oz. 1.27	dohodek	27.127.893	144
Prisp. iz dohodka za invalid. in pokoj. zavarovanje	bruto OD	0.80	dohodek	6.567.800	bruto OD	0.80	dohodek	8.677.872	101
Prispevek iz dohodka za dobo ki se šteje s povečanjem	bruto OD	3.50 in 5.20	dohodek	6.300.534	bruto OD	3.50 in 5.20	dohodek	8.854.486	141
Starost. zavarovanje kmetov	bruto OD	0.56	dohodek	4.813.199	bruto OD	0.52 oz. 0.44	dohodek	5.192.629	108
Prispevek iz dohodka za zaposl. in socialno varnost	bruto OD	0.21	dohodek	1.804.950	bruto OD	0.19	dohodek	2.037.601	113
Stanovanjski prispevek — solid. gradnja	bruto OD	1.055	dohodek	9.067.725	bruto OD	1.055	dohodek	11.314.045	125
— za gradnjo štud. domov	bruto OD	0.292	dohodek	2.509.740	bruto OD	0.292	dohodek	3.131.479	125
— za bival. prost. MDA	bruto OD	0.003	dohodek	25.786	bruto OD	0.003	dohodek	32.172	125
— za sofinanciranje kadrov. stan. manj razvitih	bruto OD	0.025	čisti doh.	214.875	bruto OD	0.025	čisti doh.	268.105	125
— za vzajem. združ. sredstva	bruto OD	1.975	čisti doh.	16.975.125	bruto OD	1.750	čisti doh.	18.767.374	111
— za komunalno dejavnost	bruto OD	0.800	čisti doh.	6.876.000	bruto OD	1.30	čisti doh.	13.941.478	203
— za lastno stan. gradnjo	bruto OD	2.350	čisti doh.	20.198.251	bruto OD	2.075	čisti doh.	22.253.019	110
3. Prispevki za skupno potroš. v SIS družbenih dejav.				122.859.060	144.065.743				117
Prispevki iz dohodka republiške izobraž. skupnosti	dohodek	0.22 + 1.70	dohodek	39.925.125	dohodek	0.30 + 1.40	dohodek	34.000.123	85
Prispevki iz dohodka republiške raziskovalne skupnosti	dohodek	0.28 + 0.14	dohodek	7.901.848	dohodek	0.28 + 0.14	dohodek	8.400.030	106
Prispevki iz dohodka za zdravstvo	bruto OD	8.68	dohodek	75.032.087	bruto OD	9.00 oz. 9.70	dohodek	101.665.590	135
4. Prisp. za skupno družb. reprodukcijo na področju infrastrukture				63.801.019	78.009.775				122
Združevanje sred. za vzdrž. in izgrad. mag. in reg. cest SRS	ČD namen. za sklade po ZR 80 2,7	—	lastna sredstva	5.627.385	ČD povečan za amort. nad. min. in zmanj. za OD	3.47 0.92	lastna sredstva	5.324.864	120
Združevanje sred. za financ. luške infrastrukture	—	—	—	—	—	—	—	1.411.637	—
Združevanje sred. za financ. razvoja železnice	—	—	—	—	—	2.13	lastna sredstva	3.268.733	—
Združevanje sredstev za razvoj naftnoplinskega gospodar.	—	—	—	—	—	1.87	lastna sredstva	2.869.550	—
Združevanje sred. za financ. grad. elektroenerg. objektov — SKUPAJ	—	—	—	57.695.529	—	—	—	64.630.381	112
	ČD pov. za amort. nad. min. in zmanj. za OD	—	—	—	ČD povečan za amort. nad. min. in zmanj. za OD	2.11	lastna sredstva	3.237.513	—
	V cenah el. energ. je vsebovan del za invest. vlag.	pos. odj. na 110 kv: 9.091 ostali odjem na 110 kv: 19.355 ostali odj. na 35 kv: 19.355	celot. prihodek	40.125.340	odjem na 110 kv (fakt. poraba) 20.0 odjem 1—35 kv (fakt. poraba) 35.0	—	lastna sredstva	56.904.461	—
	—	—	—	—	—	—	lastna sredstva	4.023.578	—
	—	—	—	—	—	—	lastna sredstva	464.829	—
	—	—	—	—	—	—	lastna sredstva	504.616	106
	—	—	—	—	—	—	lastna sredstva	—	—
5. Prispevki za skupno družb. reprod. na drugih področ.				29.827.588	43.541.379				146
Vodni prispevek SRS — splošni	osnova za izr. davka količ.	1.04	dohodek	7.661.462	osnova za izr. davka količ.	1.04	dohodek	4.561.107	60
— za onesnaž. vodo	1. izkorišč. 0.19 din/m ³ 2. onesnaž. 58.73 din/E	—	dohodek	7.980.758	1. izkorišč. 0.19 din/m ³ 2. onesnaž. 58.73 din/E	—	dohodek	7.755.579	97
Prispevek za pokritje dela stroškov infrastr. ZTP	osnova za izrač. davka	6.2	dohodek	11.520.918	osnova za plač. davka brez davč. olajšav	1.30	dohodek	28.007.428	243
Prispevek za požarno varnost občine Jesenice	bruto OD	0.31	dohodek	2.664.450	bruto OD	0.30	dohodek	3.217.265	121
6. Prispevki za ostala finan.				4.727.251	6.528.476				138
Prispevek za SIS komunal. Jesenice	bruto OD	0.55	dohodek	4.727.251	bruto OD	0.54 oz. 0.74	dohodek	6.528.476	138
SKUPAJ DRUŽBENE DEJAVNOSTI — OD TEGA:				637.021.372	798.537.037				125
OBVEZNOSTI, KI IMAJO VIR V OD				233.784.770	292.545.618				125
OBVEZNOSTI, KI IMAJO VIR V PRIHODKU OZIROMA DOHODKU				283.910.838	292.867.272				103
OBVEZNOSTI, KI IMAJO VIR V AKUMULACIJI				75.061.513	157.894.171				210
STANOVANJSKI PRISPEVEK Z ČISTEGA DOH.				44.264.251	55.229.976				125

Pri tem se je davek iz dohodka republiki zmanjšal za 21 %, čeprav je prispevna stopnja nekoliko višja kot lani. Vse temeljne organizacije namreč niso dosegle osnove za izračun davka, ker so poslovale z izgubo.

Zmanjšal se je tudi prispevek za solidarnost iz dohodka, in sicer za 40 %. Tudi tu je razlog slab rezultat nekaterih temeljnih organizacij.

Povečali so se ostali prispevki za splošne družbene potrebe, med njimi največ posojilo skladu federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja manj razvitih republik in avtonomnih pokrajin, in sicer za 55 %.

Prispevki za skupno porabo na področju socialne varnosti (pod točko 2) so večji za 29 % in so znašali 121,6 milijona dinarjev. Spremenile so se nekatere prispevne stopnje, in sicer so manjše pri prispevku za starostno zavarovanje kmetov ter socialno varnost in pri stanovanjskem prispevku za vzajemno združevanje sredstev in lastno stanovanjsko gradnjo. Povečala se je stopnja stanovanjskega prispevka za komunalno dejavnost.

Prispevki za skupno porabo na področju družbenih dejavnosti (pod točko 3) so znašali 144,1 milijona dinarjev in so večji za 17 % glede na enako lansko obdobje. Prispevek iz dohodka za zdravstvo je večji za 35 % predvsem zaradi tega, ker se je povečala prispevna stopnja od 8,68 % na 9,00 % oziroma 9,70 %.

Prispevek iz dohodka za republiško izobraževalno skupnost je manjši za 15 %, ker se je prispevna stopnja zmanjšala.

Obveznosti za združevanje sredstev za razvoj gospodarske infrastrukture (pod točko 4) so znašale 78 milijonov dinarjev, oziroma so se glede na lansko leto povečale za 22 %. Združevanje sredstev je v preteklem letu potekalo po zakonih, ki jih je predlagal Izvršni svet SRS. Zagotavljala so se le sredstva za nadaljevanje del na objektih, katerih izgradnja se je pričela že v prejšnjem srednjeročnem obdobju. Za uresničevanje razvojnih programov novega srednjeročnega obdobja je sredstva potrebno združevati po listih osnovah in merilih, ki so opredeljena v samoupravnih sporazumih posameznih interesnih skupnosti materialne proizvodnje in so začele veljati s 1. januarjem 1982.

Za združevanje in izgradnjo magistralnih in regionalnih cest ter za financiranje luškega gospodarstva smo lani združili 5,6 milijona dinarjev (po skupni stopnji 2,7 %), v letosnjih devetih mesecih pa 6,7 milijona dinarjev, in sicer 3,47 % od čistega dohodka za ceste in 0,92 % od iste osnove za pristanišča.

Za razvoj železniškega in naftnoplinskega gospodarstva v lanskem letu nismo imeli obveznosti združevanja sredstev, v letošnjem letu pa smo namenili za železnice 3,3 milijona dinarjev, za naftnoplinsko gospodarstvo pa 2,9 milijona dinarjev. Obveznosti smo poravnali iz lastnih sredstev akumulacije.

Za financiranje gradnje elektroenergetskih objektov smo namenili 64,6 milijona dinarjev, kar je za 12 % več kot v devetih mesecih lanskega leta. Letos sredstva v celoti združujemo iz lastne akumulacije in to tako del, ki je odvisen od porabljenih električne energije na posameznih odjemih, kot tudi 2,11 % od čistega dohodka, zmanjšanega za osebnih dohodkov. Lansko leto smo sredstva delno poravnali iz celotnega prihodka (kot materialni stroški) in delno iz lastne akumulacije (4,8 % od vrednosti investicijskih vlaganj). V tem srednjeročnem obdobju ni več prispevka v višini 4,8 % od vrednosti investicijskih vlaganj, medtem ko smo lani zanj namenili 17,3 milijona dinarjev.

Prispevki za skupno družbeno reprodukcijo na drugih področjih (pod točko 5) so znašali 43,5 milijona dinarjev, oziroma so višji za 46 %. Najbolj so se povečali prispevek za pokritje dela stroškov železniškega gospodarstva (za 143 %) in to ob zmanjšanju prispevne stopnje od 6,2 % na 1,3 % ter spremembi osnove za plačilo prispevka, ki pa je letos dosti višja. Splošni vodni prispevek je nižji za 40 %, ker vse temeljne organizacije niso dosegle osnove za izračun davka, saj so nekatere poslovale z izgubo.

Prispevek za ostala financiranja (pod točko 6) je znašal 6,5 milijona dinarjev in se je povečal za 38 % glede na enako lansko obdobje. S 1. avgustom 1982 se je povišala prispevna stopnja prispevka za komunalno skupnost Jesenice, in sicer od 0,54 % na 0,74 %.

Irena Cepič

SPOMINJAMO SE LETA 1952, KOT GA JE ZABELEŽIL ŽELEZAR

OKTOBER 1952

NAŠE ŠOLE SO PONOVO OŽIVELE

Jeseniški delavski tehnikum, ki deluje na Jesenicah že peto šolsko leto, z letošnjim šolskim letom ozioroma z novo uredbo o strokovnih šolah, ni sprejel kandidatov v prvi razred in se sukcesivno ukinja. Obstajajo le II, III in IV. razred, ki bo dal z letošnjim šolskim letom druge absolvente, to je diplomirane tehničke tega zavoda. Izbrani obiskovalci šole in priznan predavateljski zbor, sestojec se iz najboljših strokovnjakov jeseniške železarne in profesorjev jeseniške gimnazije, omogočajo, da se je povzpela šola na priznani višini srednjih strokovnih šol, njeni absolventi pa so priznani mojstri svojega dela v jeseniški železarni in tudi ostalih metalurških podjetjih.

Z novo uredbo o strokovnih šolah bosta prišli jeseniška Metalurška industrijska šola in jeseniški delavski tehnikum z novim letom v sklop Železarne, kar je vsekakor velikega pomena za nadaljnje še uspešnejše delovanje omenjenih šol. Delavski svet, upravni odbor in direkcija Železarne so obljubili šolama vso materialno in moralno pomoč, kar je največji garant za bodoče uspešno delo.

Poleg omenjenih šol so bili z letošnjim šolskim letom v Železarni organizirani tudi številni tečaji za splošno in strokovno izpopolnitev članov kolektiva. Obiskovalci tečajev imajo možnost in pravico polaganja izpitov splošnega in strokovnega značaja, kakor tudi izpitov za višje nazive delavcev. Od splošnih tečajev so omembe vredni tečaji angleščine in nemščine, kakor tudi ekonomski in tehniški tečaji, ki trajajo skozi vse šolsko leto. Organizirani pa so tudi krajši tečaji za žerjavovodje, za valjavce v tolerancah, za kurjače plinskih generatorjev, za ogrevalce valjčnih peči in normalizerje, za livarje in drugi. Člani delovnega kolektiva jeseniške železarne se žal vse premalo zavedajo vrednosti teh tečajev in skrbi uprave podjetja za njihov splošni in strokovni dvig, ker obiskovanje tečajev ni tako, kakršno bi moralo biti. Krivdo za maloštevilni obisk tečajev nosijo tudi obratovodje in šefi posameznih oddelkov, katerih dolžnost bi bila vplivati na vse svoje delavstvo, da se stalno splošno in strokovno izpopolnjuje, kar jim v največji meri omogočajo prav ti številni tečaji.

(Iz članka Poldeta Ulage)

NOVEMBER 1952

STROGE KAZNI SIMULANTOM

Oktober 1952 je bilo v jeseniški železarni zaposlenih 5547 delavcev, od tega 602 ženski. Poprečno pa je bilo v oktobru na svojih delovnih mestih 4295 delavcev.

V desetih mesecih tega leta je bilo do sedem dni zaradi bolezni odsotnih 1,7 % vseh delavcev, nad sedem dni pa 4,32 % delavcev. Za nadomestilo osebnega dohodka med bolezensko odsotnostjo so v teh desetih mesecih izplačali 29.639.170 din.

Torej jih je tudi takrat pred 30 leti že pestila prevelika bolezenska odsotnost delavcev, ki je ovirala normalni potek proizvodnje. Tako kot danes so tudi takrat že ugotavljali, da je bolezenska odsotnost mnogokrat neupravičena. Vendar so v takih primerih neprimerno bolj strogo ukrepani, kot si upamo danes. Že v začetku leta 1952 so s posebnimi kontrolorji uvedli nadzor nad vsemi, ki so bili bolezensko odsotni. Tri so delavce, ki jih je kontrolor med njihovo »boleznijo« našel pri delu na polju oziroma pri gradnji hiše, so takoj obračunali, socialnemu zavarovanju pa so predlagali, da jih toži kot tatove.

Tako strogo kazni je delavski svet izrekel kot opomin vsem trem kršiteljem in vsem, ki mislijo, da bodo izkoristili žulje delavskega razreda in simulirali na njegov račun.

Od 1. januarja do 31. oktobra 1952 so v Železarni sprejeli 1055 novih delavcev, od tega 18 žensk. Železarno pa je zapustilo 911 delavcev, od tega 143 žensk.

DECEMBER 1952

Kolektiv Železarne je na poseben lep način proslavil naš največji državni praznik. Za 29. november 1952 je naš socialistični skupnost izročil v obratovanje številne nove objekte: zagorela je prva pražilna peč, v pogon so bili stavljeni kavperji, prižgana je bila nova SM peč, na Javorniku je šla v pogon nova kisikarna in še nekaj manjših obratov. Tako bo naš delovni kolektiv lažje in bolj delal in tako še uspešneje prispeval k čimprejšnjemu dvigu življenjskega standarda železarskih Jesenec in tudi vseh jugoslovanskih narodov.

PROBLEM ODTUJEVANJA SKUPNE LASTNINE V NAŠI TOVARNI

Zakaj prihaja do odtujevanja skupne lastnine v obratih naše železarne? Predvsem zato, ker se kontrola ne izvaja na tak način, kot bi se morala. Kako more priti do kraje, če je vsakdo na svojem delovnem mestu le toliko časa, kolikor mu ga skupnost plača? Kako more, na primer, obratovodstvo, če bi imelo obrat res v rokah, iti mimo dostikrat velikih količin in to včasih celo dragocenega materiala, ne da bi ga pogrešalo v skladiščih, kartotekah in v premalo izraženih procentih tega materiala v analizah izdelkov. Nihče ne more trditi, da je to stvar drugih, da to ni njegova stvar, ko vemo, da gradimo socializem, da vzgajamo nov tip socialističnega človeka, katerega lastnosti morajo predvsem biti poštenost in visoka politična zavest. Če vse to razmislimo, potem je jasno, da mora vsakdo, razen časa, ki mu je določen za odmor, zastaviti vse svoje sile, da v osmih urah po vseh svojih umskih in fizičnih sposobnostih čim več od sebe. In če je delo tako organizirano in pri nas v socializmu mora biti, saj stremimo, da ustvarjamo boljše in cenejše kot v kapitalizmu, potem ne bo imel nihče časa posvečati svojih misli krajam ali drugim neumnostim med svojo službo, ampak bo vse svoje misli posvetil le delu, konkretno tistemu delu, ki ima zanj kvalifikacije, ki ga je prevzel in zanj odgovarja pred vso skupnostjo.

Napake, ki so se dogajale in se zaradi njih niso mogla taka dejanja energično izkoreniniti, so bile včasih povezanost, včasih neiskrenost, dostikrat pa tudi linija najmanjšega odpora, češ, da se ne bi komu zameril, dostikrat pa tudi nedoslednost pri kaznovanju, ko se posameznik ni odtujil po storjenem dejanju. Ostal je v tovarni in potem poizkušal na kakršen koli način podvezemati različne represalije proti tistim, ki so dali predlog za kaznovanje. To je seveda kvarno vplivalo na ves ostali kolektiv. Tistim, ki so že nehali krasti, je dajalo nekako korajžjo za nadaljnje odtujevanje kolektivne lastnine, saj so vedeli, da če jih dobiijo, se ne bo nič zgodilo, samo plačal bo, v službi pa ostal še nadalje. Kazenski postopek pred ljudskim sodiščem tudi ne bo uveden in ostal bo pravzaprav na vse strani čist.

Tako je bil upravni odbor prisiljen končno podvzeti določene ukrepe za pobijanje kriminala v tovarni. Ni več prekliceval odločb o kaznovanju, ki jih je podpisoval glavni direktor, saj gotovo ne podpisuje odločbe, ki bi bila krivična. Na ta način je upravni odbor onemogočil možnost skrivnja posameznih ljudi in njihovih tatvin in dvignil avtoriteto glavnega direktorja pri pobijanju kriminala v tovarni. Drugi ukrep, ki ga je upravni odbor sprejel, je odobritev pravice kontrolorjev do 10 % vrednosti materiala, za katerega je kontrolor preprečil odtujitev. Ta stimulacija je pospešila raziskovanje v smeri pobijanja kriminala in rezultati so že vidni.

V procesu zmanjševanja kriminala je pomembna tudi natančno in vestno vodena kartoteka vseh kaznivih dejanj. To je prevzel pravni odsek. Tako so v letu 1952 zabeležili 71 tatvin, 21 pretefov, 41 primerov vinjenosti na delovnem mestu, 12 prevar, 27 primerov opravljanja privatnih del med službenim časom, tri primere nemorale in devet primerov kršitev predpisov higiensko-tehnične zaštite.

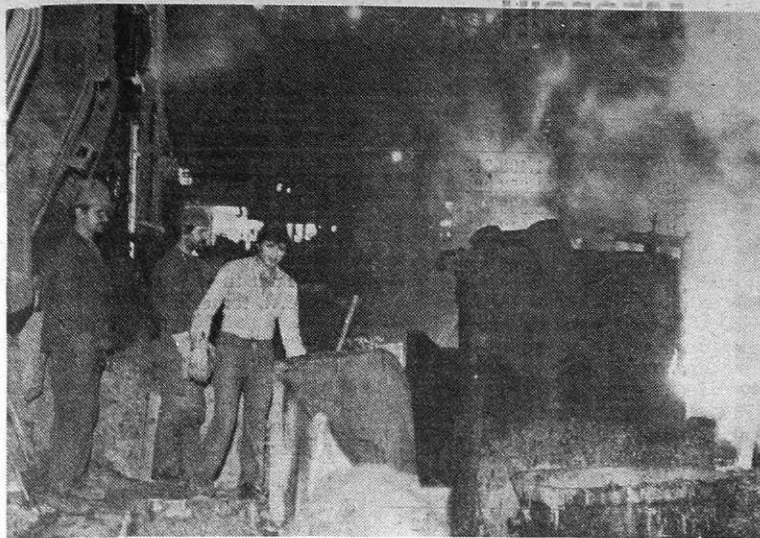
V celoti je bilo izrečenih tudi za 16.222 din denarnih kazni in 42 opustov.

Vsekakor za naš delovni kolektiv to ni prav nič častna bilanca. Zato pri teh problemih ne smemo poznati nobenega kompromisa, kajti sleherni popuščanje bi privedlo le do nasprotnih rezultatov, ki ne bi bili v korist skupnosti, še manj pa bi vzgojno vplivali na naš delovni kolektiv. Stroga doslednost naj bo opozorilo vsem, ki še ne vedo, da s svojo pokvarjenostjo škodujejo vsej naši skupnosti, ki se bori tudi za novega socialističnega človeka in ne more v svoji sredini trpeti ljudi, ki bi radi na lahek način živeli na račun tujih žuljev. Zato je dolžnost slehernega od nas, da budno pazi in odkriva vsa zla dejanja, ki niso vredna poštenega človeka naše socialistične domovine.

(Iz članka M. Bračiča)

ŽELEZAR

9

Po končanem predoru v SM peči (Foto I. Kučina)

KAKO SLOVENCİ RAVNAMO Z ODPADKI

(Nadaljevanje s 1. strani)

Izvršni svet v svojem poročilu ugotavlja, da je bil pri tem dosežen velik napredek na področju odpadkov, ki se zbirajo in ponovno uporabljajo kot surovine. Bolj malo pa je bilo narejenega pri ostalih odpadkih.

SEKUNDARNE SUROVINE

Poročilo navaja, da o proizvodnji trajnejših izdelkov in smotnejši izrabi surovin ni natančnejših podatkov. Očitno je, nadaljuje, da zaostreni pogoji gospodarjenja prispevajo k usmeritvi delovnih organizacij na smotnejšo izrabo repromaterialov in reciklažo ali drugačno izrabo uporabnih odpadkov že v samem tehnološkem procesu. Vzporodno s tem je bil dosežen tudi večji interes za zbiranje sekundarnih surovin za potrebe drugih uporabnikov.

Odnosi med delovnimi organizacijami za odkup, promet in predelavo odpadnih materialov ter uporabniki sekundarnih surovin so urejeni s samoupravnimi sporazumi, ki urejajo vprašanja dobav, cen in skupnih vlaganj. Niso pa urejeni odnosi med zbiralnimi organizacijami ter komunalnimi organizacijami glede sortiranja komunalnih odpadkov. Samoupravni sporazumi so podpisani za jeklene odpadke, odpadni papir, barvne kovine ter stekleno embalažo. V letu 1980 in 1981 so bile zbrane naslednje količine sekundarnih surovin:

	(v tonah) 1980	1981
jekleni odpadki	229.369	219.719
odpadni papir	61.250	82.165
barvne kovine	15.672	17.881
steklene črepinje	8.600	11.527
tekstilni odpadki	8.236	3.086
plastika	1.040	1.197
guma	645	827

(V podatkih so zajeti tudi povratni materiali v tekstilnih tovarnah.) Poleg tega je bilo v letu 1981 zbrano tudi 44.427 ton klavničnih in usnjarskih odpadkov ter 2281 ton rabljenih olj (naftni derivati).

Količina zbranih sekundarnih surovin, navaja poročilo, ne zadostuje za predelovalne kapacitete v SR Sloveniji. Tako zberemo polovico količin odpadnega papirja, ki ga predelajo papirnice in smo po količini zbranega papirja glede potrošnje papirja na prebivalca v svetovnem vrhu. Podobna situacija je tudi pri jeklenih odpadkih. Na področju zbiranja odpadkov so zajeti industrijski izvori, ni pa to urejeno glede manjših izvorov, posebno gospodinjstev. Ravno pri tem se postavlja vprašanje ekonomičnosti zbiranja, oziroma kako organizirati in vzpostaviti ceneno zbiralno mrežo, pa naj bodo to kooperantski odnosi ali pa zaposlitev individualnih zbiralcev.

Odbor za sekundarne surovine pri Gospodarski zbornici SR Slovenije, navaja poročilo, si prizadeva, da bi se dejavnost na področju sekundarnih surovin dolgoročno uredila. Pri tem gre predvsem za to, da se čimveč odpadkov ponovno racionalno izkoristi. Tako potekajo sedaj akcije, da se uredi vprašanje regeneracije topil, vračanje neuporabnih akumulatorjev, odpadnih olj rastlinskega izvora, gum in odpadkov za predelavo v kaliferijah. Poleg tega deluje pri Gospodarski zbornici SR Slovenije borza industrijskih odpadkov, ki posreduje informacije o odpadkih v posameznih delovnih organizacijah, da se čim več odpadkov ponovno koristno uporabi.

Zbiranje, odkup ter predelava uporabnih surovin so po zakonu dejavnosti posebnega družbenega pomena. To pa, ugotavlja poročilo, v praksi še ni v celoti zaživel, ker so delovne organizacije za promet s sekundarnimi surovinami zaenkrat zainteresirane za odkup in promet tistih odpadnih surovin (snovi), ki so komercialno atraktivne, ne pa tudi za odpadke, pri katerih se za pridobivanje sekundarnih surovin potrebni zahtevnejši tehnološki postopki.

Da bi se to področje enovito uredilo v vseh naših republikah in pokrajinah, je bil aprila letos podpisan ustrezen družbeni dogovor, ki so ga podpisali izvršni sveti vseh republik in pokrajin.

KOMUNALNI ODPADKI

Poročilo ugotavlja, da komunalni odpadki po količini obsegajo le približno desetino vseh odpadkov, ki nastajajo na območju SR Slovenije. Zaradi velike razširjenosti oziroma disperznosti mest nastajanja predstavljajo velik problem za smotno organizirano in urejeno sortiranje na izvoru, ločeno zbiranje, transport in ponovno uporabo koristnih odpadkov oziroma odlaganje nekoristnih odpadkov v okolje.

Delež občanov, ki so zajeti v urejen odvoz komunalnih odpadkov, se giblje od 11 % (občina Lenart) do 95 % (Ljubljana, Maribor). Večina občin ima tudi eno ali več odlagališč in le manjše število ima skupno odlagališče. Poleg javnih odlagališč, od katerih imajo uporabna dovoljenja le nekatera, je precej divjih odlagališč, ki so posledica še vedno neurejenega odstranjevanja odpadkov z vseh urbanih območij, pa tudi premajhne osveščenosti in discipline prebivalcev. V zvezi s tem poročilo postavlja vprašanje učinkovitosti komunalnih in drugih inšpekcij ter dejavnosti krajevnih skupnosti in turističnih in drugih društev. Pri odstranjevanju komunalnih odpadkov se ne uporabljajo drugi sistemi, kot so kompostiranje ali sežig oziroma sortiranje na samem izvoru odpadkov.

Delno sortiranje, ugotavlja poročilo, se izvaja predvsem v okviru akcij za zbiranje odpadnega papirja, v katero so vključeni občani in delovne organizacije, kjer ti odpadki nastajajo, družbene organizacije — zlasti rdeči križ, mladina, organizacije za odkup uporabnih odpadkov ter uporabniki teh surovin.

Kljub pomanjkljivosti, je poudarjeno v poročilu Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije, so ugotovljeni nekateri pozitivni premiki na tem področju, in sicer:

— območja rednega zbiranja in odvoza komunalnih odpadkov se širijo,

— tehnika odvoza in načini odlaganja so se bistveno izboljšali,

— disperznost manjših lokalnih odlagališč vse bolj zamenjujejo večja in bolj urejena osrednja odlagališča.

Uspehi bi bili lahko še večji, poudarja Izvršni svet v svojem poročilu, če bi se občine v procesu planiranja dogovarjale o skupnih programih ravnanja z odpadki, predvsem v smislu urejanja večjih medobčinskih odlagališč, s katerimi bi se izboljšala možnost za sortiranje odpadkov na uporabne in neuporabne, s čimer bi se tudi stroški ravnanja z odpadki znižali.

POSEBNI ODPADKI

Problematičen in pereč problem, opozarja poročilo, so industrijski odpadki in odpadki oziroma gošče, ki nastajajo pri čiščenju odpadnih voda in plinov, ki so toliko nevarni, da jih ni mogoče neobdelanih odlagati na tovarniška jalovišča ali na odlagališča komunalnih odpadkov, oziroma ponovno uporabiti v industriji ali v kmetijske namene. Ti predstavljajo potencialno nevarnost za onesnaženje zemlje, zraka in voda — posebno podtalnice. Prav tako kot ti industrijski odpadki so nevarni odpadki iz zdravstvenih ustanov, klavnične in mesnopredelovalne industrije ter poginule živali.

Reševanje tega problema je zahtevno, saj vsaka vrsta teh odpadkov zahteva več ali manj svoj pristop in tehnologijo do dokončne odstranitve. Tudi potrebni zaščitni pogoji za varno ravnanje in deponiranje so zelo različni ter se razlikujejo po posameznih vrstah odpadkov.

Izvršni svet nima natančnih podatkov o vrsti in količini posebnih odpadkov, ki nastajajo v industriji SR Slovenije. Ti so znani samo delno za Maribor in gorenjsko regijo. Da bi dobili pregled stanja, je zavod SR Slovenije za družbeno planiranje anketiral 5.500 temeljnih organizacij združenega dela, od katerih je dobil 5000 odgovorov, ki pa so še v obdelavi.

Komisija za varstvo okolja pri Gospodarski zbornici Slovenije je zaradi perečega problema na področju posebnih odpadkov pripravila »programske zasnove za razrešitev problematike odpadkov v SR Slovenije«.

Pokazalo se je, je rečeno v poročilu, da je ta problem vsak dan večji, saj številne organizacije združenega dela začasno deponirajo te odpadke na svojih dvoriščih ali pa jih po svojih možnostih uničujejo. Vsi pa v glavnem vidijo dokončen rešitev v realizaciji 110. člena dogovora o temeljnih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1981—1985, ki govori o ustanovitvi organizacije za odstranjevanje posebnih odpadkov.

PREDLOGI ZA NADALJNJE REŠEVANJE PROBLEMATIKE ODPADKOV

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije v sklepu svojega poročila predlaga za nadaljnje bolj pospešeno in organizirano reševanje problematike vseh vrst odpadkov v SR Sloveniji v skladu z zakonom naslednje ukrepe:

— ugotoviti je treba vrste, količine in mesta nastajanja odpadkov,

— ugotoviti obstoječe načine ravnanja z odpadki,

— proučiti tehnične-tehnološke in organizacijske možnosti za reševanje problematike odpadkov,

— vključiti reševanje problematike odpadkov v sistem družbenega planiranja.

V skladu s tem bodo republiški organi izpeljali ustrezne akcije in dopolnili odloke in predpise. Poleg tega, predlaga Izvršni svet, bi bilo potrebno, da:

1. občinske skupščine, ki še niso novelirale svojih odlokov o obveznem zbiranju in odvažanju odpadkov, novelirajo svoje odloke v skladu z določili zakona o ravnanju z odpadki;

2. se v okviru komunalnega gospodarstva pripravi ekonomsko-tehnološka študija o komunalnih odpadkih v SR Sloveniji, katere rezultati bi morali dati nadaljnje usmeritve za enovitejšo, sodobnejšo in tehnično popolnejšo ravnanje s komunalnimi odpadki;

3. splošna združenja pri Gospodarski zbornici Slovenije v skladu s 110. členom družbenega dogovora o temeljnih plana SR Slovenije za obdobje 1981—1985 sprožijo postopke samoupravnega sporazumevanja za ustanovitev delovne organizacije za odstranjevanje posebnih odpadkov.

POJAV DOMOBRANSTVA IN NJIHOVE PRVE POSTOJANKE NA GORENJSKEM

Odlomek iz knjige Kokrški odred

Utemeljevali so, da je v tem predelu največ domobrantskih postojank, ki bodo četnikom tod omogočale največjo varnost pred partizani. To je bilo žal tudi res.

Po vsestranski presoji so za cilj pohoda izbrali Zalog, kraj med Cerkljami in Komendo, ki je bil na gosto obkrožen z domobrantskimi posadkami. Dogovorili so se tudi, da bo eden izmed njih takoj šel naprej in pripravil teren za prihod četnikov. To je bil prav Janko Marinšek, ki ni imel namena ostati med svojimi bojnimi sodelavci, temveč je še vedno hotel varovati glavo doma na terenu. Tako je dobil nalogo, naj bi skupaj z domobrantskim vodstvom v Cerkljah hitro pripravil pregled moških iz cerkijanske okolice. Pri tem naj bi izbral take sodelavce in pristaje OF, ki jih je treba aretirati in jih po zasliševanju ustreliti kakor tišče iz Zirov. Pristaje OF, ki se niso zdeli tako nevarni kot prvi, naj bi četniki po prihodu samo prestrašili. Posebej naj bi označili tudi take, ki bi bili primerni za mobilizacijo v četniški odred.

Tega dela se je Janko Marinšek takoj in zavzeto lotil. Ko se je četniški odred bližal levemu bregu Save, je ta preteči seznam postajal vedno daljši. Domobrantski organizatorji in obveščevalci so tod nadzirali vsakega preivalca, posebno pa še pristaje OF.

Tako je ambiciozni Janko Marinšek dotedanjšega šefa Franca Slaparja spravil med četnike, sam pa je postal vodilni četniški človek za Gorenjsko. Še vedno pa je bil gestaporski sodelavec in vpliven organizator »gorenjskega domobranstva«.

Med takimi pripravami cerkljanskega terena sta Gorenjski in Dolenjski četniški odred 1. oktobra 1944 krenila iz Polhograjskih Dolomitov proti Gorenjski.

Podpolkovnik Mirko Bitenc je na sodnem procesu o tem pohodu povedal, da so se 2. oktobra zvečer ustavili v neki vasi med Šentvidom in Medvodami, 3. oktobra zvečer pa so se prišli v Zalog pri Cerkljah. Tam jih je pričakal Janko Marinšek, sami pa so o prihodu tja takoj obvestili domobrantsko postojanko v Lahovčah. Pridužil se jim je tudi odredov kurat dr. Pavle Robič.

Nenadna prisotnost četnikov je v dogajanja pod Krvavcem vnesla nove elemente. Prav tisti dan, 3. oktobra 1944, je namreč s štajersko-kamniške strani prišla na Šentursko goro tudi partizanska Šlandrova brigada. Njena naloga je bila, da napade in uniči domobrantske postojanke v Lahovčah in v Cerkljah.

S svojim prihodom so četniki naenkrat spremenili tok razvoja, kakršnega so načrtovali šlandrovci.

Tega oktobrskega večera so domobranci nad Cerkljami, in sicer v Sidražu, zaslekli z dvajsetimi domacijami, izvršili še en grozljiv zločin. V Sidraž so prišli 3. oktobra zvečer. Pri Doborški, p. d. Avčkarju,

kjer je bila partizanska jarka, so z napadom presenetili skupino kurirjev postaje G-21 in še nekaj drugih. Ubili so tri kurirje. Eden je bil domači sin Franca, njegovega očeta, gospodarja Mihaela Dobovška, so zaklali v postelji. Ranjena je bila tudi partizanka Rezka, a ji je z gospodinjjo, ki je bila tudi ranjena, in s tremi domačimi otroki uspelo pobegniti.

Ta hiša je veliko žrtvovala, saj je poleg teh 18. avgusta 1942 v prvem Kokrškem odred padel še Mihael Dobovšek mlajši.

Med vrati je bil ranjen Franc Čimžar-Goričnikov s Stefanjem gore. Po nekaj korakih se je na vrtu zgrudil. Domobranci so ga tu še huje obdelali in oropali. Misleč, da je mrtev, so ga pustili. Potem so mu pomagali šlandrovci, ki so ga odnesli s seboj v bolnišnico, a je tam podlegel poškodbam. Na pragu je bil ubit tudi Franc Šolar-Trš, komandir kurirske postaje G-12, doma v Dražgošah.

Pred odhodom so domobranci Avčkarjevo hišo zažgali.

Zal Šlandrova brigada, ki je bila v času tega domobrantskega vpada že na tem območju, o tem ni nič vedela in zato tudi ni mogla posredovati. Šlandrovci so slišali streljanje, toda prepozno.

Istega dne so domobranci pod Krvavcem ubili tudi Ivana Brleca-Pubija iz Duplice, sekretarja OF za okraj Komenda.

Taki in podobni domobrantski vdori in napadi so bili tod pogostni, skoraj vselej pa posledica ne vedno pojasnjenih izdajstev. Vse to se je, ne da bi bil Kokrški odred o tem kaj vedel, odigravalo na njegovem območju.

Zaradi takšnih razmer se je odred pripravljaval na bolj ofenzivno delovanje. K temu je sodilo sestavljanje novih in utrjevanje že obstoječih ustanov, predvsem pa ustanovitve novega, tretjega bataljona.

Jedro za novi bataljon sta dala minerska četa, ki so jo tedaj ukiniteli, in 1. bataljon, ki je bil najštevilnejši in je odstopil 2. četo s 50 borci.

Za poveljstvo vodov in čet ni bilo težav, te je bilo za bataljonsko poveljstvo. Za komandanta novega, 3. bataljona KO je bil imenovan Franc Ribnikar-Lenart, znan komandir diverzantov že v Gorenjskem odredu, v tem času pa komandir minerske čete, ki je v celoti prešla v novi bataljon. Za politkomisarija so postavili Jožeta Rotarja, študenta z Lavrice in predvojnega komunista.

Do prihoda imenovanega politkomisarija je prva poročila tega bataljona podpisoval mladi skojec, dijak Drago Justin, dotedanji politkomisar minerske čete.

Snovanje 3. bataljona je potekalo 2. in 3. oktobra 1944, in sicer pri Begunjah, v dolini Drage nad Žago. Tam se je ob prisotnosti nekaterih članov odrednega štaba zbralo 97 borcev in bork, ki so jih razdelili na dve četi in malo kasneje še na spremljevalni vod in na minersko desetine.

Za prvega komandanta 3. bataljona je bil torej imenovan Franc Ribnikar-Lenart, za politkomisarija Jože Rotar, za komandantovega namestnika Anton Lakota-Marjan, za pomočnika politkomisarija pa Ludvik Rekelj-Filip. V štab bataljona je sodil tudi intendant. Na to mesto je bila postavljena Milka Rebolj.

V 1. četi, ki je ob ustanovitvi štela 34 borcev, je bil za komandirja imenovan Franc Mihelič-Marko, za njegovega namestnika Ljubo Meglič, za politkomisarija Jože Korošec, za njegovega pomočnika pa Filip Pogacnik. V 2. četo je prišlo le 32 borcev, za njenega komandirja pa je bil imenovan preudarni in hrabri poveljnik Mihael Karo-Korel. Njegov namestnik je postal Alojz Pintar, politkomisar France Bučar, njegov pomočnik pa Jože Čebavš.

Poveljstvo bataljona je še tisti dan imenovalo tudi desetarje, vodnike in polidelegatke. Moštvo so po desetinah, vodih in četah tako porazdelili, da so borce dotedanje minerske čete pomešali z borci prejšnje 2. čete 1. bataljona.

Operativni sektor novega bataljona, ki je bil določen z istim poveljem, je obsegal ozemlje med sektorjema 1. in 2. bataljona, ki sta bila dotlej preobremenjena.

To ozemlje se je torej raztezalo med Tržiško Bistrico na zahodu in dolino Save do Trboja na jugu ter med dolino Kokre na vzhodu in bivšo državno mejo z Ljubljem in Jezerskim na severu. V povelju so bili naštet tudi kraji pod Krvavcem kot Voklo, Senčur, Luče, Olševik in Predvor, kjer je potekala meja s sedanjim 2. bataljonom in kamor naj bi bataljon odšel brž po ustanovitvi in utrditvi.

Zaradi preureditve 1. bataljona so bile v odrednih enotah tedaj izvršene številne spremembe.

Dne 5. oktobra so bili na novo imenovani: Stanislav Dobro-Karlo za komandanta 2. bataljona (dotlej je bil v d. komandanta), Vlado Perič-Planin za njegovega namestnika (vendar funkcije ni nastopil), Ivan Starman-Lord za pomočnika politkomisarija 2. bataljona, Mihael Kurik za odrednega inženirsko-tehničnega referenta, Viktor Korošec za intendanta odreda, Fani Knez-Sonja za apotekarskega referenta (ustreznosti bil bil izraz sanitetni), Nande Mohar za administratorja odrednega personalnega odseka, Nikola Bulut za komandirja štabne patrulje Kokrškega odreda.

Za komandirje in politkomisarje 1. in 2. čete 2. bataljona pa so bili imenovani: Janko Bogataj, Cvetan Pohar, Franc Hribernik, Matevž Rozman, Alojz Koblar-Marjan, Jaka Konjar in Alojz Vidmar. Vse te kadrovske spremembe so bile zvezane z ustanovitvijo novega bataljona in z dopolnjevanjem odrednih ustanov.

Sestavljanje 3. bataljona je bilo končano 3. oktobra 1944, še naslednji dan pa se je pripravil na odhod pod Krvavcem, ne da bi vedel, kaj se je medtem dogajalo v okolici Cerklj.

Tja je iz Drage krenil 5. oktobra zjutraj, se ustavil v Podgori (pod Dobro), zvečer pa se je odpravil na pot prek Tržiške Bistrice in se pozno ponoči ustavil v Gozdu nad Golnikom.

(SE NADALJUJE)

Boter Mihej so poslali dijaku za rojstni dan 30 RM. To je bila nevsakdanja vsota denarja. A denarja je bilo vedno več, čim dlje je trajala vojna. Dobil pa si zanj vedno manj. Torej dijak ni gledal več tako na papirnati vojni denar kot nekdanji sosedenski šolar, ki so bili še deloma svetli kovanci za eno, dve ali pet mark. Zdaj je vse v papirju. Rumeni kovanci za deset in pet pfenigov so tudi že davno zginili in grdi sivkasti jih nadomestujejo!

Dijak je imel na tržanski pošti hranilno knjižico in shranjen ves izkupiček prodanega nekdanjega fotoaparata, harmonike in drugi zašluzeni denar. Zdaj je še na kranski pošti dobil drugo hranilno knjižico. Vložil je botrovih trideset mark.

Dopisoval si je tudi z drugimi sorodniki in znanci. A le občasno. Od doma je prvo leto pogosto prihajala pošta. Glede pisanja je bila tudi težava. Babica je znala brati knjige, le tiskane črke. S pismenkami se ni kaj prida spoprijaznila. Mama pa je znala le slovensko pisati, komaj za najhujšo potrebo. Kaj malo je smela hoditi v šolo. Smela pa je krepko delati na kmetih. Že od otroških let. Poznana trda usoda mnogih hribovskih ljudi iste starosti!

Ker je vedela, da so tudi domači župnik pisali dijaku razglednico — v nemščini, je poiskala nekoga, ki mu je zaupala vse, kar bi preprosta mati rada sporočila svojemu sinu v tujini.

Pisanje pismen je prav v vojni dobilo velik pomen. Koliko prisrčnih pozdravov so si pošiljali nesrečni ljudje v tuje kraje in iz tujine v dra-

VALENTIN POLANŠEK

51

ROMAN

KRIŽ S KRIŽI

go domovino! Koliko ljubezni se je izlivalo na sivkasti slab vojni papir! Koliko želja po miru in družinski sreči je ostalo na papirju!

Vojna je polnila pisma... Vojna je polnila cerkve... vojna, vojna, vojna... Starci so prerokovali:

Ob času kuge se polni pekel, ob času vojne pa se polni nebesa. Nebesa?

8.

SENCA KLJUKASTEGA KRIŽA SE ŠOPIRI VSEPOVSOD VEDNO BOLJ KRUTO. četudi je septembra 1943 Mussolinijev fašizem v Italiji propadel in se je vojna gibal k neizogibnemu koncu nemškega nacizma.

Kljukasti križ pa so nosili ljudje. Ljudje iz različnih nagibov. Priprani nacionalisti, ki so togo izpolnjevali strankina navodila in verovali v že nekaj časa napovedano »čudežno orožje«, ki ga ima firer pripravljenega. Kljukasti križ pa so nosili tudi bedaki, ki niti niso prav vedeli, kaj je hitlerizem, pa so tudi pokorno izpolnjevali povelja, ki so jim jih posredovali mali nadrejenci. In takih ni bilo malo. Takih je bilo v vsaki ulici precej. Takih je bilo skoraj v vsaki hiši, kjer je stanovak po več družin skupaj. So bile babe, ki so »vlekile denar« za dedcem, ki je bil pri vojaki ali pogrešan ali pa je celo padel. Take babe so bile v večjem številu nevarne simpatizerke njavega režima. Potem so eksistirali dedci, ki so bili zaradi »takih ali takih strankinih uslug in iz potrebe po vzdrževanju vojne morale v zaledju« oproščeni vojske. Se razume, da so taki ostajali fanatični nacisti.

Tak primer je bil orožnik Orlitš.

V Rožu, od koder je prihajal, je že kot brezposeln mladenič začel črtiti kmete, saj je v njih videl krivdo, da je na svetu, da je slovenskega porekla, da je zapostavljen od onih, ki prihajajo iz nemških krajev. Mladi Orlitš se je poizkušal v raznih krajih v razglah poslih. Tako je v kriznih letih prišel v kroge »hajmatkrajsov«, ki so bili leglo velenemškega duha in kajpak tudi ilegalno zbirališče nacionalsocializma, ki je januarja devetnajstotriidesetega leta prišel v Nemčijo na oblast.

S »šubundlarjem« Korajžnikom sta se nekaj časa pajdašila. Še februarja štirinidesetega leta pogorel socialdemokratski »šubund« in z njim celotna stranka, se je Korajžnik, ki se je seveda pisal Koreischnigg, vedno bolj bližal Orlitšu, ki se je seveda podpisoval Orlitsch. Ko so na Dunaju istega leta julija ubili nacisti avstrijskega kanclerja Engelberta Dollfußja, je dejal Orlitsch Koreischniggu:

— Tako se dela prava revolucija, ne pa taka kot vaša!

Koreischnigg je bil v tistih dneh v velikih škripcih. Bal se je, da bi policija izbrskala kje njegovo ime in bi ga dali za zapah. Zato je nameraval uiti prek Jugoslavije na Češko, kamor se je glavnina »šubunda« izmaknila v burnih februarjskih nočeh. Tudi Orlitsch se je vzne mirjal.

— Preden me zaprejo, se umaknem v inozemstvo! je zaupal Koreischnigg. V NSDAP-ilegalu je veljalo geslo:

Izogniti se aretaciji in se umakniti prek Jugoslavije v Hitlerjevo Nemčijo za »ostmarklegijo«.

Koreischnigg pa je debelo gledal, ko je izvedel, da so Orlitscha sprejeli celo v žandarmerijsko šolo.

Po posredovanju hajmatkrajsovskih ilegalcev je prišlo tako daleč.

— Ti si pa za vraga! Znajdeš se. Na zunaj si sedaj avstrijski orožnik, znotraj pa si nacionalsocialist.

(SE NADALJUJE)

MIHA KLINAR

17

TANGENTE OB BOROVEM ROMANU »ODLOŽENI«

(IZPISI IZ DNEVNKA)

Da bi razbremenila svoj 22. in 24. armadni korpus v smeri negotovega umika po dolinah reke Ibar in Zahodne Morave, po tako imenovani »črni poti«, je vrh tega napotila svoj 91. armadni korpus s Kosovega čez Novi Pazar in Sjenico po dolini Lima proti Višegradu po tako imenovani »zeleni poti«.

Ker pa je bil 21. armadni korpus v Črni gori v okolici Danilovgrada zaradi močnega in odločnega odpora 2. korpusa NOVJ z velikimi izgubami odbit s smeri, ki mu je bila določena proti vzhodu, in je postal njegov umik dvomljiv, je moral poveljnik skupine armad E po svojem prihodu z letalom v današnji Titograd zaradi kritične situacije spremeniti svoj načrt za nadaljnji umik. Tako se je moral 91. armadni korpus pri prihodu iz Sjenice na Lim, namesto da bi nadaljeval pot proti Višegradu, obrniti na jug v Črno goro, da bi podprl nemški 21. armadni korpus in mu omogočil umik v novodoločeno smer Titograd—Kolašin—Bijelo Polje—Prijepolje—Višegrad, pa tako imenovani »svetlosinji poti«.

Okrog dva meseca sta se ta dva nemška korpusa s štirimi popolnimi divizijami (22., 41., 181. in 297.) zadržala v neprestanih bojih v Črni gori in Sandžaku ter izgubljala razen mošta dragoceni čas, orožje in opremo. Konec decembra je bila osvobodjena Črna gora, tako da je bila do konca leta 1944 popolnoma osvobodjena vsa Srbija, Makedonija, Črna gora, Dalmacija ter velik del Bosne in Hercegovine. Fronta se je ustavila kakih

sto kilometrov zahodno od Beograda v Sremu, se obrnila nato na jug proti Sarajevu, potem proti zahodu do Jadranskega morja. Sovjetski enot ni bilo več v Jugoslaviji, edino na severu ob reki Dravi so bile (od nejugoslovanskih enot) bolgarske enote.

In kaj so v tem času počele britanske enote, ki so se izkrcale v Grčiji. Dne 7. novembra 1944 sem v partizanskem Slovenskem poročevalcu med novicami z bojišč našel novico z grškega bojišča: »V Grčiji zavezniške čete skupno z NOV Grčije (ELAS-om) prodirajo proti severu in so oddaljene le še 65 km od jugoslovanske meje.« Toda že dva meseca kasneje — dne 4. januarja 1945, je glasilo NOV in PO Slovenije Naša vojska poročala o koncu te »sloge« in novem položaju v Grčiji v članku Uničenje izdajalskih čet v Epiru, ki ga citiram skoraj v celoti, ker je vsaj v šolski zgodovini) šel oni čas v pozabo, čeprav je bil to praznopravni začetek državljanske vojne v Grčiji, ki je trajala vse do leta 1949, ko so grško revolucijo zadušili Američani (ZDA):

»Poročilo smo že o vznemirjenju angleške javnosti in o ponovnem pretresanju upravanja angleške oborožene intervencije v Grčiji v angleškem spodnjem domu. Govor angleškega zunanjega ministra Edena ob tej priliki je označeval angleški tisk kot željo angleške vlade, da pomiri ogorčenje, ki je zajelo angleško ljudstvo in ki ga je izrazil poslanec Harris z besedami: Med ljudskimi množicami v Angliji vlada veliko nezadovoljstva, ker... njegove sinove uporabljajo za streljanje na naše zavezničke (ELAS), ki se je od leta 1941 borila proti Nemcem (op. p.). MI SEJEMO SEME NOVIH VOJN! V svojem govoru je minister Eden 20. decembra 1944 izjavil, da britanska vlada ne nasprotuje regentstvu in da je za enotno vlado v Grčiji, v katero naj bi prišli tudi predstavniki EAM-a. V debati je grupa članov laburistične stranke zagovarjala, da bo glasovala proti vladi, če ne bo grška kriza rešena do 16. januarja 1945, ko bo ponovno sklicana splošna zbornica.

Toda že 23. decembra 1944 je poročala agencija Reuter, da je izvršni odbor delarske stranke (laburistične stranke) v Glasgovu izjavil, da so DOGODKI v GRČIJI RAZBILI ZADNJE ILUZIJE O BORBI ANGLEŠKE VLADE ZA DEMOKRACIJO.

Odbor je zahteval TAKOJSNO PREKINITEV VOJNE PROTI GRČIJI, odstop laburističnih poslancev iz vlade in prekinitev političnega premirja (s konservativci).

Celo v zgornjem domu (lordska zbornica) je prišlo do ostrih izstopov proti vladni politiki v Grčiji. Po londonskih poročilih (22. decembra 1944) je lord Farington predložil zbornici resolucijo, v kateri je med drugim rečeno: »Zbornica obžaluje, da je politika britanske vlade v Grčiji privedla do bojne akcije proti našim zaveznikom.« Pogoje generala Scobieja je označil kot pogoje predaje (ultimat) in ne premirja ter kot take (za EAM in ELAS) nesprejemljive. V nadaljevanju je (lord Farington) dejal: »Niti najmanj se ne bi začudil, če bi slišal o primerih, ko so naši (britanski) vojaki pokazali največjo nenaklonjenost proti temu, da bi se borili proti Grkom in da so vsaj nekateri vojaki odklonili BOMBARDIRANJE ATEN. To — če se bo še nadaljevalo — LAHKO PRIVEDE DO UPORA MED NAŠIMI VOJAKI v Grčiji, ki ne žele, da bi se borili proti Grkom.«

Lord Farington je zelo verjetno mislil na britanske vojake iz dominionov, kakršne smo leta 1945 spoznali tudi v coni A in ki so bili v veliki večini na strani revolucionarnih osvobodilnih vojsk, ker so nosili v sebi enake težnje in jih demonstrativno tudi izražali, kakor sem v tem zapisu že omenil. Ti vojaki so bili v celoti na naši strani, saj so se namesto britanskih znakov začeli okraševati z rdečimi petokrakimi zvezdami in nas ob srečanjih pozdravljali s pestjo ali s prstoma v obliki črke V in vzklikom Tito. Zato je zavezniška komanda kmalu zamenjala te enote s poljskimi andersovci v ameriških uniformah, ki so jih že prej prevzgojili v zagrizene protikomuniste in naše sovražnike in seveda tudi sovražnike nove Poljske. Angleške »dominionske enote«, na katere je verjetno mislil tudi lord Farington, so nekega dne vkrcali na preokceanske ladje v tržaškem pristanišču, da bi jih prepeljali nazaj na indijski subkontinent, a so na morju »naletele« na mine in se potopile, ne da bi se kdo rešil, kakor smo zvedeli kmalu potem.

Če se prav spominjam, so o tem pisali tudi nekateri časopisi. Anglija je namreč v tistem času še vedno upala, da bo na »svoj star in preizkušen način« obvladala stari britanski imperij in ga ohranila.

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

Izvršni svet OS Radovljica je na 24. seji 9. novembra soglašal z osnutkom odloka o zaščiti vodnih virov in zajetju na območju radovljiške občine. Sprejel je sklep o razveljavitvi odredbe o pošiljanju cenikov za posamezne izdelke in storitve občinski skupnosti za cene. Obravnaval je več premoženjsko pravnih in lokacijskih zadev ter poročilo o uresničevanju družbenega dogovora o kadrovske politiki v občini Radovljica in o odlikovanjih. Preučil je tudi informacijo občinske zdravstvene skupnosti o pogojih izvajanja programa zdravstvenega varstva v radovljiški občini za leto 1982. Na seji so imenovali 6-člansko delovno skupino za usklajevanje aktivnosti glede premika delovnega časa in imenovali. Draga Rozmana za člana odbora podpisnikov družbenega dogovora o varstvu, urejanju, vzdrževanju in postavljanju spomenikov NOB v občini Radovljica.

Predsedstvo občinske skupščine Radovljica je na prvi novembrski seji pregledalo izvajanje sklepov oktobrskih zasedanj vseh treh zborov skupščine ter se dogovorilo o vsebini gradiv za prihodnje zasedanje zborov skupščine, ki bo 24. novembra. Obravnavali so tudi dogovor in problematiko podeljevanja odlikovanj SFRJ v občini Radovljica.

V sejni dvorani občinske skupščine Radovljica je bila 11. novembra prva seja zbora podpisnikov družbenega dogovora o oblikovanju in izvajanju kadrovske politike v občini Radovljica. Na seji so imenovali 9-članski izvršni odbor in izvolili predsednika zbora podpisnikov. Sprejeli so poročilo o izvajanju družbenega dogovora, ki ga je pripravil sekretariat za občo upravo in družbene dejavnosti ter predlog sprememb in dopolnitev družbenega dogovora o oblikovanju in izvajanju kadrovske politike v občini Radovljica, ki so ga predložili v potrditev zborom občinske skupščine Radovljica.

Predsednik OK SZDL Radovljica Miro Birk je 10. novembra popoldne sklical delovni posvet predsednikov vseh svetov, koordinacijskih odborov in komisij predsedstva OK SZDL. Namen posveta je bil, da se dogovorijo o oblikovanju gradiv in vsebinskem pristopu razprav na programski seji občinske konference SZDL, ki bo po sklepu zadnje seje predsedstva v prvi polovici decembra.

Občinski komite ZKS Radovljica skupaj z medobčinskim študijskim središčem CK ZKS v Kranju tudi v letošnjem izobraževalnem letu 1982/83 organizirajo v centru za obrambno usposabljanje v Poljčah petdnevne seminarje o samoupravljanju v združenem delu za vodje TOZD, sekretarje osnovnih organizacij ZK in predsestnike delavskih svetov. Prvi seminar bo že od 15. do 20. novembra 1982. Predvideno je, da se bodo letošnjega seminarja udeležili predvsem delavci iz negospodarstva, ki se morajo prijaviti na komiteju v Radovljici do 1. novembra.

Delovnega posveta, ki je bil dvakrat v oktobru s sekretarji osnovnih organizacij ZK pod vodstvom sekretarja in izvršnega sekretarja občinskega komiteja ZK Radovljica, se je udeležilo nad 120 sekretarjev. V novembru bo na osnovi sprejetih sklepov ponovno sklicano posvetovanje sekretarjev po posameznih gospodarskih in krajevnih območjih. Sekretarji bodo poročali o uresničevanju nalog pri izvajanju ukrepov, ki se nanašajo na stabilizacijo, izvoz, omejevanje porabe, ugotavljanje in odpravljanje izgub, odnos do družbene lastnine, odgovornost posameznikov, preskrba prebivalstva in drugih tekočih nalogah.

Občinska konferenca ZSMS Radovljica je zadnjo soboto v oktobru organizirala preko svoje komisije za revolucionarne tradicije, vodil pa ga je Janko Bolčina-Janček, pohod po partizanskih poteh. Iz Spodnjih Gorij je pohodna kolona mladih krenila na Poljane in na Obrance, odhod v partizansko bolnico Zakop, čez Ravne, skozi Srednjo Radovno, Krnico v Zgornje Gorje. Vreme, ki je prvi pohod, predviden 23. oktobra, preprečilo, je bilo tokrat mladincem izredno naklonjeno.

Na prvi seji novimenovalne komisije za informativno dejavnost pri občinski konferenci ZRVS Radovljica konec oktobra so se dogovorili o letošnjem razpisu natečaja po osnovnih solah za najboljši spis ob dnevu JLA. Oblikovali so predloge za podelitev priznanj ZRVS v letu 1982 zaslužnim rezervnim starešinam in organizacijam in presodili uresničevanje nalog in program dela komisije v letu 1982.

Predsedstvo OK SZDL Radovljica je razposlalo vsem KK SZDL razpis zvezne konference SZDL Jugoslavije za natečaj zvenih priznanj najuspešnejšim krajevnim skupnostim v tekmovalstvu v ureditvi kraja in učinkovitosti krajevnega samouprave. Predloge bo obravnavalo predsedstvo na prihodnji seji.

Na seji koordinacijskega odbora za proslave pri predsedstvu OK SZDL Radovljica 9. novembra so se dogovorili o organizaciji in izvedbi letošnje proslave dneva republike, ki bo v petek, 26. novembra, na Bledu. Sprejeli so tudi izhodišča in osnutek programa občinskih proslav in prireditev za leto 1983, upoštevajoč stabilizacijske pogoje in možnost nosilcev programov.

V sklopu širokih prizadevanj za racionalizacijo in varčevanje je tudi izvršni svet skupščine občine Radovljica na prvi novembrski seji sprejel odredbo o razporeditvi novega delovnega časa v upravnih organih občinske skupščine Radovljica. Za upravne organe je določil premakljiv delovni čas zjutraj od 7,30 do 8,30 ure, popoldne od 15,30 do 16,30 ure, v sredo pa med 17,30 in 18,30 uro. Ta delovni čas velja tudi za vse pravosodne in druge državne organe v občini. Stranke bodo lahko opravljale uradne zadeve razen popoldne tudi ob ponedeljkih od 14,00 do 15,30 in ob sredo od 14,00 do 17,30 ure.

Prvi novembrski teden je bil na Bledu štiridnevni seminar o razvoju gospodarskega sodelovanja z državami v razvoju, ki ga je organiziral ljubljanski center za proučevanja sodelovanja z državami v razvoju skupaj z Gospodarsko zbornico Slovenije in Jugoslavije. Udeležilo se ga je nad osemdeset predstavnikov združenega dela, znanstvenih in strokovnih organov.

Center za družbenopolitično izobraževanje pri fakulteti za SPN ljubljanske univerze je prvi teden v novembru organiziral v republiškem izobraževalnem centru v Radovljici seminar o demokratičnem centralizmu v ZK in odgovornosti. Udeležilo se ga je okoli 80 občinskih družbenopolitičnih delavcev iz vseh slovenskih občin.

Neurje, ki je sredi oktobra zajelo večji del Gorenjske in drugih krajev Slovenije, je povzročilo tudi precej škode na komunalnih objektih, stavbah in na kmetijskih površinah v Bohinju. Po oceni štaba civilne zaščite iz KS Bohinjska Bistrica je škoda znašala okoli 800 tisoč dinarjev. O posledicah neurja je razpravljala tudi izvršni svet OS Radovljica in sprejel nekatere sanacijske ukrepe.

Pri osnovni šoli Bratov Žvan v Gorjah so delavci SGP Gorenje iz Radovljice v oktobru zaključili z izgradnjo prizidka k osrednji šolski stavbi. Razen tega bodo obnovili tudi kanalizacijo. V prizidku bodo spodaj prostori za pripravo hrane, skladišča, kabineti in temnica, učilnica tehničnega pouka ter zgoraj sobodna kuhinja in jedilnica. Naložba je veljala okoli 12 milijonov dinarjev.

Delovna skupnost muzejev radovljiške občine je na oktobrski seji sprejela sklep o delnem krčenju vodniških ur v vseh muzejih. Razen ob ponedeljkih, ko bodo vsi muzeji zaprti, bodo zaradi zakonskih določil o omejitvah zaposlovanja po pogodbah (vodniki so le upokojeanci) skrčili tudi število ur in dnevov v vseh muzejih. Muzej talcev v Begunjah bo odprt po 1. novembru le tri dni tedensko, muzej Tomaža Godca v Boh. Bistrici pa po potrebi in željah obiskovalcev. S sklepi skupnosti so bili seznanjeni Skupščina občine, Kulturna skupnost in občinski odbor ZZB NOV Radovljica.

V hotelu Golf na Bledu je bila v soboto, 6. novembra, zvečer sklepna prireditev in srečanje udeležencev letošnjega rekreativnega tekmovanja RTV Ljubljana »Brazde vzdržljivosti« za »Kaveljce« in »Korenine«. Srečanja se je udeležilo okoli 400 tekmovalcev in tekmovalk ter gostov. V družabnem programu, ki ga je vodil Mito Trefalt, je uspešno nastopila tudi godba na pihala iz Gorij.

Na 13. mednarodnem sejmu učil od 25. do 29. oktobra v Beogradu, ki je osrednja tovrstna sejemsko prireditev pri nas in med največjimi v Evropi, se je predstavil tudi Elan Begunje s tekmovalnimi in šolskimi športnimi orodji, domačim trimom, predšolskim programom in športnim podom Elastran. Elanovi izdelki so pritegnili veliko pozornost obiskovalcev sejma.

Na Resju pri Podvinu, kjer ima KŽK Kranj Kooperacija Radovljica lepo negovan sadovnjak, so letos pridelali nekaj nad sedemsto ton kakovostnih jabolk, čeprav so prvotno računali na okoli osemsto ton. Do 20. oktobra so obrali vse sadeže. Prodali so tudi že vse količine obranih jabolk po zmernih cenah od 16 din za kilogram in nižje, kar je odvisno od sort in kakovosti. Letošnji pridelek je za okoli 60 ton višji od lanskega. Dvajset ton zlatega delišesa so vskladiščili.

Na blejskih Blatah so septembra začeli z obnovitvenimi deli na tamkajšnji farmi krav molznic, ki je last KŽK Kranj — Kooperacija Radovljica. Obnovljena farma bo dobila sodobne prostore za 170 krav, močno naprave, skladišča in posebne prostore za vzrejo telet. Naložbo cenijo na okoli 70 milijonov din, ki jih bodo pokrili iz bančnih kreditov, sredstev občinske skupščine in lastnim deležem.

Obrotno združenje Radovljica je izdalo brošuro Pregled obrtnih dejavnosti v radovljiški občini 1982 v 1000 izvodih. Brošura obsega natančen popis vseh obrtnikov z naslovi po vrstah dejavnosti in panogah, kar bo koristilo zlasti delovnim organizacijam in krajevnim skupnostim, ki so vezane za kooperacijske odnose in poslovno sodelovanje.

V Cankarjevem naselju v Radovljici so delavci SGP Gorenje Radovljica do konca oktobra zgradili dva nova stanovanjska bloka s 67 stanovanji, ki so jih novi stanovalci naselili v prvih novembrskih dneh. V naselju bodo do konca prihodnjega leta zgradili še dva takšna bloka s 67 stanovanji.

V fotogaleriji »Pasaža« v radovljiški graščini je Fotokino klub Radovljica v sodelovanju s fotosekcijo Triglavski narodni park Bled 5. novembra odprl foto razstavo o divjadi v naravnem okolju Triglavskega narodnega parka. Sedem članov sekcije, ki so doslej razstavljali že na treh razstavah, se predstavljajo s 27 izbranimi deli.

V revirju lovske družine Bohinjska Bistrica je oktobra uspelo domačemu lovcu Zvonetu Novoselcu upleniti 130 kg težkega medveda, ki je v zadnjem času povzročal veliko škodo tamkajšnjim ovčerejem. Po letu 1914 je, kot trdijo lovci, to drugi uplenjeni medved na bohinjskih loviščih.

NOVA AKCIJA ZA VARSTVO OKOLJA

Upravni odbor Turističnega društva Jesenice je soglašal, da tudi v jeseniški občini sledimo zgledu pionirske organizacije mladih varuhov narave na Reki in da se s to posebno akcijo, poleg že dosedanjih prizadevanj, še povečajo naporji za varstvo okolja v občini.

Če boste namreč na Reki na ulici odvrgli cigaretni ogorek, papir ali kakšno drugo smet, se vam lahko zgodi, da vas bo dohitel osnovnošolec v uniformi tako imenovane modre izvidnice in vam dal v roke rdeč listek, na katerem bo pisalo: »Opozarjamo vas, da s svojimi zanimkami navadami onesnažujete okolje in s tem dajete slab zgled mladim. Hvaležni vam bomo, če v prihodnje tega ne boste počeli. Mladi želimo živeti v čistem in zdravem okolju. Pridružite se naši akciji za varstvo okolja v korist sedanje in bodoče generacije.« Te modre izvidnice imajo tudi bloke z listki, na katerih piše: »Vaš pozitivni odnos do okolice zasluži priznanje in pohvalo.« Takšne zelene listke prejema prebivalci, ki prizadevno skrbijo, da je okolica bivališč, delovnih organizacij in drugih površin ter zgradb vedno lepa.

Upravni odbor je o tej pobudi obvestil tudi občinski konferenci SZDL in ZSMS, postajo milice, občinsko zvezo DPM in občinsko komunalno skupnost. Od občinske konference SZDL je v zvezi s tem že prejel ustrezno soglasje in podporo. V njem sporočajo, da OK SZDL Jesenice podpira to in vse druge akcije ter aktivnosti v zvezi s prizadevanji za varstvo okolja in čuvanje narave. Sporočajo tudi, da bodo, če bo to mogoče, vključili v to akcijo tudi svet za ekologijo in varstvo okolja, ki je v postopku ustanavljanja.

Opozorili na razne nepravilnosti in menili, da bi o tem morali neprestano opozarjati prebivalce prek sredstev javnega obveščanja. Med drugim je bilo rečeno, da zasebni lastniki hiš in površin v glavnem lepo skrbijo za poslopja in okolico. Ne povsod, so pa stanovanjski bloki, kjer je onesnaženost že kritična. Konkretno, nekateri starši v stolpnici zahodno od carinarice dajejo polne posode s smetmi svojim otrokom, ki so se tako majhni, da jih ne morejo stresti v kontejner, ampak jih odlagajo kar poleg, ali pa celo v kletna okna carinarice. Nekateri mečejo smeti kar skozi okna, konkretno v spominski park na Plavžu iz zahodno stoječih stolpnici. Smetnjakov je v glavnem povsod premalo. Pred bolnico se ustavljajo in kar v avtomobilih prenačujejo delavci na začasnem delu v tujini, za njimi pa ostaja kup smeti. Na tem parkirišču bi morali biti vsaj sodi za odpadke, kot je to drugod na počivališčih ob cestah.

za red in čistočo. Navzoči so tudi menili, da je za uveljavitev teh ukrepov treba izreči vso pohvalo novi »garnituri« skupščine občine.

Precej je bilo pripomb tudi na račun parkiranja, hoje po zelenicah in njihovem uničevanju. Hitreje bi se moralo počistiti odpadlo listje, ker lahko ob deževju zamaši kanalizacijo. Ena od članic je pri tem kritizirala počasnost komunalnih delavcev. Predlagano je bilo, da bi v to akcijo vključili tudi mlade, ki po končani osnovni šoli čakajo na delo in postopajo.

Po obširni razpravi o tej problematiki so se navzoči strinjali s predlogom, da se v okviru turističnih podmladkov na osnovnih in srednjih solah prične s predlagano akcijo. Tako bodo pri turističnih podmladkih formalni eno ali več trojk učencev, ki bodo nosili Titovke, na rokavu pa zelen trak, na katerem bo bel napis »VARSTVO OKOLJA«. Te trojke bodo vsake štirinajst dni obhodile svoje območje in z rdečimi listki opozarjale kršitelje — onesnaževalce okolja ter izročale zelene listke kot pohvale za prizadevanja pri olepšavi mesta.

Področja sol bodo ista, kot so že določena za očistevalne akcije, in sicer: turistični podmladek osnovne šole Karavanski kurirji NOV območje Koroške Bele, Javornika, Javorniškega rovtja, Dobrave in Kočne, osnovne šole Prežihov Voranc območje krajevnih skupnosti Sava in Podmežakla, osnovne šole Tone Cufar območje Plavža in Hrušice, srednje šole za zdravstvene delavce zahodni del Jesenic, center srednjih sol območje od gimnazije do Korotana in Podmežaklo, srednje šole ŽIC območje od TVD Partizan do bencinske črpalke na Senožetih.

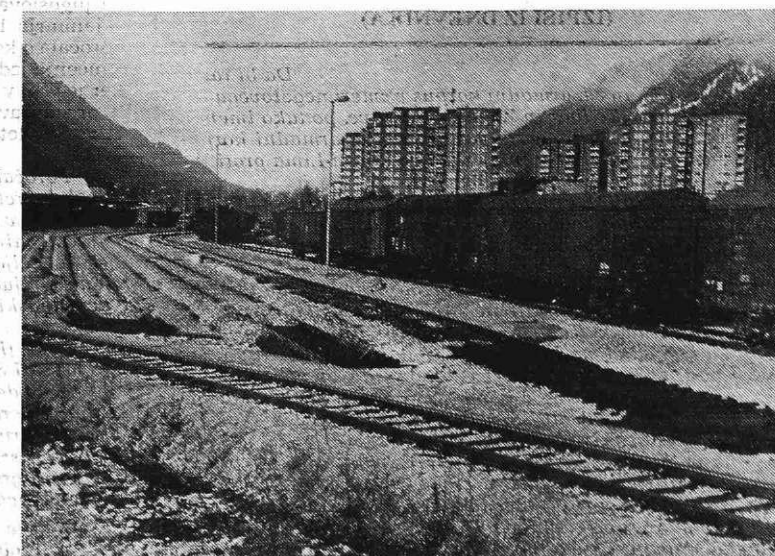
Člane trojk varstva okolja bodo o nalogah poučili mentorji na šoli.

Predstavnik postaje milice se je obvezal, da bodo vsem posredovali ustrezen občinski odlok in republiški zakon. Trojke bodo pregledovale okolje po pouku, to je v času svobodnih dejavnosti. Trakove za rokave in bloke z zelenimi ter rdečimi listki za opozorila in pohvale bo preskrbelo turistično društvo, stroške za nabavo tega pa naj bi prevzela komunalna skupnost, ki je že doslej nagrajevala očistevalne akcije. Predvidevajo, da bi vse to uredili čimprej, najkasneje do spomladi, ko bo sneg skopnel in bo potrebno temeljito čiščenje vsega območja.

Ob tej priložnosti je bila turističnemu podmladku osnovne šole Tone Cufar izrečena posebna pohvala za čiščenje obrežja Jesenice. Pri tem delu so zbrali tudi toliko starega železa, da so pri Dinusu zanj prejeli 2.500,00 din, ki jim bodo prav prišli za delovanje podmladka.

Tovarišica Ema Vesek, članica komisije za turistični podmladek pri Turistični zvezi Slovenije, je navzoče seznanila, da se bodo podmladki tudi vključili v pionirske igre in v izdelavo spominkov. Pri tem naj bi na solah pomagali pedagogi za likovni in tehnični pouk. Po solah naj bi zbrali najboljše izdelke in jih nato na eni od sol, ali v drugem najbolj ustreznem prostoru, prikazali na občinski razstavi. S te razstave bi zbrali najboljše za republiško razstavo. Razen tega se pripravljajo še ena turistično-ovzgojna novost. V dogovoru s Turistično zvezo Slovenije in republiškim Zavodom za šolstvo bodo na solah uvedli fakultativni predmet »osnove turizma«. Pripravljajo ustrezen seminar, ki se ga bodo udeležili predavatelji tega predmeta. Navzoči so menili, da naj bi to bili mentorji, ki to dejavnost že nekoliko poznajo. Pričakujejo, da bo tudi občinska izobraževalna skupnost pokazala vse razumevanje do te novosti, vsaj glede na turistično razvitost občine.

B. B.

Razširjanje »železnih cest« na jeseniškem kolodvoru. (Foto I. Kučina)

SESTANEK NA REPUBLIŠKI KONFERENCI ZRVS SLOVENIJE

Pred dnevi so se v Ljubljani sestali predstavniki in sekretarji občinskih konferenc ZRVS in predstavniki za informativno-propagandno dejavnost občinskih konferenc ZRVS. Seje so se udeležili tudi nekateri člani izvršnega sveta SRS in člani sekretariata za ljudsko obrambo SRS.

Na seji so najprej obširno spregovorili o aktualnih političnih in gospodarskih razmerah pri nas in pri tem ugotovili, da smo več let živeli v razmahnjeni potrošnji vseh oblik in da smo prepočasni reševali strukturne probleme v gospodarstvu (surovine, energija, hrana, predelovalna industrija, ekonomski odnosi s tujino itd.). Potrošnja, predvsem investicijska, je v dobri meri slonela na zadolževanju v tujini, domače gospodarstvo pa ni težilo k umirjanju in inflacija se je vztrajno povečevala ter dobila že zaskrbljujoče razsežnosti. Mnogo več smo trošili, kot smo naredili, kar nam je začelo rahlirati ekonomsko stabilnost, pa tudi stabilnost družbe in sistema. Mnogokrat smo pozabljali, da svoj osebni in družbeni standard lahko gradimo le in izključno na novi vrednosti, ki jo ustvarjamo v materialni proizvodnji. Sedaj so računi za tako obnašanje v preteklosti na mizi. Računi za dolgoročno v tujini so nam znani in treba jih bo poravnati.

Glede težkega gospodarskega položaja, je bilo poudarjeno, moramo delavskemu razredu in občanom odkrito povedati, kakšen je naš resnični gospodarski položaj in kateri razlogi so nas pripeljali do tega. Naš položaj je težak, ni pa brezizhod, so menili udeleženci izredne seje. V teh zaostrenih gospodarskih in političnih razmerah moramo še bolj kot kdaj koli prej krepiti sistem socialističnega samoupravljanja, demokratičnosti odnosov, odprtosti in javnosti delovanja. Bitka za stabilizacijo mora postati sestavni del našega življenja in dela. Težave in probleme, v katerih smo, moramo jemati kot težave ene od etap našega razvoja, ki je bil prehitel in ki je presegal stvarne možnosti.

Ena izmed najpomembnejših nalog, ne samo ta hip temveč tudi v prihodnje, je izvoz, ki mora temeljiti na večji proizvodnji na podlagi kvalitativnih dejavnikov, na večjem izkoriščanju vseh naših materialnih, naravnih in drugih bogastev. Varčevanje oziroma množično gibanje varčevanja je treba sprožiti na vseh ravneh našega gospodarskega sistema. Organizacije združenega dela, občani in vsa naša socialistična samoupravna družba morajo zagotoviti redno odplačevanje naših dolgov v tujini.

Udeleženci izredne seje so se tudi podrobno seznanili z novim zakonom o splošni ljudski obrambi (SLO). V zakonu je precej novosti, med katerimi so najpomembnejše: tele: nadaljnje podružbljanje obrambe in družbene samozasčite; prilaganje sistema, da bo uspešno deloval v vseh izrednih razmerah; enotno delovanje SLO in družbene samozasčite; določitev posebne naloge ZKJ v nadaljnjem razvoju in krepitvi SLO in družbene samozasčite; določitev mesta in vloge komitejev za SLO in družbeno samozasčito; obdelava funkcij Predsedstva SFRJ na področju SLO in družbene samozasčite in usklajevanje tega sistema s spremembami v naši družbi. Poleg tega so še nekatere spremembe glede pravic in dolžnosti delovnih ljudi in občanov, organizacij združenega dela, krajevnih skupnosti, družbenopolitičnih in drugih družbenih organizacij, oboroženih sil, civilne zaštite, pazovanja in obveščanja, usposabljanja idr. Ta zakon je začel veljati 1. maja 1982, objavljen pa je bil v Jradnem listu SFRJ št. 21/82.

Dinamični razvoj našega družbenopolitičnega sistema, nova spoznanja, do katerih smo se dokopali pri zvezanju in uporabljanju koncepcije splošne ljudske obrambe in nove ocene glede možnega ogrožanja naših ustavne ureditve, svobode in neodvisnosti so narekovale potrebo po ustreznejšem zakonskem normiranju sistema splošne ljudske obrambe, zaradi česar je steklo pripravljaje in sprejemanje novega zakona o splošni ljudski obrambi.

Pri nas je precej časa ugotovljano in ocenjeno, da nevarnost specialne vojne za majhne in srednje države. Opažamo namreč, da so različni samostojnega in svobodnega razvoja teh držav v svojih agresivnih načrtih uporabljajo strategijo osrednega nastopanja, katere bitvo je v tem, da najprej skušajo z znanimi načini in sredstvi oslabilo trdnost in ustavno ureditev države, za katero se zanimajo, da bi asneje, če jim to uspe, lahko laže oslegli spremembo njene ustavne ureditve v svojo korist ali odkrito agresijo na to državo. Potemtakem je de-

stabilizacija ustavne ureditve praviloma prva faza v nastopanju sovražnika, ki skuša ogroziti neodvisnost in svobodo kake države. Znano je, da imamo, žal, tudi mi nasprotnike svobode in neodvisnosti naše države, zlasti pa naše socialistične samoupravne družbene ureditve. Zato je treba pričakovati, da bo sovražnik uporabljal to strategijo tudi proti nam, vemo pa, da to skuša na razne načine. Zato je ocenjeno, o čemer ni nobenega dvoma, da vsaka slabitev naše notranje stabilnosti in ustavne ureditve hkrati pomeni posredno ogrožanje naše neodvisnosti in svobode države. Če izhajamo iz tega, se mora obramba države začeti s čuvanjem in obrambo naše ustavne ureditve oziroma socialistične samoupravne družbene ureditve. Zato morajo biti sile SLO hkrati tudi sile družbene samozasčite in nasprotno, sile družbene samozasčite morajo biti v primeru potrebe tudi sile SLO.

Predsednik RK ZRVS Slovenije Janez Japelj je spregovoril o nalogah ZRVS v prihodnjem letu. Poudaril je, da je ena najpomembnejših nalog ZRVS nadaljnje vključevanje v socialistično zvezo. Na tem področju so bili po njegovih besedah doseženi pomembni rezultati. Danes ne govorimo več: SZDL in mi, temveč čutimo in se zavedamo, da smo pomemben del SZDL zlasti pri uveljavljanju SLO in družbene samozasčite. Čeprav je ZRVS družbena organizacija, je njena politična vloga zelo pomembna. Rezervni vojaški starešine se vključujejo v vse oblike družbenopolitičnega življenja in delegatskega sistema ter sodelujejo v raznih organih, ki se ukvarjajo s tematično SLO in družbene samozasčite. Prav v današnjem trenutku je sodelovanje RVS v družbenopolitičnem sistemu še kako potrebno. RVS morajo opozarjati na napake, hkrati pa biti tudi za zgled pri delu in sodelovanju v raznih akcijah naše družbe. Napačno bi bilo, če bi se bojevali samo proti nepravilnostim, pri tem pa zanemarili kreativno delo in uresničevanje vseh ciljev, ki smo si jih zastavili v naši družbi v nadaljnjem razvoju socialističnega samoupravljanja.

Rezervni starešine se morajo povsod zavzemati za krepitev bratstva in enotnosti med jugoslovanskimi narodi in narodnostmi. S svojim delovanjem morajo spodbuditi tudi korenine delovanja notranjega in zunanega sovražnika in povečati budnost na tem področju.

Predsednikom in sekretarjem občinskih konferenc je Janez Japelj svetoval, naj se povežejo s predsedniki komitejev za SLO in družbeno samozasčito občinskih konferenc ZKS in s predsedniki SZDL ter občinskih skupščin in jih seznani z dejavnostjo organizacije ZRVS in njenim programom. Usposabljanje je treba planirati tako, da bodo enake tekmeljale tako za člane organizacije kot tudi za druge prebivalce in mladino.

V PONEDELJEK SEJA OBČINSKE KONFERENCE ZVEZE KOMUNISTOV

Predsednik Lojze Kalan v ponedeljek, 22. novembra, sklicuje peto sejo občinske konference ZKS Jesenice. Članom konference so v razpravo predloženi aktualni idejnopolitični problemi pri uresničevanju politike gospodarske stabilizacije.

Ob vabilu za sejo so člani dobili tudi nekaj pisnega gradiva, v katerem so zajeta naslednja vprašanja:

- aktualna vprašanja idejne in akcijske usposobljenosti zveze komunistov,

- uveljavljanje odgovornosti občinske konference ZKS Jesenice za delo osnovnih organizacij ZKS v občini Jesenice in

- sklepi razširjene seje občinske konference z dne 15. oktobra 1982.

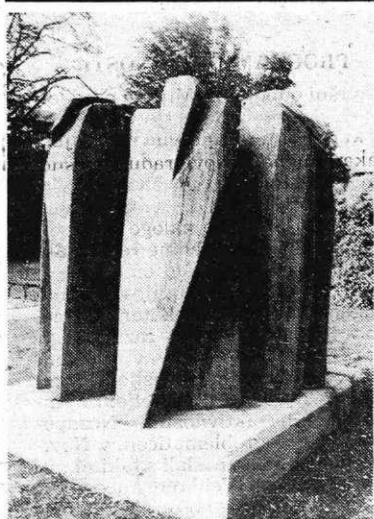
Poročila kažejo, da smo v naši občini zaobšli letošnji kongres zveze komunistov, predvsem pa tretji seji centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije in centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije. V gradivih se namreč ponavljajo nekatere stvari, o katerih zveza komunistov v občini razpravlja že nekaj let, precej je tudi lakiranja, nikjer pa ni odkrito in jasno rečeno, kdo je kriv, da nekatere stvari že leta in leta ponavljamo brez vidnega napredka. Nedvomno tudi za nas velja ugotovitev Franceta Popita na tretji seji centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije, ki je bila 24. septembra v Beogradu, da je to zato, ker smo premalo pogumni, da bi koga poklicali na politično odgovornost in ker se obnašamo oportu-

Žal pa so na seji tudi ugotovili, da v nekaterih občinah družbenopolitične organizacije in drugi dejavniki ne znajo ceniti sposobnosti in dela RVS. RVS so v nekaterih, zlasti večjih organizacijah združenega dela, premalo izkoriščeni, zlasti kar zadeva njihove sposobnosti za učinkovitejšo organiziranje obrambne in samozasčitne dejavnosti. Zaradi tega tudi ni odveč opozorilo republiške konference ZRVS, da kaže v takšnih organizacijah združenega dela ustanovljati aktivne ZRVS.

Veliko pozornosti so na seji namenili tudi informativno-založniški dejavnosti, ki je del programa RK ZRVS Slovenije, s to posebnostjo, da črpa vsebino iz celotnega programa ter prispeva k spodbujanju vseh aktivnosti v ZRVS. Zato je pri izvajanju tega dela programa potrebno stalno sodelovanje vseh komitejev v vseh fazah od priprave do analize izvršitve programa. Na področju informiranja naj bi se v bodoče še bolj povezali z vsemi obrambnimi strukturami z namenom, da bi delovnim ljudem in občanom zagotovili enotne in učinkovite informacije na področju dela ZRVS in drugih obrambnih struktur pri krepitvi SLO in družbene samozasčite.

Spregovorili so tudi o pridobivanju naročnikov za revijo Naša obramba. Predstavniki revije so poudarili, da bi morali v vseh občinskih konferencah ZRVS oziroma v komitejih za informativno dejavnost zagotoviti človeka, ki bi usklajeval akcijo za pridobivanje naročnikov revije Naša obramba. Razprava je pokazala, da je še dosti neizkoriščenih možnosti in da bi kazalo pridobiti nove naročnike tako med člani organizacije kot tudi med delovnimi ljudmi in organizacijami združenega dela. Obrambni tisk je izredno pomemben, saj opravlja pomembno vlogo pri usposabljanju za potrebe SLO in družbene samozasčite.

J. Urh

Za letošnji krajevni praznik so postavili na obali Blejskega jezera v središču Bleda leseno skulpturo »Skupina IX«, delo domačina Staneta Kolmana – učenca prof. Tihca z Akademije za upodabljačo umetnost. (Tekst in foto B. Benedik)

PREDLOG ZAKONA O DAVKIH OBČANOV

Na naslednjem zasedanju zborov skupščine Socialistične republike Slovenije je v dnevni red uvrščen tudi predlog zakona o davkih občanov. Osnutek tega zakona je skupščina obravnavala že pred dvema letoma, z njim pa je že bilo opredeljeno, da je občina temeljni nosilec davčne politike, obdavčevanja kmetijstva, ugotavljanja izvora premoženja ter evidence dohodkov. Na osnovi razprave in pripomb je zajeto tudi obdavčevanje dohodkov »šumarjev«.

V davek od osebnega dohodka se po tem predlogu šteje davčna osnova za vsak posamezni prejemek, ki se po predpisih o delovnih razmerjih šteje za osebni dohodek. Ne plačuje pa se od nekaterih prejemkov, kar zakon posebej določa: to so, na primer, dohodki na osnovi odlikovanj, udeležbe v NOV, pravic Partizanske spomenice, španskih borcev in borcev za severno mejo, otroški dodatki in druge denarne pomoči, raznih nagrad in priznanj za inovacije, racionalizacije, izume itd. Tudi ne od osebnih dohodkov pripravnikov in za nekatere druge prejemke.

Pri davku od dohodka iz gospodarske dejavnosti je vneseno tudi obdavčevanje dohodka od dejavnosti brez obrtnega dovoljenja. Minimalna osnova za tako dejavnost je najmanj 25 % od letnega osebnega dohodka, določenega z družbenim dogovorom. Določa pa olajšave v tem smislu, da jih lahko predpiše občinska skupščina. Iz gospodarske dejavnosti predvsem za tiste, ki jih želi pospeševati (za izvoz, nadomestilo uvoza, domačo in umetno obrt itd.). Tudi za vlaganja v male elektrarne je uvedena davčna olajšava, celo ob davku iz kmetijske dejavnosti. Predlog zakona vsebuje vse, kaj se šteje v materialne stroške, kar pa mora biti izkazano v knjigah, ki jih vodijo zavezanci. Predvideno je tudi, da občina lahko predpiše znižanje davka za deficitarne dejavnosti. Kot izjema je tudi možna odmera s presojo davčnega organa, toda le v primeru, če se uvidi nepopolnost in nepravilnost ob davčni napovedi.

Z namenom, da se zmanjšujejo pogodbena dela, so predvidene višje stopnje iz dohodka tega dela. Od poklicne dejavnosti se davek odmerja po dejanskem dohodku, lahko v pavšalnem znesku in v odstotku od posameznega kosmatega dohodka. Po dejanskem dohodku plača zavezanec, ki v obliki stalnega poklica

opravlja dejavnost. V pavšalnem znesku posebne kategorije in v odstotku, če priložnostno opravlja storitve.

Davek od premoženja se plačuje tudi od dohodka oddaje stanovanj, počitniških hišic, poslovnih prostorov itd.

Iz naslova dediščin in daril so ponovno vključeni v obdavčitev tisti kmetje, ki so bili ob prevzemu darila oziroma dediščine oproščeni plačila, pa po prevzemu ne obdelujejo zemljišča skladno z zakonom o kmetijskih zemljiščih. Za stanovanje, ki ga dobi občan v dar ali dediščino (prvi dedni red), je merilo za olajšavo povečano na 80 m² stanovanjske površine.

Za davek od skupnega dohodka občanov je neobdavčljivi del predviden v višini dva in polkratni povprečni osebni dohodek v gospodarstvu SRS. Predlagan je bil trikratni, pa ni bil sprejet.

Pri postopku in pobiranju davka je nekaj sprememb, vključena je tudi odmera od nenapovedanega dohodka, ki se nanaša zoper občana, ki ima premoženje ali razpolaga in troši v znatno večji meri, kot mu je ostalo po plačilu davčne obveznosti. Zavezanci, ki se jim davek odmerja po dejanskem dohodku, morajo pred predložitvijo računa OZD ali drugemu, ki mu delajo uslugo, račun eventitirati pri davčnem organu.

V okviru kazenskih določb so navedeni tudi roki o zastaranju. Dve leti je za relativno, absolutno pa štiri leta, ko zastara prekršek. Izterjava kazni pa po enem letu relativno in absolutno v dveh letih.

Predlog zakona ima tudi prehodne odločbe. S tem je urejeno, po katerih določbah bo davčni organ nadaljeval posebne postopke za odmero davka od nenapovedanega dohodka, ki so bili pred uveljavitvijo tega zakona, za priznanje raznih olajšav, revalorizacije iz kmetijstva itd.

IDEJNOPOLITIČNO USPOSABLJANJE V ZVEZI KOMUNISTOV

V statutu Zveze komunistov Slovenije, ki je bil sprejet na 9. kongresu ZK Slovenije, je v 19. členu zapisano med drugim naslednje: »Osnovna organizacija zveze komunistov sprejema programe idejnopolitičnega usposabljanja svojih članov in spodbuja takšno usposabljanje delavcev in drugih občanov v svojem okolju«.

To pomeni, da ima sleherni osnovna organizacija ZKS pravico in dolžnost organizirati in izvajati idejnopolitično usposabljanje članov ZKS, kar mora prispevati k idejni, politični in akcijski učinkovitosti zveze komunistov. Zato morajo tudi osnovne organizacije ZKS z različnimi oblikami in metodami idejnopolitičnega delovanja vplivati na to, da bodo člani ZKS ne samo spoznavali in razumeli družbene procese, ampak da se bodo predvsem borili za uveljavljanje tistih interesov, ki so skladni s cilji boja delavskega razreda in da se v razmerah pluralizma samoupravnih interesov zavzemajo za njihovo usklajevanje in uresničevanje.

Uresničevanje tega cilja zahteva, da sleherni osnovna organizacija ZKS uveljavi tudi sestanek kot obliko idejnopolitičnega usposabljanja, zlasti pa za akcijski dogovor o idejnopolitičnem delovanju članov zveze komunistov. Pri takšnem pristopu je potrebna predhodna analiza razmer posameznih vprašanj in problemov, ki terjajo za rešitev predhodno usposabljanje. Na podlagi tega se lahko pripravijo idejnopolitične ocene in ustrezne aktivnosti članov ZKS za delo med ljudmi ter za usmerjanje in spreminjanje razmer v danem delovnem in življenjskem okolju. S predhodno analizo vrste problemov, izvorov problemov in tudi posledic, ki izvirajo iz obstoječih političnih razmer, je mogoče zagotoviti večjo akcijsko učinkovitost zveze komunistov. To je toliko bolj pomembno, ker izkušnje dokazujejo, da verbalni pristopi in odtujenost analiz konkretnega stanja in razmer ne vodijo k učinkovitemu in stvarnemu reševanju problemov in nasprotij v našem samoupravnem in političnem življenju.

Ob sestanku pa lahko osnovne organizacije uveljavljajo tudi druge oblike in metode (predavanje, razgovor, diskusija in drugo) idejnopolitičnega usposabljanja članov ZKS, v katerih se ob temeljnih in akcijskih nalogah zveze komunistov obravnavajo tudi druga vprašanja in problemi (teme), s katerimi se želi doseči

večja idejnopolitična usposobljenost članov zveze komunistov. Sem sodi bolj ali manj takó imenovani temeljni program idejnopolitičnega usposabljanja, ki ga za osnovne organizacije ZKS za vsako koledarsko leto določi komite OK ZKS. Ta program morajo vse osnovne organizacije ZKS dopolnjevati s temami, ki so v skladu s potrebami okolja in interesi članov ZKS.

Tudi za leto 1983 bo komite OK ZKS s temeljnim programom določil obseg in vsebino idejnopolitičnega usposabljanja v osnovnih organizacijah ZKS, ki bo vključeval zahtevo za razvijanje celovite odgovornosti zveze komunistov za uveljavljanje samoupravljanja in uspešnost gospodarjenja v težjih gospodarskih razmerah doma in v zaostrenih gospodarsko političnih odnosih v svetu.

Da bi bilo idejnopolitično usposabljanje ustrezno načrtovano, organizirano in izvedeno, je potrebno, da v sleherni osnovni organizaciji ZKS zagotovijo predvsem naslednje:

- sprejem letnega plana idejnopolitičnega usposabljanja, ki bo zajemal obseg, vsebino, oblike in metode idejnopolitičnega usposabljanja članov ZKS. Pri tem je zlasti pomembno, da poleg smotrov in oblike izberejo oz. načrtujejo ustrezne metode za izvedbo vsebine, kakor tudi za usmerjeno samozobraževanje članov ZKS;

- sprejem plana za usmerjanje članov ZKS v organizirane in pedagoško vodene oblike idejnopolitičnega usposabljanja članov ZKS, ki jih organizirajo organi zveze komunistov v občini, regiji in v SR Sloveniji.

Na podlagi tega lahko naredimo sklepno ugotovitev, da idejnopolitično usposabljanje ne more biti samo sebi namen, marveč mora biti organizirano in vpeto v neposredno uresničevanje politike zveze komunistov. Takšno spoznanje pa zahteva, da komite OK ZKS bolj kot doslej usmerja in spremlja idejnopolitično usposabljanje članov v OK ZKS, saj le to predstavlja neločljivo del delovanja zveze komunistov.

Srečko Krč

PROBLEMATIKA LETOVANJA OTROK V LETOVIŠČU DPM JESENICE

Morda se bo komu zdelo, da je nekoliko neprimeren čas razmišljati o poletnih počitniških vprašanjih. Kar se tiče letovanja v Novigradu, ki ga organizira občinska Zveza prijateljev mladine Jesenice, to ne bo držalo, saj ob ocenah letošnjega že tečejo priprave za letovanje v naslednjem in prihodnjih letih.

V aprilu in maju letos je v občini tekla široka in intenzivna akcija za temeljito obnovo letovišča v Novigradu, hkrati pa tudi analiza njegovega nadaljnjega razvoja. Tako je bila pri občinski konferenci SZDL ustanovljena posebna delovna skupina, ki je ob pomoči vseh DPO, predvsem pa izvršnega sveta Skupščine občine Jesenice pripravila vse potrebno za najnujnejša sanacijska dela (obnova strehe na centralnem objektu, pleskanje, mizarska popravila, obnova podov itd.). Dela so z veliko požrtvovalnostjo in res učinkovito opravili delavci SGP GRADBINEC. Oblikovana so bila tudi osnovna stališča in izhodišča za sistemsko zbiranje denarja, s katerim bomo letovišče v prihodnjih letih dokončno obnovili, bolj kot doslej pa bomo z njim lahko subvencionirali stroške letovanja socialno šibkim kategorijam otrok. Sredstva za rast in obnovo materialne osnove letovišča in regresiranje letovanja bomo zbirali prek nekaterih samoupravnih interesnih skupnosti znotraj dogovorjene prispevne stopnje in po predhodni razpravi o ustreznih dokumentih tudi prek združenega dela. Prepričani smo, da bodo delovni ljudje naša prizadevanja podprli, saj gre končno za biti ali ne biti zadnjega otroškega letovišča, ki je Jesenice čamom še ostalo.

Od junija do septembra letos se je v letovišču zvrstilo 1100 predšolskih in osnovnošolskih otrok (sedem izmen v sezoni, štiri izmene šole v naravi). Naučili so se morja in sonca, nabrali novih moči, zdravja in izkušnje, utrdili so nova spoznanja. Letovišče je tako ponovno upravičilo njeno lastno ime. Druga plat medalje pa so nekateri problemi in nepravilnosti, o katerih je na veliko spregovorila jeseniška javnost. Temi, ki se v teh razgovorih največkrat pojavljata, sta neustrezna programska pripravljenost in povsem neustrezen odnos pedagoškega kadra — vodičev, do sprejetih obveznosti do otrok v nekaterih izmenah. Ker brez ognja ni dima in je v govorici tudi precej resneje, je izvršni odbor občinske Zveze prijateljev mladine Jesenice 18. oktobra sklical razgovor s pedagoškimi vodji vseh izmen in oblikoval več ugotovitev, s katerimi in za prihodnje obvezujočih sklopov, ki jih želi predstaviti

staršem, delovnim ljudem in občanom. S to kvalificirano informacijo želimo spodbuditi široko javno razpravo o tem, kako z letoviščem in letovanjem v Novigradu dalje.

NEZASEDENOST IZMEN

Z velikim veseljem smo odprli vrata delno obnovljenega letovišča otrokom iz vse občine. Žal se je kmalu pokazalo, da bodo nekatere izmene nepopolno zasedene (OŠ Tone Čufar, OŠ Karavanskih kurirjev NOB Koroška Bela). Ker je prazna postelja najdražja, smo bili prisiljeni oddati proste kapacitete zunanjim gostom. To pa nikakor ni osnovna namembnost letovišča.

Vzrokov je več. Morda je bila cena letovanja za nekatere starše res previsoka, čeprav smo z njo komajda pokrili nastale stroške (nastanitev, prehrana, prevozi, personal itd.). Res je tudi, da so z zbiranjem prijav na nekaterih šolah pričeli pozno in je bila možnost kontaktiranja s socialno šibkimi družinami, katerih otroci so letovanja najbolj potrebni, minimalna. Poleg tega je zmanjkalo časa, morda pa tudi pripravljenosti in volje, za iskanje drugih možnosti za zapolnitev izmen, recimo prek družbenih organizacij in društev v občini. Poleg šol, ki so pred leti prevzele odgovornost za zapolnitev, pedagoško pripravo ter vodstvo izmen, bi se v dogovarjanju s starši nujno morala vključiti tudi Društva prijateljev mladine v krajevnih skupnostih, ki pa so marsikje šibka, če ne celo le na papirju. Konec koncev je bila informacija o tem, kaj bodo otroci v Novigradu počeli, neustrezna, saj razen terminov, morja in sonca ter cene ni ponujala ničesar več. Pa tudi negativne izkušnje so opravile svoje.

V zvezi z vsem tem so bili sprejeti naslednji sklepi:

- v prihodnje je potrebno z razpisom in zbiranjem prijav pihoteti in tako pridobiti čas za eventuelno reševanje zasedenosti izmen,
- poleg šol bomo v letovišče povabili vse družbene organizacije in društva v občini, ki bi s svojim mladim članstvom dopolnjevali številčno zasedenost izmen, izjemno vlogo pa bi lahko odigrali tudi v vsebinah organiziranega prostega časa mladih letoviščarjev,
- v razpis in pridobivanje predvsem socialno upravičenih otrok za letovanje se v povezavi s šolami morajo vključiti krajevna društva prijateljev mladine,
- ob pomoči DPO je potrebno storiti vse za ustrezno regresiranje letovanja otrok prek primerne sistema zbiranja sredstev,
- staršem, ki plačila letovanja ne zmorejo naenkrat, bomo omogočili obročno odplačevanje,
- v razpis bomo poleg osnovnih podatkov vključili tudi vsebinski program posameznih izmen,
- dosedanj razpored prostih ležišč po šolah bomo spremenili, saj so nekatere šole morale pustiti doma na desetine počitnic željnih otrok, druge pa danih možnosti niso znale ali hotele izkoristiti,
- okrepili bomo delo komisij za letovanje na šolah.

KADROVSKI PROBLEMI

Že več let se po občini šušlja, da je letovanje v Novigradu imenitna možnost za brezskrbno zabavo in vsakodnevno veselje učiteljev in ostalih vodičev, ki bi tam morali predvsem skrbeti za počutje in varnost otrok v svojih skupinah. Letošnje izmene (vsaj nekatere) so to govorjenje in uganjane v marsičem potrdile. Čeprav večina pedagoškega kadra svoje dolžnosti vsaj zadovoljivo opravi, je vse preveč tistih, ki bolj razmišljajo o sebi in možnostih za svoje poletne radosti kot o ustreznem delu in skrbi za otroke. Kakšnim nevarnostim na tak način izpostavljamo otroke in kakšno mnenje

o letovišču, letovanju in konec koncev o DPM se ob takšni zavesti vodičev oblikuje v občini, o tem ti ljudje ne razmišljajo. Jasno je, da so ob takem odnosu šibke in neustrezno izpeljane tudi načrtovane pedagoške vsebine letovanja in se otrok, bolj ali manj prepuščen samemu sebi, ne more dobro počutiti, da sameva v dolgčas, pa tudi v strahu, stiskah in tegobah. Na tak način bo letovišče zaradi odpora staršev vedno bolj prazno! Povedati je treba, da smo kritično ocenili način kadrovanja vodičev in vlogo pedagoških vodij pri tem, njihovo predhodno pripravo, definirano njihovih obveznosti in odgovornosti, način ocenjevanja uspešnosti in podobno ter oblikovali naslednje sklepe:

- za prihodnje letovanje bomo vodiče kadrovali z razpisom,
- izvršni odbor OZPM bo izvedel selekcijo vseh kadrov in izločil vse tiste, ki so s svojim delom in početjem v Novigradu dokazali, da zanje med vodiči ni več prostora,
- vsak vodič bo podpisal pogodbo, v kateri bodo jasno navedene njegove naloge, obveznosti, odgovornost in pravice,
- oblikovali bomo aktiv vodičev in z ustreznimi seminarji storili vse za njihovo usposobitev in predpravo ter si tako zagotovili ustrezno kadrovsko bazo,
- o vsakem vodiču bomo vodili evidenco in vsakoletno oceno, ki bo osnova za angažiranje za naslednje leto,
- o kršitvah pogodbenih obveznosti, predvsem pa o neprimerem odnosu in vedenju vodiča bodo razpravljale krajevske DPM in posredovale iniciativo za nadaljnje ukrepanje ustreznim družbenopolitičnim organizacijam,
- od pedagoških vodij bomo zahtevali večjo doslednost in odločnost pri reševanju disciplinskih problemov s pedagoškimi kadri.

PROGRAM DEJAVNOSTI

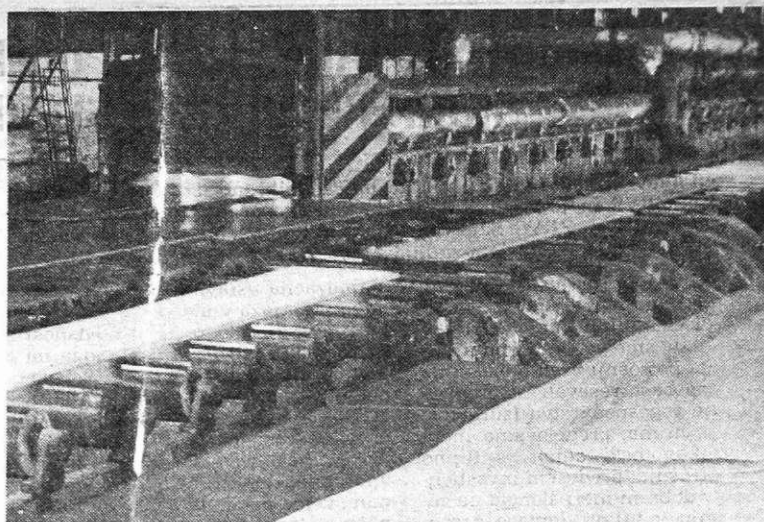
Izvršni odbor OZPM je že pred leti pripravil okvirni program dejavnosti, ki naj bi jih pripravila in izvajala vsaka izmena v Novigradu (telesno vzgojne dejavnosti, družabno življenje in razvedrilo, delovna vzgoja). Šole, ki so prevzele nalogo dogovorjene programske vsebine realizirati, se vsaka po svoje, zato pa tudi bolj ali manj uspešno trudijo z njimi. Drugače rečeno: v nekaterih izmenah otroci uživajo ob raznolikosti pripravljenih zaposlitev v prostem času, v drugih se dolgočasijo in izgubljajo v občasno pripravljenih improviziranih aktivnostih. Nezaposlen otrok je problematičen, v Novigradu pa ga nismo poslali s takimi nameni in željami. Veliko resnice je tudi v tem, da če se bo otrok v letovišču dobro počutil, bo prišel tudi drugo leto.

Na osnovi tega smo oblikovali naslednje sklepe:

- program bomo na osnovi izkušnje dogradili,
- programe dejavnosti bomo za vsako izmeno z razpisom posredovali staršem in otrokom,
- v sodelovanju z družbenimi organizacijami in društvi bomo programe vsebinsko obogatili,
- programe bomo pravočasno predelali z vodiči,
- po vsaki izmeni bo IO OZPM izvedel anketno med otroki in starši in tako zbral tudi njihove vtise, saj so poročila pedagoških vodij večinoma nekritična in večkrat zanikajo dejansko stanje,
- okvirni program dejavnosti bo IO OZPM posredoval v razpravo društvom in šolam ter ga ustrezno dopolnil,
- IO OZPM bo storil vse, da bo opremljenost letovišča omogočala izvedbo dogovorjenih programskih vsebin.

To so bili glavni trije problemski sklepi, o katerih smo govorili na omenjeni seji. Nekateri so zahtevali iskanje krivcev, vendar smo menili, da v tem trenutku to ni potrebno. Potrebnejši nam je dogovor, kako v prihodnje naprej. Veseli bomo, če bo to naše pisanje spodbudilo jeseniško javnost k ustvarjalni kritiki in dodatnim predlogom. Pa še nekaj: skozi neštete probleme je veskrozi silila ugotovitev, da smo ob skrbi za dedka Mraza in letovanje v Novigradu na Jesenicah pozabili, zakaj smo OZPM sploh ustanovili. Zato ni čudno, če je zgradba OZPM majava, predvsem v svojih temeljih — krajevnih društvih. To pa je tema za novo pisanje in ugotavljanje o skupni družbeni odgovornosti.

Izvršni odbor
OZPM Jesenice

V valjarni debele pločevine (Foto I. Kupina)

ZA INTENZIVNO POSPEŠEVANJE GOSPODARSTVA OB MEJI

Celovec, 9. nov. (SINDOK) — Koroški deželni proračun predvideva za leto 1983 za pospeševanje in razvoj obmejnih področij le 15 milijonov šilingov, kar je občutno premalo, je v posebni izjavi poudaril predsednik Zveze slovenskih organizacij dipl. inž. Feliks Wieser. To je namreč le nekaj nad dva odstotka od 670 milijonov šilingov, kolikor je v prihodnjem letu predvideno za pospeševanje koroškega gospodarstva.

Ker se je gospodarska situacija na Južnem Koroškem v zadnjem času močno poslabšala in so napovedi za prihodnje leto slabe, je predsednik ZSO od pristojnih v deželni vladi zahteval konkretne ukrepe, s pomočjo katerih bi lahko ublažili negativni gospodarski razvoj.

Med drugim je predlagal:

- da mora Koroška v proračunu za leto 1983 nameniti bistveno več sredstev za razvoj obmejnih področij,

- koroška deželna vlada naj izde la konkretne predloge za sklenitev posebnega obmejnega gospodarskega sporazuma s SR Slovenijo.

- sejemski sporazumi med Koroško in Slovenijo morajo služiti z vidika Koroške predvsem domačim proizvodnim firmam.

- Socialistična republika Slovenija naj preveri možnosti, da se maloobsejni promet v celoti izvzame iz omejitev, ki so bile nedavno sprejete v Jugoslaviji.

Navedeni predlogi so v korist gospodarstva na obeh straneh meje in so v interesu slovensko in nemško govorečih ljudi Južne Koroške. Z dobro voljo in ob resni skrbi za plodovito obmejno gospodarsko sodelovanje je navedene predloge možno relativno hitro uresničiti, je v svoji izjavi poudaril predsednik Zveze slovenskih organizacij Feliks Wieser.

JESENICE BODO POMAGALE KRANJSKI GORI

Prenočitvene zmogljivosti v Kranjski gori, Ratečah, Mojstrani in v Planini pod Golico so za to zimsko sezono v glavnem razprodane. Ker povpraševanje ne poneha in od vsepovsod gostje izražajo željo, da bi radi prišli smučat v te kraje, so se pri Turističnem društvu Jesenice, skupno s hoteli in gostinskimi obrati na Jesenicah odločili, da pri tem, kolikor bodo mogli, pomagajo.

Na Jesenicah in okolici je na voljo v hotelih in pri zasebnikih nekaj nad 150 postelj za goste, ki letos niso tako korišćene kot druga leta. Zmanjšalo se je namreč število službenih potovanj in število potnikov čez mejo, ki se tu zadržujejo zaradi carinskih in drugih formalnosti, zmanjšala so se razna investicijska dela, kar vse vpliva na zmanjšanje obsega poslovnega turizma na Jesenicah.

Dogovorili so se, da bi smučarji lahko prenočevali na Jesenicah, kjer bi imeli tudi zajtrk in večerjo, na smučišča v Dolino ali v Črni vrh pa bi se vozili z avtobusi. Turistična društva in hoteli se dogovarjajo, da bi čim bolj ustregli velikemu povpraševanju. Največji naval bo vse-

kakor za novoletne praznike in ob koncu januarja, ko bo tu tekmovalnje za svetovni pokal.

Turistično društvo Jesenice je sporočilo Turističnemu društvu v Kranjski gori naslove prenočitvenih zmogljivosti na Jesenicah, kjer bodo povpraševalci lahko rezervirali prostor. Cestno prevoznike delovne organizacije bodo morale računati na te dodatne prevoze, da bodo smučarji s prevozi zadovoljni. Potrebno se bo tudi dogovoriti, kje bodo ti smučarji puščali svoje smuči v kraju smučanja, da jih ne bodo vsak dan sproti prevažali z Jesenic in obratno. Vsekakor se bo treba na to zimo dobro pripraviti, da bodo gostje kljub nekaterim težavam odhajali zadovoljni od nas. B. B.

OBRAMBNI DAN ŠOLE

Vsi učenci, ki danes obiskujemo osnovno šolo, smo bili rojeni v miru in v miru živimo tudi sedaj. Nihče od nas si ne more dobro predstavljati vojne.

Čeprav si Jugoslavija prizadeva ohraniti mir v sodelovanju z vsemi državami, nas že jutri lahko napade katerikoli sovražnik. Zato moramo biti v stalni pripravljenosti, da se postavimo sovražniku po robu in ohranimo svobodo ter neodvisnost naše domovine. Ne smemo zapraviti tistega, kar so nam naši očetje in stari očetje težko priborili. Ne sme se več ponoviti žalostna zgodovina jugoslovanskih narodov.

Zato moramo imeti dobro oboroženo in izurjeno vojsko, pa tudi vsi mi moramo biti pripravljeni, da bomo v boju lahko sodelovali. Vedeti moramo, kako se zavarujemo pred napadi in najrazličnejšim orožjem. Učinkovita vaja za obnašanje v takih okoliščinah je prav gotovo obrambni dan.

Učenci osnovne šole prof. dr. Josipa Plemlja na Bledu smo imeli obrambni dan 30. oktobra letos. Ob 7,40 smo se zbrali v učilnicah. Učitelji so nam pripovedovali o pomenu civilne zaštite, o prvi pomoči; še enkrat pa smo osvežili znanje o alarmnih znakih, ki smo jim prisluhnili že

prejšnji dan na radiu Pecovca. Ko smo zaslišali tuljenje sirene, znak za letalski napad, smo hitro odprli okna in pohiteli v bližnji gozd za šolo. Kmalu smo zaslišali brnenje letala.

Ko je bilo nevarnosti konec, smo se zbrali pred šolo. Sedmošolci in osmošolci smo se odpravili proti Spodnjim Gorjam k spomeniku padlim borcem NOV. Pripravili smo kratek kulturni program, prižgali sveče in marsikdo med nami je premišljeval, kaj so ti pogumni ljudje, ki so padli za svobodo, morali žrtvovati. Tudi drugi učenci so se po zaključnem obrambnem dnevu poklonili spomenu padlih borcev.

Zadovoljni smo bili, da smo vajo uspešno zaključili. Spomnili smo se Titovih besed, »da moramo živeti, kot da bo še sto let mir in se pripravljati, kot da bo že jutri vojna.«

Melita Kumerdej in Jože Vester,
7. a, OŠ prof. dr. Josipa
Plemlja Bled

OB DNEVU VARČEVANJA

Ob dnevu varčevanja so članice pionirske hranilnice v osnovni šoli Prežihov Voranc pripravile zanimiv program na temo: »Živi varčno, da boš živel bolje!«

Obiskale so vse učence prvih razredov. Vsakemu so podelile hranilno knjižico z vpisano nagradno vsoto 1,00 din. Tudi glasilo mladih varčevalcev Pikapolonica, ki so ga ob tej priložnosti razdelile, je bila zanimiva nagrada za bodoče mlade varčevalce.

Rezultati te akcije so že vidni, saj je število varčevalcev iz dneva v dan večje, obiski posameznikov v šolski pionirski hranilnici pa so vedno pogostejši.

Novinarski krožek
OŠ Prežihov Voranc Jesenice

GASILSKA VAJA

V sredo, 3. novembra, so gasilci prostovoljnega gasilskega društva Jesenice prikazali učencem naše šole hitro gašenje požara. Namišljeni goreči objekt je bila telovadnica naše šole.

V vaji je sodelovalo 12 gasilcev, ki jih je vodil Marjan Skubic. Pripeljali so se s kombiniranim gasilskim vozilom. Na njem je vsa gasilska oprema in 1200 litrov rezervne vode. Takoj ko so se pripeljali, so razvili cevi in napeljali vodo. Že po eni minuti je voda pritekla po cevi. Navidezni požar je bil potem hitro pogasjen. Gasilci so s svojo vajo pokazali učencem, kako so hitri in spretni.

Akcija je bila učencem zelo všeč. Z zanimanjem in navdušenjem so spremljali gasilsko vajo. Škoda le, da jim gasilci niso mogli pokazati tudi drugih načinov gašenja, saj morajo varčevati z vso opremo.

Darja Jenko, Vlasta Car
— novinarski krožek OŠ Tone Čufar

DOPISUJTE
V ŽELEZARJA

TUDI V BREŽICAH SO LEPO ZAPELI

V soboto, 13. novembra, je moški pevski zbor Društva upokoencev Jesenice odpotoval v Brežice, kjer so imeli v domu društva tamkajšnjih upokoencev koncert za oskrbovance doma in delovni kolektiv, ki skrbi za 98 ostarelih.

Z Jesenic smo odpotovali zgodaj zjutraj, kajti zveze z vlakom do Brežic niso najboljše. Najprej smo morali prestopiti v Ljubljani, potem še v Zidanem mostu. Na vseh relacijah je bil vlak nabito poln. Vsa pokrajina okrog Save je bila ta dan zavita v gosto meglo, vendar to ni motilo našega dobrega razpoloženja. Glavno, da ne dežuje, smo menili, ko smo se pripeljali v Brežice.

Da bi čimbolje izkoristili dopoldanski čas, smo se z avtobusom peljali do Čateških Toplic, kjer so se skoraj vsi odločili za kopanje v zdraviliškem bazenu, le štirje smo se napotili na ogled vrtnarije Čatež, ki se razprostira v neposredni bližini zdravilišča.

V vrtnariji so bili takoj pripravljene razkazati velikanske steklenjake, kjer gojijo različno okrasno zelenjo. Povsod smo videli vzoren red in čistočo ter srečevali prijazne ljudi in v razgovoru z njimi je bilo čuti, da jih je ljubezen do cvetja privedla v ta kolektiv.

Podjetje ima danes 85 zaposlenih in je od ustanovitve leta 1962 doseglo zavidljiv uspeh. Takrat so začeli s delom na enem hektarju, danes obdelujejo šest hektarjev cvetnih površin. Do sedaj niso imeli težav s prodajo in so načrtovali celo razširitev dejavnosti. Danes so zaradi težke gospodarske situacije to misel zaenkrat opustili, vendar so še vedno polni optimizma.

Po vrnitvi v Brežice je sledil ogled posavskega muzeja in kosilo. Po

poldne so veliko jedilnico doma upokoencev napolnili oskrbovanci, navzoči pa so bili tudi člani delovnega kolektiva doma in nekateri domačini. Naš pevski zbor je najprej pozdravil predstavnika doma Marica Bratanič in se zahvalila pevsem za požrtvovalnost, ker so prišli tako daleč, pripravljeno posredovati njihovim oskrbovancem delček kulturnega razvedrila, da bodo začasno pozabili na življenjske tegobe in jim popestrili enolični vsakdan, saj so nekateri ves dopoldan potrpežljivo čakali na ta dogodek.

Nato je vse navzoče v imenu pevskega zbora pozdravil Franci Jelenc in na kratko opisal razvojno pot pevskega zbora.

Pevski zbor je najprej zapel Prešernovo Zdravico, nato pa 16 pesmi, med drugim tudi koroške in dalmatinske narodne pesmi. Za slovo so zapeli še pesem Oh, nocoj mi, luna mila.

Vsi navzoči so pozorno sledili programu in nastopajoče nagrajevali s ploskanjem. Po zaključku koncerta se je v imenu oskrbovancev pevcem lepo zahvalila za veder in lep program Slavica Zorko in jih povabila, naj še pridejo in dodala, da so oskrbovanci poleg hrane in oskrbe še kako potrebni kulturnega razvedrila, predvsem so veseli lepe pesmi.

Potem so se nekateri oskrbovanci doma priselili k našim pevcem in z njimi prepevali vse do odhoda.

Izkoristila sem priložnost in se zapletla z oskrbovanko Slavico Zorko v zanimiv pogovor. Povedala mi je, da je kot predmetna učiteljica 38 let poučevala v osnovni šoli v Brežicah. Med vojno je bila z družino izgnana v Srbijo, po vrnitvi ji je življenjska usoda vzela moža in dva sina. Sedaj je sama in ker nima svojcev, preživlja jesen življenja v domu kot oskrbovanka. Čeprav si je pred letom poškodovala nogo in mora sedaj pri hoji uporabljati palico, ni izgubila življenjske vedrine in volje do dela. Je predsednik hišnega sveta, poročevalka, piše za razne časopise, tako da ji je vsak dan prekratek.

Ko smo odhajali, so nam stiskali roke, se zahvaljevali in izkazovali svojo resnično hvaležnost. Pogled na mahanje rok s številnih oken je bil dokaz, da so bili zadovoljni. Tudi pevci so imeli prijeten občutek, da so opravili ne samo kulturno temveč tudi humano delo, kar je bil tudi njihov namen.

Vožnja domov je bila naporna. Zopet predsedanje in gneča. Le v vlaklu iz Ljubljane do Jesenic je bilo udobno.

Franci Dolenc mi je med vožnjo povedal, da so imeli pevci v letošnjem letu 35 nastopov in da jih do konca decembra načrtujejo še pet. Veliko ur žrtvujejo pevci tudi za pevске vaje in pogrebne slovesnosti, kjer tudi nastopajo. Le zavest, da ohranjajo in obnavljajo lepo slovensko pesem, jim pomaga pri odrekanju.

Iv. Torkar

Z AVTOBUSOM NA PREDSTAVO »JAKOB RUDA« V LJUBLJANO

Amatersko gledališče Tone Čufar Jesenice bo gostovalo v četrtek, 2. decembra, ob 19.30 v srednji dvorani Cankarjevega doma v Ljubljani z dramo Ivana Cankarja JAKOB RUDA.

V ta namen bo gledališče organiziralo poseben avtobusni prevoz v Ljubljano in vabi vse, ki bi si želeli ogledati predstavo v Ljubljani, da se prijavijo najkasneje do srede, 24. novembra, v gledališki pisarni osebno ali po telefonu 81-260. Cena prevoza in vstopnice znaša 200 dinarjev.

S to predstavo Ivana Cankarja se bo gledališka ekipa poslovila od domačega občinstva dan prej, to je 1. decembra, ob 19.30 z nastopom na domačem odru, zato vabimo vse, ki ne bodo mogli potovati v Ljubljano, da si ogledajo predstavo na Jesenicah.

OTVORITEV RAZSTAVE — PRIJETNO KULTURNO DOŽIVETJE

Otvoritev razstave slikarskih del Vinka Hlabša iz Trziča, ki je bila v soboto, 13. novembra, zvečer v mali dvorani Delavskega doma na Jesenicah, je bila prijetno kulturno doživetje. V kratkem kulturnem programu so na klavir zaigrale nekaj skladb gojenke glasbene šole Jesenice, in sicer učenke glasbene pedagoginje Rajke Pejič: Irma Pir, Tanja Šteblaj, Nataša Jenko in Marta Meseč. Po predstavitvi slikarja in oceni njegovih razstavljenih slik, ki jo je napisal umetnostni zgodovinar in likovni kritik Cene Augustin, je razstavo odprl Joža Varl, predsednik DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice. Kljub slabemu vremenu se je otvoritev razstave, na kateri umetnik predstavlja 19 svojih del, udeležilo toliko ljubiteljev likovne umetnosti, da je bila čitalnica skoraj polna. Zanimiva dela pisanega rastja, majhnih cvetov v velikih predstavah, nenavadne velikosti, fantastičnega stilnega izraza s svojevrsnim ozadjem, bodo na ogled do 24. novembra. Na sliki je slikar Tone Tomazin, član DOLIKA, v razgovoru z razstavljalcem Vinkom Hlabšem pred njegovimi deli. (Tekst in foto B. Blenkuš)

OBISKAL NAS JE NARODNI HEROJ JANEZ KAVČIČ-ORLOV

V okviru praznovanja dneva republike smo se v tem mesecu srečali z narodnim herojem Janezom Kavčičem-Orlovim.

Kako to, da smo za naše prvo srečanje izbrali prav njega?

V lanskem šolskem letu nam je Franc Pesjak, član ZB NOV Jesenice, obljubil srečanje z udeležencem dražgoške bitke. Svojo obljubo je izpolnil 10. novembra letos.

V sredo zjutraj smo učenci četrtilih razredov zelo nestrpno čakali svojega gosta, saj se nam je obetala zanimiva pripoved o dražgoški bitki, o kateri se prav zdaj učimo pri predmetu »spoznavanje družbe«.

Janez Kavčič se je velike bitke, bitke, ki je simbol upora našega naroda v najtežjih dneh naše zgodovine, udeležil tudi sam. Tedaj sedemnajstletni fant je s svojimi sovaščani in borci Cankarjevega bataljona pokazal sovražniku, da tod živijo trdni, kleni ljudje, ki z vsem svojim srcem ljubijo svojo domovino, ljudje, ki imajo moč, da bodo z njo premagali sovražnika.

Pripoved tovariša Orlova je bila zanimiva. Poleg tega, da smo spoznali, kako je potekala bitka, smo izvedeli še marsikaj zanimivega o dogodkih pred in po bitki.

Tovariš Orlov je prišel na naš se-

stanek v letalski uniformi. Postavili smo mu vprašanje v zvezi z njo. Povedal nam je, da se je po vojni izselil za vojnega pilota. 27 let je preživel v letalnih najvišjih odlikovanjih na svobodnem nebu svoje domovine.

Tovariša Janeza Kavčiča mnogi poznajo pod imenom Orlov. Mislili smo, da je to njegovo par zansko ime. Motili smo se. To ime, ot nam je povedal, so mu podelili njegovi tovariši letalci po vojni.

Srečanje z Janezom Kavčičem si bomo zapomnili, saj ne srečamo vsak dan človeka, partizana, vojaškega pilota, narodnega heroja, nosilca številnih najvišjih odlikovanj za zasluge v času NOB in dejavnosti v JLA, ki nas je znal s preprosto besedo in prijaznim nastopom popeljati v čas, ko mladim ni bilo tako lepo, kot je nam danes.

Nešemu gostu smo se za njegov obisk in pripoved zahvalili z darilcem, grafiko naše učenke Sadike Suljanović in z željo, da se še kdaj srečamo ob prijetnem razgovoru.

Novinarski krožek
OŠ Prežihov Voranc
Jesenice

KLUB MLADIH TEHNIKOV V VERIGI LESCE

V soboto, 6. novembra, smo se zbrali ob pol osmih na železniški postaji na Javorniku člani kluba mladih tehnikov osnovne šole Karavanskih kurirjev NOV in se odpravili do Lesc.

Ob vstopu v tovarno verig smo vložili filme v aparate in se pripravili na snemanje. Poleg članov foto krožka so si ogledali tovarno tudi člani kovinarskega krožka.

Pri vratarju smo počakali vodiča, ki nas je seznanil z nevarnostmi v tovarni. Povedal nam je tudi kratko zgodovino kovinarstva v Lesc. Najprej smo si ogledali obrat, v katerem izdelujejo vijake. Razporedili smo se po vsem obratu in vsak je videl kaj zanimivega, kar je seveda tudi fotografiral. Mentor foto krožka Andrej Malenšek je mlajšim pomagal pri fotografiranju, ker so bili prvič v tovarni in se še niso dobro znašli. Kmalu nam je zmanjkalo motivov, zato smo šli v drugi obrat, kjer so izdelovali večje dimenzije verig. Tam je bilo premalo svetlobe, da bi lahko nemoteno fotografirali, zato smo raje zunaj obrata naredili nekaj posnetkov.

Z zanimanjem smo si ogledali tudi obrat, kjer obdelujejo aluminij, katerega večnamoma stružijo in vrtačo. Naši kovinarji z osnovne šole so v tem obratu videli največ zanimivega in koristnega, zato smo se tam tudi najdlje zadržali. Nas fotografije pa je

najbolj pritegnila majhna kovačnica in livarna, v kateri so ravno takrat izdelovali težka kladiva. V zadnji hali smo si ogledali še izdelovanje verig manjših dimenzij. Ko smo prišli k vratarju, smo se vodiču zahvalili in odšli do trgovine, kjer smo malicali. Ker smo imeli dovolj časa, smo odšli do Merkurja, kjer smo na dvorišču, polnem železa in ostalih prodajnih izdelkov, naredili nekaj posnetkov. Za tem smo odšli do železniške postaje, kjer smo počakali vlak.

Vreme nam ta dan žal ni bilo naklonjeno, ker so bili obrati in tovarna nasploh mračni, močna svetloba in odboj od kovinskih predmetov pa sta eden glavnih pogojev za uspešno fotografiranje.

Tovarno Veriga smo nekateri obiskali že večkrat, a smo vsakokrat našli in videli nekaj novega in posebej zanimivega.

Branko Čušin in
Andrej Palovšnik

»EDEN DRUGMU OGENJ DAJMO«

Ob podelitvi zlate jubilejne Linhartove značke za dvajsetletno delo v gledališču se predstavniku ZKO Slovenije, upravi amaterskega gledališča Tone Čufar Jesenice, soigralcem in vsem prisotnim na sobotni predstavi iskreno zahvaljujem za enkratno preneženje in pozornost.

Oto Gerdej

ZAČETNIŠKI FOTO '82

V petek, 5. novembra, je bila v Bohinjski Bistrici otvoritev prve republiške razstave »foto amaterjev začetnikov 1982«. Udeležili smo se je tudi fotoamaterji iz kluba Andrej Prešern Jesenice.

Ko smo z vlakom pripotovali v Bohinjsko Bistrico, smo se takoj napotili proti kulturnemu domu Jožeta Ažmana, kjer je bila postavljena razstava. Najprej smo si jo ogledali, nato pa smo se udeležili otvoritve. Razstavo je otvoril član

fotokluba iz Bohinjske Bistrice, ki nam je tudi razložil njen namen. Nagrade so podelili člani foto krožka iz osnovne šole dr. J. Mencinger iz Bohinjske Bistrice.

Člani jeseniškega fotokluba so prejeli naslednje nagrade za posamezne fotografije: Sonja Podobnik drugo nagrado za sliko Lipica II, Branko Čušin diplomu za sliko Interier. Za kolekcije so nagrade prejeli: Ivko Gregori drugo nagrado, diplomu pa Sašo Valjavec in Branko Urh.

Razstavljali so tudi: Jani Novak, Barbara Malenšek, Matjaž Smolej, Marko Zupan in Andrej Palovšnik.

Sodelovalo je 16 klubov iz vse Slovenije. V imenu foto zveze je vse navzoče pozdravil Franci Črv. Podelil je tudi nagrade organizatorjem za uspešno izvedeno in pripravljeno razstavo. Po otvoritvi pa smo si še enkrat pod strokovnim vodstvom ogledali razstavo.

Razstava ni bila najbolj kvalitetna, kar pa je razumljivo, saj so razstavljali fotografi začetniki.

Andrej Palovšnik in Branko Čušin

J. R.

PO POTEH KULTURNE DEDIŠČINE

Megleno nebo je skrivalo sonce, ko smo se odpravili v Žirovnico. Najprej nas je pozdravila aleja naših kulturnih velikanih pred žirovniško osnovno šolo. Kipi Janša, Prešerna, Finžgarja, Jalna in Čopa so gledali na nas kakor nepremagljivi junaki.

V Kržišnikovi galeriji nas je najprej pozdravil kip Madone. Odšli smo v lepo opremljeno sobo, s sten pa so na nas zrlle slike. Vseč sta mi bili slike, ki sta prikazovali mrtva moška iz taborišča. Obrazu sta bila bleda, ličnice udrte, oči pa so govorile o prestopanju trpljenja. Tesnoba in osamljenost, čudne packe raznih oblik in barv, osamljeno drevo v megli, grozne podobe opic so se mi še dolgo prikazovale pred očmi.

Avtobus je brneče rezal gosto meglo. Ustavili smo se pred preprostim čebelnjakom, pokritim s slamo. Bil je Janšev čebelnjak. Pokrivalo so ga živobarvne panjske končnice. Pred čebelnjakom je bila klopica, na kateri so se nekoč radi zbirali umni gospodarji in modrovali o kmetovanju in čebelarjenju. To je bila za Antona Janša najboljša čebelarska šola.

Odpravili smo se dalje v Vrbo v dom Franceta Prešerna. Vsak kotiček v hiši je šepetal besede iz življenja Franceta. Tu je bila tudi zibelka. Iz nje je France prvič ogledoval svet.

Že smo v Doslovčah. F. S. Finžgar je svojo mladost preživel v sobi, v kateri sem stala tudi jaz. Mogočna kmečka peč je še spominjala na dni, ko se je Fran grel na njej in poslušal modrost vaščanov, ki so se zbirali pri njegovem očetu.

Čas nas je prehitel in zato smo obiskali samo še hišo Janeza Jalna v Rodinah. Polni novih vtisov smo se vrnili v šolo.

Tamara Grilc, 7. r, OŠ JBO
Kranjska gora

PODELITEV ČUFARJEVIH PLAKET

Jutri, v petek, 19. novembra, bodo ob 19. uri v dvorani amaterskega gledališča Tone Čufar, podelili letošnje Čufarjeve plakete, ki jih ob obletnici rojstva Toneta Čufarja vsako leto za najboljše kulturne dosežke posameznikov in kulturnih organizacij podeljuje Kulturna skupnost Jesenice.

V kulturnem programu bo mladinski gledališki krožek pri amaterskem gledališču Tone Čufar pod vodstvom Alje Tkačeve izvedel recital pod naslovom RAČUNAJTE NA NAS. Čufarjeva priznanja v jeseniški občini podeljujejo že od leta 1956, in sicer je deset let zapored Čufarjeve nagrade podeljevala Zveza kulturno prosvetnih organizacij občine, oziroma današnja Zveza kulturnih organizacij. V letu 1968 priznanje ni bilo podeljeno, od leta 1969 do vključno leta 1977 je preimenovano Čufarjevo priznanje v Čufarjevo plaketo podeljevala skupščina občine Jesenice, od leta 1978 dalje pa priznanje podeljuje Kulturna skupnost Jesenice. Doslej je bilo podeljenih 93 priznanj posameznikom in organizacijam oziroma društvom.

ŽE NA STARTU SLOVO

JESENICE : AROSA
2 : 6 (1:0, 1:3, 0:3)

Dvorana v Podmežakli, gledalcev 3500, sodniki Westreicher (Avs.), Vister in Čemazar (Jug.).

Strelci: 1:0, M. Pajić 17, 1:1 Dekumbis 21, 2:1 Raspet 23, 2:2 Charron 30, 2:3 Grenier 35, 2:4 Neiniger 49, 2:5 Jos Matli 51, 2:6 Greiner 55.

Moštvo Jesenice je nastopilo v naslednji postavi: Pretnar, Česnjak, I. Ščap, Razinger, Košir, M. Pajić, B. Pajić, Mlinar, M. Horvat, S. Ščap, Suval, D. Horvat, Bešić, Klemenc, Raspet, Lah, Magazin, Pristov, Jug, Medja.

Jeseniki hokejisti so se žal že po prvem srečanju poslovili od letošnjega pokala evropskih prvakov. Končni rezultat je precej visok in tudi, ki niso bili prejšnji četrtletni tekmi v Podmežakli, bi lahko sklepali, da so gostje zmagovali z lahkoto, kar se daleč ni res.

Pred tekmo smo ugotavljali, da v Švici igrajo boljši hokeji, da je tamkajšnja liga kvalitetnejša kot naša, da v hokej vlagajo veliko več kot pri nas, da... Vse to je res, res pa je tudi, da je prva polovica srečanja minila v boljši in nevarnejši igri jugoslovanskega prvaka. Se zlasti je bila premoč naših očitna v prvi tretjini, v kateri bi lahko povedli s tremi, štirimi zadetki razlike. Prav pri tem podatku se spominimo prvega nastopa jugoslovanskega prvaka v istem tekmovalstvu v prejšnji sezoni. Nasprotnik je bil prav Svica Biel, Jesenici pa so že v prvi tretjini povedli s 3:0!

Podobno bi bilo lahko tudi tokrat, kajti razigrani Jesenici so v prvih dvajsetih minutah igrali resnično dobro. Drsal so hitro, borili se kot levi, pa tudi ploščica jim je »hitela«. Žal so se pred vrati sicer odličnega Jorisa izkazali kot sila nebrani in neučinkoviti.

Po prvi tretjini in premoči domačinov je kazalo, da jim zmaga skoraj ne more uiti. Tako je bilo tudi lani proti Bielu, toda kakšna zabloda. Nobena modrost ni, če povemo, da je hokej igra, v kateri se tehnika lahko prevesi na nasprotnikovo stran v nekaj minutah. Hokej je tudi igra, pri kateri je potrebno igrati s polno močjo vseh šestdeset minut. Vse to vemo. Jeseniki hokejisti so tudi vedeli, da je švicarski hokej kvaliteten. Če nič drugega, so tamkajšnja moštva navajena na precej hujši tempo kot naša.

Prelomnica v tem izredno razburljivem in lepem srečanju je prišla pri rezultatu 2:1 za domačine, ko so v 29. minuti imeli na ledu le tri igralce, gostje pa štiri. Kljub takemu razmerju bi lahko jugoslovanski prvaki povedli s 3:1, saj je bil Miha Horvat sam pred Jorisonom, toda ni ga uspel ukaniti. In kot se to velikokrat zgodi, če ne izkoristiš ponujene priložnosti, sledi kazen. Ta je za Jesenice prišla že v naslednjem nasprotnikovem napadu in bilo je 2:2. Od tega trenutka se je začelo v domačih vrstah precej krhati. Občutek, da jih je nasprotnik ujel, bojažen pred njegovimi napadi, vse več napak v obrambi, je omtvilo igro jugoslovanskega prvaka. Včasih človek ni mogel verjeti svojim očem, da moštvo, ki je v prvi polovici srečanja igralo tako dobro, prisililo goste, da so se v glavnem branili, dela takšne osnovne napake.

In zopet se spominimo lanske sezone in Biela. Precejšnja podobnost. Tako kot si je Biel zagotovil zmago v drugi polovici srečanja, se je zgodilo tudi tokrat. V zadnjih dvajsetih minutah, ko so domačim igralcem že pošle moči — kar so gostje hitro dojeli — so Švicarji zaigrali pravi »pressing«. S hitrim in vztrajnim drsanjem in veliko borbenostjo so naše prijeli že pred Pretnarjevimi vrati, tako da jugoslovanski prvaki včasih sploh niso mogli priti iz svoje obrambne tretjine. Bila je to prava demonstracija moderne hokeja, v kateri je sicer manj lepih akcij, ampak prevladujeta hitrost in moč. V tem zadnjem delu so gostje povsem razbili Jesenice, ki včasih niso vedeli, kaj in kako.

Srečanje je pokazalo, kaj je odločilno v modernem hokeju, v katerem lepota prihaja do izraza veliko bolj poredkoma kot nekoč, to je: hitro drsanje, moč, igra na telo, seveda pa v prvi vrsti veliko, veliko telesne moči. Čeprav so bili nekateri domači navijači razočarani nad končnim izidom, saj jih je poraz Jesenice prizadel, ne moremo reči, da se naši niso borili, da niso vložili vsega, kar znajo. Ravno nasprotno. V prvem delu niso racionalno porazdelili moči — tako kot demno gostje — in so v veliki želji, da bi domačemu občinstvu pokazali, kaj vedo in znajo, prehitro izpraznili svoje »akumulatorje«.

Na drugi strani smo v igri gostov videli, kako je treba igrati. Če v celoti gledamo to srečanje, ki je sicer za jugoslovanske prvake

neuspeh, ne moremo reči, da smo razočarani. Ravno nasprotno. Videli smo hokej, ki ga le poredkoma gledamo na naših ledenih ploskvah.

Povratno srečanje med Aroso in Jesenicami bo v sredo, 24. novembra, v Švici.

DRŽAVNO PRVENSTVO JESENICE : MEDVEŠČAK 8:2 (2:1, 1:1, 5:0)

Dvorana v Podmežakli, gledalcev 600, sodniki: Rus (Beograd), Rozman in Jan (Jesenice).

Strelci za Jesenice so bili: Bešić in M. Pajić po 2 ter Klemenc, Lah, B. Pajić in M. Horvat.

Končni rezultat je še kar ugoden in govori prid trditvi, da sta se srečala državni prvaki in precej slabše moštvo, toda igra je pokazala precej drugačno sliko.

Pomlajeni Medveščak se je namreč zelo dobro upiral favoritom in opozoril na staro hokejsko resnico (na katero Jesenici večkrat pozabljajo), da je hokej igra, v kateri brez borbenosti ni uspeha. Kako naj si drugače namreč razlagamo tisto, kar smo videli v soboto na jeseniškem ledu, ko je bil še do 34. minute rezultat neodločen — 2:2.

Tisti, ki so pozneje prišli na tekmo, niso mogli verjeti svojim očem, kajti kvalitetna razlika in vse drugo, kar sodi zraven, je bilo v precejšnji meri na strani jeseniških hokejistov, toda rezultat je bil sila ugoden za goste.

Moramo reči, da so bili domačini precej aktivni, večkrat so napadali, toda bili so premehki. To pa zaradi tega, ker so gostje pametno, predvsem pa sicer brani, kar v hokeju veliko pomeni.

Če že govorimo o pametni igri gostov, moramo dodati, da so jesenici kljub veliki premoči igrali brezglavo, tako da pomlajemu Medveščaku, čigar igralci imajo skromno hokejsko znanje, ni bilo težko držati ugodnega izida.

Sele, ko so domačini v zadnji tretjini le našli prave poti do mreže solidnega vratarja gostov Hrelje, sta se igra in rezultat povsem spremenila.

Ostaja pa spoznanje, da tista moštva, ki zaigrajo trdo, borbeno in odločno proti jeseniškemu moštvu, ne glede na njihovo slabše obvladovanje hokejskih veščin, lahko krepko pomešajo njihove štrane. Jesenici se namreč prepočasno navajajo na hokejsko realnost: osnova v današnjem hokeju so borbenost, hitrost in vztrajnost in to vseh šestdeset minut igre.

LESTVICA PO PETIH KOLIH:

1. Jesenice	5	5	0	0	79:9	10
2. Olimpija	5	5	0	0	49:2	10
3. Medveščak	5	3	0	2	30:4	6
4. Cinkarna	5	2	0	3	22:17	4
5. C. zvezda	5	2	0	3	27:36	4
6. Partizan	5	1	0	4	11:54	2
7. Vojvodina	5	0	0	5	4:90	0

SLOVENSKO-HRVAŠKA LIGA TRIGLAV : KRANJSKA GORA 1:3 (0:0, 1:1, 0:2)

V tekmi slovensko-hrvaške lige, ki je bila tudi prvi gorenski derbi, je bila igra v prvih dveh tretjinah sila izenačena in razburljiva. Se le v zadnjih dvajsetih minutah so izkušnejši Kranjskogorci prišli do veljave in si z dvema zadetkoma priborili zmago.

Tekma je pokazala, da se v Kranju razvija obetaven rod hokejistov, ki bo kmalu posegel tudi višje.

Strelec za Kranjsko goro sta bila Štos 2 in Potocnik 1.

HK KRANJSKA GORA : HK JESENICE (MLADINCI) 1:27

Dvorana v Podmežakli, gledalcev 100, sodniki: Rozman in Bundalo.

Strelci za Kranjsko goro: Gerdej 1, za Jesenice: Smolej 6, Razinger 4, Šefić, Kozomara in Sušan po 3, Tišlar, E. Midžan in F. Midžan po 2 ter Kurbus, Korošec in Šturm po en zadetek.

Po dokaj solidni igri so zmagovali mladinci Jesenice. Igrali so zavzeto, borbeno in resno, ne glede na rezultat. Kranjska gora se je samo na zadetki resno upirala, a je kmalu po dobri igri Jesenice klonila. Če bodo Jesenici nadaljevali s tako dobro igro, imajo objektivne možnosti za naslov republiškega prvaka.

SU-KO

ŽELEZARNA : KLUB »JUGOSLAVIJA« 6:2 (5:1)

V soboto, 13. novembra, so bili gostje KS ZSMS železarne Jesenice jugoslovanski delavci, ki so začasno zaposleni v Avstriji. Z njihovo nogometno ekipo so se pomerili mladi železarji.

Na tekem, poplavljenem igrišču sta obe ekipi pokazali veliko borbenosti in volje. Ekipa Železarne je zasluženo zmagovala po dobri igri v obeh polčasih.

Gole so dosegli: Omanović 2, Karahodžić, Panić, Mlakar in Kovačič.

Nastopili so: Spahić, Pavlović, Bergant, Novak, Kramar, Panić, Kovačič, Mlakar, Omanović, Karahodžić.

Z.

JESENICE : USNJAR 2:2 (1:2)

V nedejlo, 14. novembra, so jeseniki nogometaši gostili v zadnjem kolu jesenskega dela tekmovalca ekipo Usnjara iz Vrhnike.

Po blatnem in razmočenem igrišču sta ekipi prikazali borbeno igro. Gostje so bili boljši v prvem delu in so tudi dvakrat povedli, vendar je domačim uspelo obratiznati.

Gole za Jesenice sta dosegla Novak in Panić. Nastopili so: Spahić, Osmičević, Sulejmanović I., Novak, Džamastagić, Omanović, Panić, (Pavlović), Troha, Karahodžić, Sulejmanović II., Mlakar.

Po jesenskem delu je na prvem mestu ekipa Vozil iz Nove Gorice z 18 točkami, Jesenice so z devetimi točkami na osmem mestu.

Z.

MURKA JESENICE SLOVENSKI PRVAK V KEGLJANJU NA LEDU

Klub za kegljanje na ledu Jesenice je v nedejlo, 14. novembra, na ledeni ploskvi v Podmežakli izvedel drugi del slovenskega prvenstva v kegljanju na ledu. Nastopilo je 13 ekip iz Kranjske gore, Bleda, Mislina in Jesenice. Zmagovala je ekipa Murke z Jesnic, ki je v obeh delih prvenstva zbrala največ točk in osvojila naslov letošnjega slovenskega prvaka v kegljanju na ledu. Za Murko so nastopili: Rudi Plesničar, Franci Kralj, Lado Sodič, Srečo Noč in Stane Mlekuz.

Devet najboljših ekip se bo v nadaljevanju potegovalo za nastop na evropskem prvenstvu, ki bo prihodnje leto v marcu v Švici. Izvedli bodo turnirje na Jesenicah, v Kranjski gori in na Bledu, tri ekipe, ki bodo zbrale največ točk pa se bodo udeležile evropskega prvenstva.

Vrstni red drugega dela slovenskega prvenstva: 1. Murka Jesenice 20 točk, 2. Piber Bled 16, 3. Vatrostalna Jesenice 16, 4. Krivec Jesenice 16, 5. Zaka Bled 10.

Skupni vrstni red: 1. Murka Jesenice 40 točk, 2. Piber Bled 33, 3. Krivec Jesenice 33, 4. Vatrostalna Jesenice 28, 5. Zaka Bled 25.

J. R.

SINDIKALNO PRVENSTVO V KEGLJANJU NA ASFALTU

Svet za šport in rekreacijo ter izobraževanje prostega časa pri občinskem svetu zveze sindikatov Jesenice bo v sodelovanju s klubom za kegljanje na asfaltu Jesenice izvedel konec tedna deveto sindikalno prvenstvo v kegljanju na asfaltu. V petek, 19. novembra, od 17. do 22. ure bodo nastopili moški, prav tako tudi v soboto, 20. novembra, od 8. do 22. ure. V nedejlo, 21. novembra, bodo od 8. do 22. ure tekmovalce ženske.

Prvenstvo bo potekalo ekipno in posamezno, pravico nastopa imajo vsi člani zveze sindikatov, zaposleni v jeseniški občini. Lahko nastopijo tudi registrirani igralci, ki bodo tekmovali v posebnih skupini, z ostalimi tekmovalci pa bodo lahko nastopili za ekipo uvrstitev.

Prvenstvo bo potekalo na kegljišču v Podmežakli.

J. R.

REPUBLIŠKO PRVENSTVO UPOKOJENK V KEGLJANJU NA ASFALTU

V četrtek, 25. novembra, se bo ob 8. uri pričelo na športnem kegljišču Športnega društva Jesenice v Podmežakli prvo republiško prvenstvo — srečanje upokoženk Slovenije v kegljanju na asfaltu.

Novinarski krožek
ČOS Tone Cufar Jesenice

EKIPA JESENIC ZMAGOVALEC I. B LIGE SRS

Osem članskih ekip se je na Jesenicah dva dni borilo v prvem delu I. B lige SRS za čim boljše uvrstitev in predvsem za prva štiri mesta, kjer bodo v naslednjih treh kolih igrali med seboj za naslov prvaka. Ekipa uvrščena od 5. do 8. mesta po prvem kolu se bodo borile za obstanek v ligi.

Po precej izenačenih bojih, ki so zahtevali maksimalno fizično in psihično vzdržljivost, je jeseniška ekipa kljub enemu porazu dosegla izreden uspeh. V zadnjem dvoboju ji je z ekipo Nove Gorice po vodstvu gostov 4:2 uspelo rezultat izenačiti, nato pa v najbolj razburljiv in živčni zadnji igri tudi zmagovali ter s tem dosegli tudi prvo mesto. Za ta pomembni uspeh ima vsekakor največji zaslug mladi Jaki Vebber, ki je bil najboljši igralec celotnega turnirja, saj je razen ene dobil kar 15 iger. Gladko je premagal celo znanega igralca ljubljanske Olimpije Uroša Raka, ki je pred nedavnim nastopal v prvi zvezni ligi. Robert Babič je sicer startal nekoliko slabše kot običajno, v nadaljevanju pa je bil vse boljši, v odločilni igri proti ekipi Nove Gorice pa je blestel kot se nikoli. Tudi tretji igralec Armando Podbregar je

igral vse boljše. V zadnji odločilni igri mu je z dobro taktiko uspelo poskrbeti za pravo presenečenje. Trener Rudi Buh je občasno postavil v ekipo tudi Slavka Legata, ki pa ni bil najbolj pripravljen.

Končni vrstni red: 1. Jesenice, 2. Nova Gorica, 3. Sava Kranj, 4. Vesna Zalog, 5. ZNTK Ljubljana, 6. Piran, 7. Izola, 8. Novo mesto.

Ekipa članic je nastopila istočasno v Kranju v I. A ligi SRS. S petimi zmagami in dvema porazoma je osvojila tretje mesto, kar je vsekakor lep uspeh, saj je lani nastopila v republički ligi prvič in osvojila šesto mesto. Za ekipo so nastopile Zora Zalogar, Milena Strumbil in Snejana Gazali. Prav zadnja je bila najuspešnejša, saj je v celotnem tekmovalstvu izgubila le dve igri, medtem ko je bila Strumbilova solidna. Zalogarjeva pa ni bila razpoložena. Zora Zalogar je skupaj z Vesno Ojsteršek, Gorkičevo in Marinkovičevno došla na v mladih reprezentanco Slovenije, ki bo koncem meseca nastopila v Ljubljani v Srbiji na turnirju republičkih reprezentanc »bratstvo in enotnost«.

(S)

BREZ TOČK Z GOSTOVANJ

POSTOJNA : JESENICE (član) 7:3 (3:1, 3:3)

Dvorana OŠ Postojna, gledalcev 100, sodnika Rems in Pahovnik, oba iz Ljubljane.

Jesenice: Azman 12, Božić 20, Rizvanović 4, Jelovčan, Pirih 10, Lunder, Grzetič 10, Smolej 8, Janjič 2, Trifković, Matučec, Alibegović.

Velikokrat športniki neupravičeno valijo krivdo za poraz na sodnika, vendar pa so bili tokrat Jesenici, milo rečeno, v Postojni dobesedno okrađeni. To kar sta na igrišču počela sodnika Rems in Pahovnik, presega meje športnega. Jesenici skorajda niti enega meta niso mogli izvesti, ne da bi jih pri tem domači igralci nepravilno osvojili, da o njihovem pokrivanju v obrambi ne omenjamo.

Sodnik Rems je že star znanec jeseniških košarkarjev in njihovih navijačev. V lanskem sezoni so ga razjarjeni gledalci na Jesenicah dvakrat napadli zaradi pristranskega sojenja. Bivši mednarodni sodnik, eden najboljših jugoslovanskih sodnikov naslobo, tokrat v vlogi ocenjevalca sojenja, Janko Kavčič, je oba sodnika ocenil z najnižjo možno oceno in v uradni zapisnik po tekmi napisal, da je v tej tekmi zmagal slabši nasprotnik, ki je imel na svoji strani oba sodnika.

Jesenici so v drugem polčasu, prvega so odločili sebi v korist, osmo osebno napako (bonus) dobili v osmi minuti, med-

tem ko je bila prva osebna napaka Postojnčanom dosežena v 12. minuti, česar tudi, ki se zanimajo za košarko, ne pomnijo. Jesenici na tej tekmi resda niso blesteli, vendar so igrali dovolj dobro, predvsem pa bolje od svojih nasprotnikov. Vodili so vso tekmo do sedemnajste minute drugega polčasa, a na koncu izgubili.

ROGAŠKA : JESENICE (članice) 8:59 (46:29)

Tekma članic, dvorana OŠ v Šmarju, gledalcev 150, sodnik Camplin iz Murske Sobote in Turk iz Ljubljane.

Jesenice: Lah 2, Buriš, Slanin 11, Kučina, Šmitran, Malkoč, 2. Krmarčič, Smolej, Stražar 12, Mlačnik 5, Azman 8, Vavpotič 15.

Po uspešnem pričetku in dveh uvodnih zmagovalnih polčasih je v derbiju dveh neporaženih moštev prvič izgubila. Igralke Rogoške so zaigrale odlično, zadevale so z vseh položajev, predvsem je bila razpoložena Virantova, ki je sama dosegla 39 točk in je gostje niso znale zaustaviti.

Jesenice, ki so se sicer borile, vendar so tokrat morale priznati premoč razpoložljivih domačih košarkaric.

V soboto bo v dvorani ŽIC na Jesenicah dvojen košarkarski spored. V prvi tekmi, ki bo na sporedu ob 17.30, se bodo domače košarkarice pomerile s sovratnicami iz Litije, člani pa bodo ob 18.30 igrali proti vedno neugodni ekipi AET Tolmin.

MB

REKREACIJA : NEKATERI NAČINI VADBE TEKA (2)

Med drugo svetovno vojno so vzbudili Švedi Haegg, Anderson in Strand veliko pozornost z izboljšanjem rekordov na srednje proge (Gundar Haegg 1500 m v 3 minutah in 42 sekundah). Švedski način vadbe je slonel na Olanderjevi ideji vadbe v polju na mehkih gozdnih površinah, na pesku, mulju, blatu in pozimi po globokem snegu.

Holmer pa je vpeljal dobro poznani švedski fartlek (igra hitrosti), priporočal pa je tudi tek na rundi za pridobitev potrebnega občutka za tempo. Kljub nasprotju njunega načina vadbe — Olanderjevi osnovni na kratkem, toda zelo intenzivnem treningu in Holmerjevem izogibanju hitro sledenih trdnih naporov v kratkih časovnih presledkih, so uporabljali švedski atleti istočasno oba sistema.

Olanderjev način je tudi za rekreacijo zelo uporaben. Hoja po mulju, blatu, pesku in globokem snegu silno poveča moč nog. Za rekreacijo ni potrebno teči po takem svetu, tudi se ni potrebno gnati do nezavesti, kot to delajo tekmovalci, zadostuje hoja v umirjenem tempu.

Po informacijah, ki so na razpolago, je bil Zatopek prvi, ki je prišel z intervalno vadbo. To metodo so pozneje povzeli atleti po vsem svetu. Zatopek je vadil s ponavljanjem na 100 in 200 m z vmesnim počitkom tako, da je nalahko tek med sprinti isto daljšavo počasi, da je znižal utrip srca na približno 120 udarcev na minuto, nato je zopet tekel zelo hitro odredeno daljavo. Leta 1944 je, na primer, opravil dnevno desetkrat 100 m in desetkrat 200 m, ali desetkrat 400 m v intervalih 100 m po 13 sekund, 200 m po 26 do 28 sekund, 400 m po 60 sekund. Pozneje je povečal število ponavljanj, toda zmanjšal je tempo. V letih 1948 in 1949 je tekal dnevno 20 do 30-krat 400 m v času 67 do 70 sekund, pozneje 60 do 80-krat, ali tudi 100-krat 400 m v času 75 do 80 sekund in vmes uporabljal 100 do 200 m dolge proge počasneje teka za oddih. Istočasno je vključil Zatopek 200 m dolge sprinte z vso hitrostjo v dnevno vadbo. V letu 1954 je uporabljal kompleksno vadbeno metodo z velikim številom ponavljanj počasnih intervalnih tekov za utrjevanje krvotoknega in dihalnega sistema in hitra ponavljanja za izboljšavo metabolizma.

Kaj lahko rekreativci posnema pri Zatopeku? Predvsem izredno prizadevnost, ki je temu človeku atletu prinesla zlate olimpijske kolajne. Znan je, da je Zatopek vadil osem ur dnevno, da je temu primerno tudi počival po 14 ur dnevno. Zaenkrat se ni popolnoma razjasnilo, če ni tak garaški način vadbe škodljiv človeškemu organizmu, sama metoda vadbe v močno zmanjšani trdnosti vadbe, torej v občutno bolj blagi obliki, pa je gotovo zdravju koristna, še posebno, če jo opravimo vsakodnevno.

Reindell in Gerschler sta vpeljala različen tip intervalne vadbe v letu 1950. Priprčana sta bila, da je faza vmesnega odmora odločilna v prilagajanju srca in sta zato pri vadbi na razdaljah 100 m in 200 m povečala število umirjanj srca, odmorov. Tekalci na srednje proge uporabljajo ponavljanja 50-krat 100 m v času 14 do 16 sekund na 100 m, in ponavljanja 30-krat 200 m v času 30 do 33 sekund na 200 m.

Odmori so bili prav tako kratki kot pri Zatopeku, toda leže, da se puls hitreje zniža. Kakor hitro se je utrip srca znižal na 120 do 140 udarcev na minuto, je sledil ponovno start. Ta način vadbe sta uspešno uporabljala Gordon Pirie in Wiggs (Anglija).

Zatopkov način intervalne metode vadbe so razvijali tudi sovjetski, madžarski, nemški in poljski trenerji. Znan je bil madžarski trener Igloi, ki je vadil Rozasvolgija, Iharosa, Taborija in Čaplirja. Igloi ni bil pod vplivom Zatopkovih uspehov, prav tako tudi poljski trener Mulak ne. Igloi je priporočal različne dobine od 100 do 1.200 m in intenzivne teke, ki izboljšajo kisikov dolg (anaerobika).

Poglejmo še, kaj pravi analiza pojmov aerobika in anaerobika. Dr. Uhažig pravi takole: anaerobni metabolizem ustreza pogojem, kjer posameznik ne more oskrbeti svojim celicam dovolj kisika za stopnjo vadbe med trajanjem vadbe za zagotovitev energijskih potreb. Temu sledi stanje, ki se imenuje kisikov dolg; ko je vadba končana, se »dolga« med počitkom izravna.

Aerobni metabolizem je stanje, kjer posameznik lahko oskrbi svoje celice z zadostno količino kisika, da zadosti zahtevam mišic, ko je vadba prisotna.

Za tekača rekreativca in vsakega tekača na dolge proge je pomembno, da preračuna svoj tempo tako, da je njegov napor v mejah njegove kapacitete oskrbe s kisikom. Naladni anaerobni tempo teka je vedno v mejah aerobike in zato najbolj primeren začetnikom in rekreativcem.

Igloi je improviziral svojo vadbo brez dolgoročnih planov, določil je vsakodnevno vadbo glede na počutje atleta, glede na vreme, na cije vadbe itd. Smatral se je za vzgojitelja in nikdar ni pojasnjeval svojih vadbinih principov.

RAZVOJ VADBE TEKA NA DOLGE PROGE

Njegov diktatorski način in monotonost vadbe so izvali kritiko mnogih. Pozitivna stran Iglojevega načina vadbe je bilo upoštevanje in razvoj sposobnosti posameznika.

Sovjetski trenerji so razvijali Zatopkov način vadbe s povečanjem intenzivnosti in zmanjšanjem količine vadbe. Nikiforov, ki je vadil Vladimiru Kuca, je dodal več sprememb dolžinam intervalov (od 100 do 200 m), kot tudi spremembe v tempu. V letu 1956 je bil Kucov urnik ene vadbe takle: 35 minut ogrevanja, petkrat 100 m s povečujočo hitrostjo, petkrat 400 m po 61 do 64 sekund z vmesnim tekom na 100 m počasi za predah, dvakrat po 1200 m po 3 minute in 12 sekund, trikrat po 400 m po 65 sekund in nato gimnastika. Bolotnikov je pri svoji vadbi dodal Kucovemu programu še dolge kroge.

Sveži vetrovi so zaveli ponovno, ko je Percy Cerutti, inspiriran po svojem obisku pri Olanderju po helinski olimpijadi, ponovno delno vpeljal v tekaško vadbo Olanderjeve metode, ki jih je uporabil pri Herb Ehotu. Ceruttijev sistem je vseboval dolge pohode v hitri hoji s težkim oprtnikom, tek v glini, luži, vodi, naporne sprinte na nasute kuppe peska. Združil je metode Gerschlerja, Igloja, Stampila in druge intervalne metode vadbe, ki so bile osnovane na tedanjih raziskavah, toda jim je manjkalo humanosti. Ceruttiju kot vodilnemu trenerju na dolge proge je sledil Artur Lydiard, ki je osnoval svoj način vadbe na solidni pripravi splošne vzdržljivosti. Po njegovi metodi so vadili tekači 160 km na teden v dolgih nepretrganih tekih. Njegov sistem je bil razdeljen na štiri cikle: obdobje krosa, obdobje maratona, obdobje vadbe v breg, obdobje vadbe na rundi. Maratonska vadba je trajala 14 tednov, vsebovala je dolge teke v počasnem ali hitrejšem tempu vsak dan in enkrat tedensko fartlek. Vadba teka v breg je trajala šest tednov in je poudarila toleranco kisikovega dolga na intervalnem principu in to šest dni v enem tednu, sedmi dan pa dolgi tek 35 km. Na rundi je osnoval Lydiard svojo metodo v dveh štiritedenskih obdobjih. Poudarek je bil na ponavljanjih tekih od 100 do 1.200 m in na intervalnih sprintih: 50 m sprint, ki mu je sledil 50 m odpočitni počasi tek.

Zanimiva posebnost med muzično rekreativno vadbo je bil Ron Clark, ki je vadil brez trenerja, po